

Odpowiedzi na pytania dot. konkursu nr 1/2017 dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na wybór operacji, które będą realizowane w 2017 r. w ramach dwuletniego planu operacyjnego na lata 2016–2017

1. Czy Partner KSOW może realizować zadania w salach własnych? Czy koszt wykorzystania sal, udokumentowany rachunkiem wewnętrznym będzie uznany za kwalifikowalny?

Partner KSOW może użyć własnych sal, ale będzie to wkład własny, którego koszt nie podlega refundacji. Kwalifikowalny będzie tylko taki koszt, w przypadku których dokonano płatności potwierdzonych fakturami lub dokumentami o równoważnej wartości dowodowej wystawionymi na partnera KSOW przez inny podmiot. Koszt udokumentowany rachunkiem wewnętrznym nie jest kwalifikowalny. Do kosztów kwalifikowalnych można zaliczyć koszty utrzymania własnych sal (koszty, są to koszty dostawy i usługi, w przypadku których dokonano płatności potwierdzonych fakturami lub dokumentami o równoważnej wartości dowodowej), wyliczone w proporcjonalny sposób, tj. proporcjonalnie do ich wykorzystania dla potrzeb realizacji danej operacji. Do kosztów utrzymania sal można zaliczyć koszty centralnego ogrzewania, energii elektrycznej, dostarczenia wody i odprowadzenia ścieków, sprzątanía pomieszczeń i ochrony obiektu.

Koszt udokumentowany rachunkiem wewnętrznym nie jest kwalifikowalny.

2. Czy zgodnie z pkt. V, pkt. 1 lit n Podręcznika kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020 kwalifikowalnym wydatkiem będą wynagrodzenia dla wykładowców oraz koszt opracowanie narzędzi badawczych, przy założeniu, że zostaną zawarte umowy cywilno-prawne z ww. osobami? Część osób przewidzianych do realizacji operacji stanowią pracownicy Partnera KSOW – czy koszty powstałe w wyniku zawartych umów cywilno-prawnych z pracownikami własnymi będą uznane za kwalifikowalne?

Wynagrodzenia wykładowców i koszty opracowania narzędzi badawczych będą kwalifikowalne, jeżeli będą wynikać z umów cywilnoprawnych zawartych z tymi wykładowcami, z tym że, aby koszt taki był kwalifikowalny, z własnym pracownikiem można zawrzeć umowy, których łączna wartość nie przekracza 20 tys. zł netto dla zamówień tożsamyh.

3. Czy pracownik Partnera KSOW zatrudniony na umowę o pracę do realizacji operacji (pracownik ds. realizacji operacji) stanowi personel w rozumieniu pkt. II, pkt. 3 Podręcznika kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020. Czy osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę do realizacji operacji powinna wykonywać swoje zadania w min. 50% czasu pracy, aby koszt został uznany za kwalifikowalny?

Wskazany zapis Podręcznika kwalifikowalności dotyczy wyłącznie pracowników beneficjentów pomocy technicznej, do których nie zaliczają się partnerzy KSOW. Ponadto, w ramach planów operacyjnych nie są kosztem kwalifikowalnym wynagrodzenia osobowe jakichkolwiek pracowników.

4. Czy umowy cywilno-prawne zawarte na rekrutację uczestników seminarium będą kosztem kwalifikowalnym, gdy ww. umowy zostaną zawarte z pracownikiem Partnera KSOW lub z osobą niezatrudnioną u Partnera KSOW? Czy osoba prowadząca rekrutację jest traktowana jako ekspert w myśl informacji zawartych w Podręczniku kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020?

W przypadku, gdy dane zadanie ma związek z merytoryczną częścią realizacji operacji, wówczas koszt związany z realizacją takiego zadania jest kwalifikowalny. Zatem koszt umów cywilnoprawnych zawartych na rekrutację uczestników seminarium można uznać za koszt kwalifikowalny, gdyż jest niezbędny do zebrania grupy docelowej operacji. Jeżeli umowa cywilnoprawna będzie zawarta przez partnera KSOW z własnym pracownikiem, należy pamiętać, że łączna wartość takich umów z tym samym pracownikiem nie może przekroczyć 20 tys. zł netto dla zamówień tożsamyh. Jeżeli umowa cywilnoprawna będzie zawarta przez partnera KSOW nie z własnym pracownikiem, wówczas łączna wartość takich umów z tą samą osobą może przekroczyć 20 tys. zł netto dla zamówień tożsamyh, z tym że wówczas taka osoba, jako wykonawca zadania, powinna zostać wybrana w trybie konkurencyjnym. Jeżeli łączna wartość takich umów nie przekroczy 20 tys. zł netto dla zamówień tożsamyh, wówczas wykonawca tego zadania może zostać wybrany bez zastosowania trybu konkurencyjnego, jednakże przy zachowaniu racjonalności kosztów.

Osoba prowadząca rekrutację nie jest traktowana jako ekspert w rozumieniu Podręcznika kwalifikowalności.

5. Czy można we wniosku zaznaczyć więcej niż jeden temat operacji (Cz. III pkt 4)? W Instrukcji znajduje się zapis: „W polu wybór należy postawić znak x przy TEMACIE, którego dotyczyć będzie realizowana operacja”. Czy to oznacza, że może być tylko jeden TEMAT, czy może być więcej? Przy opisie Priorytetów jest wyraźnie zaznaczone zdanie, że można wybrać tylko jeden priorytet, zaś przy opisie celów jest wyraźnie powiedziane, że można zaznaczyć więcej niż jeden cel. Natomiast analizując przewodnik po ocenie na końcu opisu kryteriów jest zdanie „W wyniku oceny można uzyskać od 2 do 28 pkt...” Z niego można wysnuć wniosek, iż możliwe jest zaznaczenie więcej niż jednego tematu, ponieważ 28 pkt można uzyskać tylko w sytuacji wyboru więcej niż jednego tematu – kryteria 1-8 dają w sumie tylko 13 pkt, reszta jest rozpisana w podpunktach kryterium 9, które jest tożsame z tematami operacji we wniosku.

W części III pkt 4 – Tematy operacji „wniosku o wybór operacji”, partner KSOW (wnioskodawca) może zaznaczyć więcej niż jeden temat operacji. W części „wniosku o wybór operacji” – Uzasadnienie potrzeby realizacji operacji, należy opisać związek operacji z wybranym tematem operacji. Wybrany temat / tematy operacji muszą odpowiadać charakterowi zidentyfikowanej grupy docelowej operacji, a ich zakres i forma zapewnić właściwą realizację tematu.

6. Czy w ramach całego systemu rozliczenia przewidziane jest, że przedstawione do wniosku o płatność faktury wystawione będą nie tylko na Partnera KSOW/Wnioskodawcę, ale również na jego partnerów, z którymi będzie podpisana umowa partnerska, która ma być załącznikiem do umowy na realizację operacji, którą FAPA podpisze z Partnerem KSOW/Wnioskodawcą. Od tego zależeć będzie treść umowy partnerskiej, w szczególności sposób rozliczania się między partnerami, w szczególności gdyby partnerzy mieli też wnieść jakiś wkład własny finansowy. W odpowiedzi uprzejmie proszę wziąć pod uwagę wyodrębnione konto księgowe, miejsca

przechowywania dokumentacji projektu, w tym oryginałów faktur, rachunek, na który zostanie przekazana refundacja oraz podział zamówień.

Do wniosku o refundację załącza się faktury i inne dokumenty księgowo o równoważnej wartości dowodowej wraz z dowodami ich zapłaty w całości, wystawione wyłącznie na partnera KSOW, z którym zawarto umowę na realizację operacji, i przez niego zapłacone. Kwota wskazana we wniosku o refundację musi wynikać z tych dowodów zapłaty i nie może być wyższa niż łączna wysokość kosztów kwalifikowalnych operacji wskazana w § 4 ust. 1 umowy na realizację operacji. Koszty poniesione przez dodatkowych partnerów nie są kwalifikowalne i nie podlegają refundacji. Koszty dodatkowych partnerów mogą być traktowane wyłącznie jako wkład własny poniesiony na potrzeby realizacji operacji, który nie jest refundowany.

7. Proszę o informację dotyczącą zlecenia Partnerowi Operacji, przez Partnera KSOW, zadań wynikających z zestawienia rzeczowo-finansowego, polegających na opracowaniu materiałów do audycji i addycji opracowanego materiału, w przypadku gdy Partnerem Operacji będzie np. Oddział Regionalny Telewizji. Czy można takowe zlecenie w ramach operacji przeprowadzić? Zgodnie z Art. 43a ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 ust. 1-4 określa tryb konkurencyjny oraz wybór najkorzystniejszej oferty. Dodatkowo ust. 5 wskazuje, że przepisów ust. 1-4 nie stosuje się „pkt. 1) w przypadkach określonych w art. 4 pkt 3 lit. e, ea, g, h oraz i, pkt 4, 7, 12 i 13 oraz art. 4d ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych” Art. 4 pkt 3 lit. g i h wskazują usługi polegające na g) nabycie audycji i materiałów do audycji lub ich opracowanie, produkcja lub koprodukcja, jeżeli są przeznaczone na potrzeby świadczenia audiowizualnych usług medialnych lub radiowych usług medialnych – udzielanych przez dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych, h) zakup czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych. Proszę dodatkowo o informację, czy w przypadku gdyby Oddział Regionalny Telewizji nie był Partnerem Operacji, czy wtedy zapisy powyższych aktów prawnych mają zastosowanie i czy można zlecić opracowanie materiałów do audycji i addycję opracowanego materiału bez przeprowadzania zapytań ofertowych?

W związku z tym, że konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców nie stosuje się w przypadkach określonych w art. 4 pkt 3 lit. e, ea, g, h oraz i, pkt 4, 7, 12 i 13 oraz art. 4d ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, do których zaliczają się nabycie audycji i materiałów do audycji lub ich opracowanie, produkcja lub koprodukcja, jeżeli są przeznaczone na potrzeby świadczenia audiowizualnych usług medialnych lub radiowych usług medialnych – udzielanych przez dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych, oraz zakup czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych, partner KSOW może zlecić dodatkowemu partnerowi, z którym realizuje operację, wykonanie usług polegających na opracowaniu materiałów do audycji i audycji opracowanego materiału, bez względu na wartość tych usług. Podobnie w przypadku gdy dany podmiot nie byłby dodatkowym partnerem uczestniczącym w realizacji operacji. W związku z tym, że do ww. rodzajów zamówień nie stosuje się konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców, nie obowiązują w tym przypadku przepisy dotyczące powiązań osobowych i kapitałowych między partnerem KSOW a wykonawcą zadania, bez względu na to, czy ten wykonawca jest czy nie jest

dotychczasowym partnerem uczestniczącym w realizacji operacji. Jednakże partner KSOW (wnioskodawca) powinien zapewnić, iż wydatek ten jest racjonalny.

8. Pytanie ważne z punktu widzenia pozyskania partnerów do naszego projektu czy nasi partnerzy, którzy będą uczestniczyć w działaniach informacyjno-promocyjnych, tzn. zamieszczą m.in. na swojej stronie internetowej w aktualnościach zaproszenie do udziału w konkursie „Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa” będą również zobowiązani do zamieszczenia na swojej stronie internetowej tak dużej informacji zajmującej 25% powierzchni ekranu zgodnie z przygotowanym przez Państwa wzorem na prezentacji? Chciałabym poinformować partnerów już w tej chwili o zakresie naszej współpracy. Mam nadzieję, że nie będą nasi partnerzy do tego zobowiązani, bo co w sytuacji kiedy partner jest jeszcze partnerem innej organizacji wtedy musiałby całą swoją stronę przeznaczyć na promocję projektów partnerskich. Czy zaproszenie do udziału w konkursie możemy podciągnąć bardziej pod działania promocyjne a nie informacyjne i czy istnieje jakaś szansa, że naszych partnerów ominie część obowiązków związanych z działaniami promocyjno-informacyjnymi?

Obowiązek informowania o operacji dotyczy przede wszystkim partnera KSOW, z którym zawarto umowę na realizację operacji. Jeżeli zadania w ramach operacji są podzielone pomiędzy partnera głównego i partnerów dodatkowych, to każdy z nich jest zobowiązany do informowania o operacji, a materiały przez nich opracowane muszą spełniać wymagania określone w § 11 umowy na realizację operacji. Wykonanie tego obowiązku powinien zapewnić partner, który zawarł umowę na realizację operacji, i który będzie ponosił skutki niewykonania tego obowiązku albo wykonania go w sposób nieprawidłowy. Obowiązek zamieszczenia na stronie internetowej informacji o operacji zajmującej co najmniej 25% powierzchni tej strony dotyczy wyłącznie partnera głównego. Partnerzy dodatkowi również powinni informować o operacji na swoich stronach internetowych, jednakże ta informacja nie musi zajmować 25% powierzchni tych stron. Wystarczające będzie zamieszczenie np. linka do strony partnera głównego w celu zapoznania się z opisem operacji. Zaproszenie do udziału w konkursie jest działaniem promocyjnym/reklamowym. Jeżeli będzie to materiał promocyjny lub reklamowy, powinien spełniać wymagania wskazane w § 11 ust. 4 umowy na realizację operacji.

9. Czy Partner KSOW może złożyć kilka różnych wniosków w ramach jednego działania?

Tak.

10. Czy każdy z partnerów KSOW może złożyć Wniosek o wybór operacji... do każdego z działań KSOW wymienionych w §4 ust. 1 Regulaminu Konkursu? Czy nadal obowiązują zasady opisane w pkt 2.3 – Działania KSOW – obowiązującego Planu działania KSOW na lata 2014-2020 z 12 października 2015 r.? Przykładowo w działaniu 4 „Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla LGD... beneficjentem / wnioskodawcą mogą być: podmioty tworzące strukturę KSOW, LGD, podmioty wdrażające PROW 2014-2020, agencja płatnicza (ARiMR).

Każdy partner KSOW może złożyć wniosek w zakresie każdego działania wskazanego w ogłoszeniu. Zakres tematyczny operacji powinien mieścić się w zakresie jednego z działań wskazanych w ogłoszeniu, który to zakres określa plan działania. Zakres tematyczny działania należy rozumieć jako jego cel i opis w uzasadnieniu, zawarte w planie działania w odniesieniu

do każdego działania. To są wskazówki dla wnioskodawców na temat tego, czego może dotyczyć operacja. Zatem możliwość złożenia wniosku w ramach działania wskazanego w ogłoszeniu nie jest uzależniona od rodzaju wnioskodawcy (partnera KSOW). W tym półroczu plan działania zostanie zmieniony w taki sposób, aby jego zawartość odpowiadała przepisom nowego rozporządzenia w sprawie KSOW, w tym m.in. przez dostosowanie opisów działań jakie będą realizowane.

11. W Regulaminie konkursu brak jest informacji dotyczącej zakresu wsparcia, a więc narzędzi realizacji operacji (szkolenia, konferencje, publikacje, itp.). Czy również obowiązuje zakres wsparcia w ramach każdego z działań KSOW wymieniony w pkt 2.3 – Działania KSOW obowiązującego Planu działania KSOW na lata 2014-2020 z 12 października 2015 r.?

Zakresy wsparcia określone w planie działania w odniesieniu do poszczególnych działań należy traktować jako wskazówki/podpowiedzi dla partnerów KSOW, z których mogą, ale nie muszą korzystać składając wniosek. Zakresy wsparcia z planu działania to przykłady form realizacji operacji, które są zawarte w części III pkt 7 formularza wniosku o wybór operacji, który oprócz 10 rodzajów form zawiera również pole „Inne”. Nie jest to więc katalog zamknięty. W części III pkt 8 formularza wniosku o wybór operacji wnioskodawca jest zobligowany do uzasadnienia wyboru formy realizacji operacji. Szczegóły każdej formy realizacji operacji wskazanej we wniosku należy podać w załączniku nr 3 „Formy realizacji operacji” do wniosku. W żadnym dokumencie załączonym do ogłoszenia o konkursie formy realizacji operacji nie zostały powiązane z działaniami, w ramach których został ogłoszony nabór. Świadczy o tym również konstrukcja wniosku o wybór operacji. Zatem wnioskodawca ma swobodę wyboru takiej formy, może też wskazać inną, własną, nieokreśloną w tych dokumentach. Forma realizacji operacji wskazana przez wnioskodawcę ma zapewnić jej właściwą realizację, co oznacza, że ta forma ma być adekwatna do celu, zakresu i przewidywanych efektów realizacji operacji. W ramach dostosowania planu działania do przepisów nowego rozporządzenia w sprawie KSOW kwestia zakresu wsparcia (forma realizacji operacji) w ramach poszczególnych działań zostanie również wyjaśniona.

12. Czy spółka prawa handlowego ze 100% udziałem skarbu państwa może wnioskować o środki UE, w ramach konkursu?

Jeżeli wnioskodawca jest zarejestrowanym partnerem KSOW, to forma prawna w jakiej prowadzi działalność nie ma znaczenia i może złożyć wniosek o wybór operacji bez względu na tę formę.

13. Jeżeli mamy wyżywienie (śniadanie, obiad, kolacja) ze stawką 8%, a na przykład zakup materiałów szkoleniowych 23%. Wszystkie te koszty dotyczą organizacji danego szkolenia. Czy do zestawienia rzeczowo-finansowego wstawiamy stawki zgodne z ustawą VAT czy ujednocimy na 23%? Jak będą rozliczane koszty do refundacji w przypadku kiedy zlecimy usługę kompleksową z różnymi stawkami VAT (wyżywienie, wynajęcie sali), a otrzymamy fakturę np. na organizację szkolenia ze stawką 23%?

W przypadku gdy partner KSOW zamierza dokonać oddzielnie zakupu (zamówienia) usługi wyżywienia i dostawy materiałów szkoleniowych, wówczas w zestawieniu rzeczowo-finansowym należy wskazać właściwą, odrębnie dla danego zakupu (zamówienia), stawkę podatku VAT. Natomiast w przypadku zlecenia usługi kompleksowej, należy wskazać podatek VAT stosowany dla danej usługi.

14. W jaki sposób przeprowadzić rozeznanie rynku na umowy cywilno-prawne wykładowców, realizujących swoje dzieło podczas operacji w ramach planu operacyjnego 2016-2017?

Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku o wybór operacji w części dotyczącej załącznika nr 1 do tego wniosku „Zestawienie rzeczowo-finansowe operacji” pkt 10 stanowi: w kolumnie 10 – Uzasadnienie/Uwagi – należy uzasadnić każdy koszt ujęty w zestawieniu rzeczowo-finansowym pod względem zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia celu operacji oraz racjonalności. Należy podać metody rozeznania rynku, nazwy wykonawców (sprzedających), u których dokonano rozeznania rynku z podaniem proponowanych cen oraz uzasadnienie dokonanego wyboru cenowego. Rozeznanie rynku oznacza oszacowanie wartości zamówienia poprzez porównanie cen u co najmniej trzech potencjalnych dostawców towarów lub usługodawców, o ile na rynku istnieje trzech potencjalnych dostawców. W przypadku gdy partner KSOW stwierdzi, że na rynku nie istnieje trzech potencjalnych dostawców towarów lub usługodawców, może zostać wezwany – do przedstawienia uzasadnienia takiej sytuacji. Dopuszczalne jest rozeznanie mailowe, korzystanie ze stron internetowych, czy też poprzez wysłanie/otrzymanie ofert cenowych drogą pocztową.

15. W przypadku składania wniosku w partnerstwie czy jest możliwość ponoszenia kosztów kwalifikowanych przez każdego z partnerów? Czy też tylko lider takie koszty może ponieść?

Koszty kwalifikowalne może ponieść tylko partner KSOW, z którym została zawarta umowa na realizację operacji.

16. Czy w przypadku umów cywilno-prawnych z wykładowcami nie będącymi pracownikami partnera należy stosować tryb konkurencyjny?

Zgodnie z art. 43a ust. 5 w zw. z art. 57h ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 349 i 1888, z 2016 r. poz. 337 i 1579 oraz z 2017 r. poz. 5 i 60) trybu konkurencyjnego wyboru wykonawców nie stosuje się, gdy podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej oraz beneficjent są obowiązani do poniesienia kosztów kwalifikowalnych zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych, a gdy te przepisy nie mają zastosowania przepisów ust. 1-4 nie stosuje się także:

- 1) w przypadkach określonych w art. 4 pkt 3 lit. e, ea, g, h oraz i, pkt 4, 7, 12 i 13 oraz art. 4d ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych lub
- 2) w przypadku określonym w art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, jeżeli te koszty zostały poniesione zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych w wyniku wyboru wykonawcy w trybie przetargu nieograniczonego albo przetargu ograniczonego, lub
- 3) gdy wartość danego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji nie przekracza 20 000 zł netto.

Zatem w przypadku gdy szacowana wartość zamówienia przekracza 20 000 zł netto, należy zastosować konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy, o którym mowa ww. ustawie i rozporządzeniu wykonawczym. W przypadku gdy wartość zamówienia jest do 20 000 zł netto, należy zapewnić racjonalność deklarowanych kosztów.

17. Czy każdy wykładowca musi już być podany z imienia i nazwiska?

Na etapie składania wniosku o wybór operacji nie jest to wymagane.

Jest to wymagane na późniejszym etapie. Zgodnie z § 8 ust. 3 pkt 1 lit. e umowy na realizację operacji, dokumentami potwierdzającymi poniesienie wydatków objętych wnioskiem o refundację są w przypadku formy realizacji operacji takiej, jak szkolenia, seminaria, warsztaty, wyjazdy studyjne, konferencje, kongresy (jeśli dotyczy) kopie CV osób biorących udział w realizacji operacji, np. wykładowców, ekspertów (jeśli dotyczy). Znajduje to swoje potwierdzenie w załączniku nr 4 do wniosku o refundację część VI. "Informacje szczegółowe nt. zrealizowanych form operacji" przy opisie tych form realizacji operacji. Oznacza to, że najpóźniej dane wykładowców, w tym imię i nazwisko, muszą być podane na etapie składania wniosku o refundację po zakończeniu realizacji operacji, co nie zabrania podania ich wcześniej np. na etapie składania wniosku o wybór operacji czy zawierania umowy na jej realizację, jeżeli partner KSOW zna te dane i chce je podać.

18. Czy w przypadku gdy operacja dotyczy działań, które organizowane są przez partnera cyklicznie co roku, w uzasadnieniu szacunku niektórych kosztów można się powoływać na coroczne doświadczenie w tym temacie?

Można, ale w sytuacji, gdy rozeznanie rynku zostało dokonane w prawidłowy sposób. Zgodnie bowiem z Instrukcją wypełniania wniosku o wybór operacji w części dotyczącej załącznika nr 1 do tego wniosku „Zestawienie rzeczowo-finansowe operacji” pkt 10 stanowi: w kolumnie 10 – Uzasadnienie/Uwagi – należy uzasadnić każdy koszt ujęty w zestawieniu rzeczowo-finansowym pod względem zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia celu operacji oraz racjonalności. Należy podać metody rozeznania rynku, nazwy wykonawców (sprzedających), u których dokonano rozeznania rynku z podaniem proponowanych cen oraz uzasadnienie dokonanego wyboru cenowego. Rozeznanie rynku oznacza oszacowanie wartości zamówienia poprzez porównanie cen u co najmniej trzech potencjalnych dostawców towarów lub usługodawców, o ile na rynku istnieje trzech potencjalnych dostawców. W przypadku gdy partner KSOW stwierdzi, że na rynku nie istnieje trzech potencjalnych dostawców towarów lub usługodawców, może zostać wezwany – do przedstawienia uzasadnienia takiej sytuacji. Dopuszczalne jest rozeznanie mailowe, korzystanie ze stron internetowych, czy też poprzez wysłanie/otrzymanie ofert cenowych drogą pocztową.

19. Czy Partner może zatrudnić pracownika Partnera dodatkowego jako eksperta w projekcie na umowę zlecenie?

Tak, ale koszt takich zleceń – zamówień tożsamy – nie może przekroczyć 20 tys. zł netto. Powyżej tej kwoty, zgodnie z art. 43a ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 349 i 1888, z 2016 r. poz. 337 i 1579 oraz z 2017 r. poz. 5 i 60), należy stosować konkurencyjny tryb wyboru wykonawców określony w tej ustawie i wydanym na podstawie

art. 43a ust. 6 tej ustawy rozporządzeniu. Jednym z elementów tego trybu jest brak istnienia powiązań osobowych lub kapitałowych pomiędzy podmiotem składającym ofertę a podmiotem ubiegającym się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej albo beneficjentem, w tym partnerem KSOW.

Partner KSOW będący wnioskodawcą pozostaje z pracownikiem dodatkowego partnera KSOW w takim stosunku faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności tych osób (art. 43a ust. 4 pkt 5 ww. ustawy), jednak dotyczy to tylko przypadku gdy wartość zamówień tożsamych przekracza 20 tys. zł netto. Do tej kwoty mogą istnieć powiązania osobowe lub kapitałowe pomiędzy partnerem KSOW a wykonawcą zadania w ramach operacji, z tym że poniesione koszty powinny być racjonalne.

20. Czy działanie sfinansowane z KSOW (np. publikacja) może stanowić wkład do innego projektu np. dofinansowanego z NFOŚiGW – wiązałyby się to z dodatkowym opisem np. na wewnętrznej stronie i tylnej okładce, że publikacja jest elementem kampanii edukacyjnej współfinansowanej również przez NFOŚiGW?

Korzystanie przez partnera KSOW z utworu powstałego w ramach operacji po zakończeniu jej realizacji jest ograniczone postanowieniami umowy na realizację operacji dotyczącymi majątkowych praw autorskich. Zgodnie bowiem z § 17 ust. 2 umowy, w celu realizacji przez (skrótowa nazwa jednostki upoważnionej do zawarcia umowy) zadań Jednostki (centralnej lub regionalnej) w zakresie funkcjonowania KSOW, Partner KSOW nieodpłatnie udziela (skrótowa nazwa jednostki upoważnionej do zawarcia umowy / skrótowa nazwa jednostki upoważnionej do udzielenia refundacji) wyłącznej, terminowej (na okres ... lat) i nieograniczonej terytorialnie licencji do (należy wskazać nazwę utworu będącą przedmiotem udzielenia licencji), zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, na wskazanych w umowie polach eksploatacji. Oznacza to, że partner może udzielić dalszych licencji do tego utworu tylko na innych polach eksploatacji niż wskazane w umowie, a na tych samych polach eksploatacji dopiero po terminie na jaki została udzielona licencja.

Należy też pamiętać, że zgodnie z częścią VI pkt 3 wniosku o wybór operacji, koszt kwalifikowalny opracowania takiego utworu ze środków KSOW nie może być przedstawiony do refundacji w ramach innych funduszy publicznych.

21. Uchwałą nr XXVIII/545/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 25 września 2012 r. utworzono samorządową wojewódzką jednostkę organizacyjną pod nazwą „Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego”. Powyższa jednostka wpisana jest do nowej bazy partnerów KSOW. Prosimy o interpretację w jaki sposób należy traktować projekty Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego składane w ramach konkursu nr 1/2017? Czy będą to projekty własne czy projekty partnera zewnętrznego?

Samorządowa wojewódzka jednostka organizacyjna nie posiada osobowości prawnej, jest samorządową jednostką budżetową i podlega bezpośrednio zarządowi województwa, który w imieniu samorządu województwa wykonuje zadania jednostki regionalnej KSOW. W związku z tym projekty Zespołu Parków mogą być realizowane jako projekty własne jednostki regionalnej. W przypadku bowiem złożenia wniosku jako partner KSOW do UM Województwa Łódzkiego, istnieje ryzyko konfliktu interesów. Złożenie wniosku przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego (samorządową jednostkę organizacyjną

nieposiadającą osobowości prawnej) do jednostki regionalnej tego województwa i wybranie operacji tego Zespołu do realizacji oznaczałoby, że samorząd województwa ma zawrzeć umowę na realizację operacji z samym sobą. Natomiast wniosek o wybór operacji może być złożony przez tego partnera KSOW do innej jednostki właściwej do przyjmowania wniosków w ramach konkursu, jeżeli z uwagi na swój status prawny Zespół Parków może podejmować takie czynności, w tym zawierać umowy na realizację operacji.

22. Czy jeśli partner złoży kilka wniosków to do każdego projektu musi mieć oddzielny system rachunkowości, albo musi korzystać z odpowiedniego kodu rachunkowego? Czy może wystarczy jeden oddzielny system rachunkowości, albo odpowiedni kod rachunkowy do wszystkich operacji w ramach PROW 2014-2020?

Zgodnie z § 12 ust. 6 umowy na realizację operacji, partner KSOW zobowiązuje się do prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego, o których mowa w art. 66 ust. 1 lit. c pkt i rozporządzenia 1305/2013 dla wszystkich transakcji związanych z operacją albo, w przypadku, gdy na podstawie odrębnych przepisów partner KSOW nie jest obowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych, prowadzenia zestawienia faktur lub równoważnych dokumentów księgowych, tak aby możliwa była identyfikacja poszczególnych kosztów związanych z operacją. Z tego wynika, że każdą operację należy traktować odrębnie i w ramach każdej operacji partner musi zapewnić warunki pozwalające na identyfikację każdego kosztu poniesionego na realizację operacji.

23. Czy partner na dzień złożenia wniosku musi być wpisany do nowej bazy partnerów KSOW, czy może być zarejestrowany w starej bazie? Podczas spotkania 16 stycznia 2017 r. interpretowano sytuację w taki sposób, iż w nowej bazie musi zostać zarejestrowany do dnia podpisania umowy. Podtrzymujemy powyższą interpretację? Chcielibyśmy uniknąć odwołania do sądu.

Na dzień złożenia wniosku o wybór operacji partner KSOW musi być wpisany do nowej bazy. Wynika to z faktu, że stara baza nie jest dostępna na portalu KSOW, co oznacza, że jednostka przyjmująca wnioski nie będzie w stanie zweryfikować, czy podmiot składający wniosek o wybór operacji posiada status partnera KSOW.

24. Czy podczas wydarzenia występ m.in. zespołu popowego, kabaretu, zespołu disco polo może być uznany jako wkład własny partnera?

Tak. Wkład własny może być pieniężny, zasobów osobowych oraz zasobów rzeczowych. Jednakże koszty te, jako wkład własny deklarowany we wniosku o wybór operacji, muszą być uzasadnione zakresem realizowanej operacji, niezbędne do osiągnięcia jej celu oraz racjonalne.

25. Czy na realizację zadania w ramach wkładu własnego partner może podpisywać wcześniej umowy, niż po dniu złożenia wniosku do jednostki regionalnej KSOW?

Zgodnie z pkt I Część Ogólna pkt 5 „Termin realizacji operacji” Instrukcji wypełniania wniosku, rozpoczęcie realizacji operacji nie może nastąpić wcześniej niż w dniu następującym po dniu złożenia wniosku. Z tego wynika, że partner może zawierać umowy przed dniem złożenia wniosku, lecz ich realizacja powinna rozpocząć się po dniu jego złożenia. Zadania realizowane w ramach wkładu własnego są bowiem częścią operacji, której

realizacja, zgodnie z ww. postanowieniami Instrukcji, może się rozpocząć nie wcześniej niż w dniu następującym po dniu złożenia wniosku.

26. Czy dodatkowy Partner KSOW może być z terenu innego województwa niż Partner, który składa wniosek o wybór operacji do realizacji?

Tak.

27. Czy sołectwo może być partnerem KSOW?

Tak, pod warunkiem, że zarejestruje się w bazie partnerów KSOW.

28. Czy wymagane jest, aby wskazana co najmniej jedna operacja dotychczas zrealizowana i porównywalna z opisaną we wniosku przez partnera KSOW pokazująca jego doświadczenie, o którym mowa w pkt. 10 instrukcji wypełniania „formularza wniosku o wybór operacji...” była realizowana w ramach środków pochodzących z Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich lub innych środków unijnych?

Nie jest to wymagane. Na potwierdzenie spełnienia tego kryterium wymagane jest potwierdzenie zrealizowania co najmniej jednej operacji porównywalnej pod względem zakresu, wartości, grupy docelowej lub formy realizacji bez względu na źródło finansowania.

29. Pytanie w zakresie wystąpienia niezgodności określonych w załączniku nr 4 do Umowy: Prośba o doprecyzowanie najlepiej na konkretnym przykładzie, w jakiej sytuacji ma zastosowanie następujący zapis: „W przypadku gdy nie jest możliwe ustalenie wysokości kosztów, do których odnosi się niezgodność, kwota refundacji ulega pomniejszeniu o kwotę stanowiącą iloczyn kwoty refundacji kosztów, która byłaby wypłacona, gdyby nie stwierdzono tej niezgodności, oraz wskaźnika procentowego wynoszącego 1%”.

Metoda wskaźnikowa ma zastosowanie w sytuacji, gdy skutków finansowych nieprawidłowości nie da się precyzyjnie oszacować oraz skutki danego naruszenia mają rozproszony charakter i jedynym rozwiązaniem pozwalającym uniknąć konieczności niekwalifikowania wszystkich kosztów dotyczących danej operacji obciążonej nieprawidłowością, jest zastosowanie metody wskaźnikowej, polegającej na przypisaniu danej nieprawidłowości określonego wskaźnika procentowego.

Przykład.

Operacją jest grupa (10) projektów polegająca na organizacji w ramach działania 13 planu działania 10 festynów. Generalnie wypełnione zostały obowiązki określone w przepisach załącznika III rozporządzenia 808/2014, z wyjątkiem, wykonanych na potrzeby jednego z festynów, dwóch rodzajów materiałów promocyjnych. Materiały te nie zawierają wymaganego ologowania.

Gdy wiadomo w jakiej wysokości są koszty wykonania materiałów promocyjnych, zmniejszenie polega na wyłączeniu w całości tych kosztów (wykonania dwóch rodzajów materiałów promocyjnych) z kwoty kosztów kwalifikowalnych, o której zwrot będzie się ubiegał Partner KSOW.

Gdy nie jest możliwe ustalenie wysokości kosztów, do których odnosi się niezgodność, to wówczas stosowana jest tzw. metoda wskaźnikowa – zmniejszenie o 1% kwoty kosztów kwalifikowalnych, o której zwrot będzie się ubiegał Partner KSOW, w odniesieniu do kwoty jednego projektu (jednego festynu, w przypadku którego stwierdzono niezgodność w zakresie działań informacyjnych i reklamowych).

Gdy jest więcej niż 1 niezgodność, np. materiały promocyjne nie zawierają odpowiedniego ologowania i informacja o festynach nie została zamieszczona na stronie internetowej Partnera KSOW, to zmniejszana jest o 1% kwota całej refundacji za daną operację.

30. Który dokument reguluje ewentualne sankcje za niedopełnienie przez partnera KSOW zobowiązania do poniesienia wkładu własnego, zgodnie z zapisem w par. 4 pkt. 7-9 Umowy na realizację operacji w ramach PD KSOW na lata 2014-2020?

Takim dokumentem jest umowa na realizację operacji. Przede wszystkim należy ocenić, czy za zadeklarowanie wkładu własnego partner otrzymał punkty, a jeżeli otrzymał – czy miało to wpływ na wybór operacji, tzn. czy gdyby ich nie otrzymał operacji zostałyby i tak wybrana do realizacji. Jeżeli nie zostałyby wybrana, wówczas należałoby odmówić refundacji. Jeżeli mimo braku punktów za wkład własny operacja i tak została wybrana, należy ocenić przede wszystkim, czy zostały osiągnięte założone cele i wskaźniki określone we wniosku o wybór operacji. Jeżeli nie zostały osiągnięte, to w jakim stopniu i od tego uzależnić odmowę refundacji w całości czy w części, mając na uwadze ocenę tego projektu przez ARiMR w ramach operacji objętej wnioskiem o przyznanie pomocy technicznej złożonym przez jednostkę regionalną.

Konsekwencje niewykonania tego zobowiązania wynikają pośrednio z umowy na realizację operacji. Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1 formularza umowy, warunkiem refundacji poniesionych kosztów jest zrealizowanie operacji. Operacja zaś musi być realizowana m.in. zgodnie z umową (§ 3 ust. 1 pkt 1 formularza umowy). Załącznikiem do umowy, stanowiącym jej integralną część, jest wniosek o wybór operacji (§ 19 ust. 6 pkt 1 formularza umowy) wraz z załącznikami. Jeżeli partner KSOW lub dodatkowy partner KSOW załączył do wniosku deklarację o zobowiązaniu do poniesienia wkładu własnego, a tego wkładu nie poniósł, oznacza to, że partner nie zrealizował operacji zgodnie z umową, co jest podstawą do odmowy refundacji. W ten sposób można to uzasadnić. Jednak każdy przypadek niedopełnienia obowiązku zadeklarowanego wkładu własnego należy rozpatrywać indywidualnie, biorąc pod uwagę ww. wskazówki.

31. Czy można wskazać więcej niż 3 dodatkowych partnerów w formularzu wniosku o wybór operacji i czy można w tej sytuacji samodzielnie skopiować tabelę do wpisania danych dodatkowego partnera KSOW?

Tak. Można we wniosku wskazać więcej niż 3 dodatkowych partnerów wykorzystując w tym celu skopiowaną tabelę do podania danych dodatkowych partnerów.

32. Proszę o doprecyzowanie czy wskazując obszar realizacji operacji należy kierować się miejscem, gdzie dana operacja będzie realizowana czy obszarem, z którego pochodzi grupa docelowa operacji? Jaki obszar realizacji operacji będzie poprawny dla niżej wymienionych przykładowych projektów: Wyjazd przedstawicieli trzech Lokalnych Grup Działania z terenu Wielkopolski na targi Agrotravel do Kielc – czy miejscem realizacji operacji będą Kielce czy obszar działania wybranych LGD, podobnie

organizacja konferencji w Poznaniu dla przedstawicieli władz lokalnych z wybranych obszarów Wielkopolski; czy miejscem operacji będzie Poznań czy obszar, z którego pochodzą uczestnicy wydarzenia itp. ...

Należy kierować się obszarem, z którego pochodzi grupa docelowa. W podanych projektach będzie to odpowiednio obszar działania LGD, z których przedstawiciele wyjadą na targi w Kielcach, oraz obszar, z którego pochodzą przedstawiciele władz lokalnych uczestniczący w konferencji w Poznaniu.

33. Czy osoba fizyczna musi otwierać odrębny rachunek bankowy do zapłat kosztów operacji, czy jest limit wysokości zapłat gotówkowych?

Odrębny rachunek bankowy nie jest jednak wymagany. Nie ma limitu płatności gotówkowych. Jeżeli partner KSOW dokona zapłaty gotówką, przy rozliczaniu tego kosztu należy wziąć pod uwagę postanowienia w tym zakresie Instrukcji wypełniania wniosku o płatność pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, dostępnej na stronie ARiMR, zgodnie z którą w przypadku zapłaty gotówkowej dowodami zapłaty mogą być np.:

- 1) RK (raport kasowy);
- 2) Rozliczenie pobranej przez pracownika zaliczki;
- 3) KW (kasa wypłaci);
- 4) Jeżeli na fakturze/rachunku forma płatności została określona jako „gotówka”, a termin płatności jako dzień wystawienia dokumentu oraz na fakturze/rachunku znajduje się adnotacja „zapłacono”, wtedy taki dokument nie wymaga dołączenia dodatkowych dowodów zapłaty;
- 5) W przypadku stwierdzenia błędów lub uchybień w podstawowych dowodach potwierdzających zapłatę, za właściwe uznaje się oświadczenie wystawcy faktury lub dokumentu księgowego o równoważnej wartości dowodowej o dokonaniu takiej zapłaty przez Beneficjenta z uwzględnieniem:
  - wysokości poszczególnych wpłat;
  - dat ich dokonania;
  - nr faktury/dokumentu księgowego o równoważnej wartości dowodowej, którego wpłata dotyczy;
  - podpisu osoby przyjmującej wpłatę.

W przypadku płatności gotówkowych dokonywanych w walutach innych niż złoty, za koszt, który będzie mógł podlegać refundacji, uznana zostanie kwota będącą równowartością kwoty obciążającej Beneficjenta w walucie obcej (np. opłata za hotel gotówką przez pracownika) przy zastosowaniu kursu wypłaty zaliczki pracownikowi przez Beneficjenta (pracodawcę).

34. Czy wniosek może zostać złożony przez sołtysa i czy koszty operacji mogą zostać pokryte ze środków funduszu sołeckiego?

Sołtys jest organem wykonawczym sołectwa. Sołectwo może być zarejestrowane jako partner KSOW. Jeżeli sołtys złoży wniosek, to w imieniu sołectwa, jako jego reprezentant. Sołectwo jest jednostką pomocniczą gminy i jako takie nie ma osobowości prawnej, nie jest podmiotem odrębnym od gminy. W związku z tym wszystko zależy od statutu utworzenia takiego sołectwa przez gminę i przekazanych mu uprawnień. Jeżeli sołectwo może wykonywać takie czynności jak składanie wniosków w konkursach i zawieranie umów na realizację operacji, to sołtys może złożyć wniosek.

Jeżeli ustawa o funduszu sołeckim nie zabrania finansowania z tego funduszu takiego rodzaju kosztów jakie są kwalifikowalne dla partnerów KSOW, to koszty operacji mogą być pokryte z tego funduszu. Zgodnie z art. 2 ust. 6 ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim, środki funduszu przeznacza się na realizację przedsięwzięć, które są zadaniami własnymi gminy, służą poprawie warunków życia mieszkańców i są zgodne ze strategią rozwoju gminy.

35. Czy wniosek może zostać złożony przez parafię?

Parafie nie zostały podmiotowo wyłączone z możliwości składania wniosków w ramach konkursu. W związku z tym, jeżeli zarejestrują się w bazie partnerów KSOW, mogą złożyć wniosek.

36. Jeden z partnerów pyta, czy organizacje, które nie są objęte obowiązkiem stosowania ustawy PzP muszą stosować tryb konkurencyjny, niezależnie od wartości przedmiotu zapytania. Naszym zdaniem nie, ale obawa partnera pojawiła się po zapoznaniu się z prezentacjami dostępnymi na stronie jednego z województw.

Jak wynika z § 9 ust. 3 umowy na realizację operacji, partner KSOW nie jest zobowiązany do stosowania trybu konkurencyjnego w przypadkach:

- określonych w art. 4 pkt 3 lit. e, ea, g, h oraz i, pkt 4, 7 i 13 oraz art. 4d ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Pzp;
- gdy wartość danego zamówienia oszacowana zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych nie przekracza 20 000 zł netto.

Zatem w pozostałych przypadkach partner KSOW jest zobowiązany do stosowania konkurencyjnego trybu wyboru wykonawcy.

W przypadku, gdy dla danego zakupu / zamówienia nie jest wymagane stosowanie trybu określonego w ustawie PZP lub konkurencyjnego trybu wyboru wykonawcy, partner KSOW powinien zapewnić racjonalność deklarowanych kosztów.

37. Czy kwalifikowalne są koszty koordynatora projektu?

W przypadku, gdy dane zadanie ma związek z merytoryczną częścią realizacji operacji, wówczas koszt związany z realizacją takiego zadania jest kwalifikowalny. Zatem, jeżeli koszty realizacji określonych czynności przez koordynatora projektu są merytorycznie związane z tym projektem, to koszty te należy uznać za kwalifikowalne.

38. Przy organizacji konferencji, spotkań, warsztatów należy określić liczbę przedstawicieli LGD i doradców. O jakich doradców tutaj chodzi?

Chodzi wyłącznie o doradców SIR.

39. Na stronie 9. Księgi wizualizacji znaku PROW znajduje się zapis: Obowiązek informowania opinii publicznej o celu operacji i wsparciu operacji z EFRROW rozpoczyna się od chwili uzyskania przez beneficjenta dofinansowania (zawarcia umowy o przyznanie pomocy, otrzymania dotacji). Od tego dnia beneficjenta zaczynają obowiązywać zasady prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych. Zasady konkursu dla Partnerów KSOW w 2017 r. dopuszczają możliwość rozpoczęcia realizacji operacji w dniu następującym po dniu złożenia wniosku. Czy należy zatem rozumieć, że w okresie pomiędzy dniem następującym po dniu złożenia wniosku a dniem podpisania umowy, Partner nie jest zobowiązany do prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych? Pytanie dotyczy w szczególności sytuacji, gdy wydarzenie odbędzie się przed podpisaniem umowy. Czy wówczas Partner nie jest zobowiązany do informowania opinii publicznej za pomocą plakatu podczas takiego wydarzenia?

Partner jest zobowiązany do prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych od momentu rozpoczęcia realizacji operacji. Zgodnie z § 11 ust. 1 umowy na realizację operacji, partner KSOW jest zobowiązany do informowania i rozpowszechniania informacji o wsparciu otrzymanym z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich zgodnie z przepisami załącznika III do rozporządzenia 808/2014 opisanymi w Księdze wizualizacji znaku PROW 2014-2020, opublikowanej na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w okresie realizacji operacji. Jeżeli partner rozpoczął realizację operacji po dniu złożenia wniosku o wybór operacji, od tego dnia jest zobowiązany do informowania o operacji zgodnie z ww. przepisami.

40. Wydaje się, że zapisy odnośnie informowania opinii publicznej za pomocą plakatu znajdujące się w rozporządzeniu 808/2014 (wraz z Księgą wizualizacji znaku PROW 2014-2020) oraz formularzu umowy nie są do końca spójne. Rozporządzenie wprowadza próg 50 000 euro, powyżej którego pojawia się obowiązek zamieszczenia plakatu w miejscu realizacji operacji. Umowa zobowiązuje z kolei do stosowania plakatu we wszystkich operacjach realizowanych w formie warsztatu, spotkania, szkolenia, seminarium, konferencja, impreza o charakterze plenerowym, olimpiada, konkurs. Ponadto dokumenty niejednoznacznie traktują zbiór elementów obowiązkowych do zawarcia na plakacie.

W umowie wskazano:

- symbol UE
- slogan „Europejski Fundusz Rolny...”
- logo PROW
- logo KSOW
- odwołanie do IZ
- zdanie: „Operacja współfinansowana z...”

W Księdze:

- symbol UE
- slogan „Europejski Fundusz Rolny...”
- logo PROW
- nazwa i tytuł operacji

- **główny cel operacji**
- **nazwę działania PROW 2014-2020, w ramach której realizowana jest operacja**

Czy zatem dobrym rozwiązaniem będzie wskazanie Partnerom, aby na plakacie zawarli wszystkie ww. informacje łącznie? Ponadto sama treść odwołania do IŻ również przybiera nieco inną formę w umowie („Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”) i inną w Księdze wizualizacji znaku PROW 2014-2020 („Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”). Czy obie formy można traktować tożsamo i używać zamiennie?

Partnerzy powinni informować o operacji niezależnie od łącznej wysokości kosztów kwalifikowalnych operacji z tego względu, że suma operacji realizowanych przez partnerów objętych wnioskiem o przyznanie pomocy składanym do ARiMR może przekroczyć próg 50 tys. euro, a wówczas taki obowiązek będzie dotyczył beneficjenta jakim jest samorząd województwa w odniesieniu do każdej operacji partnera. Aby uniknąć zmniejszenia wnioskowanej kwoty pomocy, partnerzy powinni informować o każdej operacji.

Partner KSOW powinien stosować te elementy w działaniach informacyjno-promocyjnych, które są wskazane w umowie. Jeżeli jednak partner zamieści więcej elementów, dodając te wskazane w Księdze Wizualizacji, nie należy go za to karać.

Jak wskazano wyżej, partner KSOW powinien stosować te elementy w działaniach informacyjno-promocyjnych, które są wskazane w umowie, czyli podawać pełną nazwę Programu.

41. Czy sankcje określone w taryfikatorze niezgodności w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych (załącznik nr 3 do rozporządzenia o PT) podlegają sumowaniu? Jeśli tak to na jakich zasadach? Jaki algorytm należy zastosować w przypadku punktu 16. taryfikatora, w którym określone, że „zmniejszeniu podlega kwota pomocy w wysokości proporcjonalnej do okresu, w którym nie wypełniono obowiązku, z tym że nie więcej niż 1%.

Sankcje określone w załączniku nr 4 do umowy nie podlegają sumowaniu. Niezależnie od liczby niezgodności, zmniejszenie kwoty refundacji nie może być wyższe niż 1% sumy kosztów kwalifikowalnych, z tym że dotyczy to tylko przypadków stosowania metody wskaźnikowej. W przypadku pkt 16 załącznika nr 3 do rozporządzenia PT, kwotę niepodlegającą refundację można ustalić dzieląc łączną kwotę kosztów kwalifikowalnych przez liczbę dni, kiedy operacja miała być realizowana zgodnie z terminem realizacji operacji wskazanym w umowie. Znając ten wynik, wiemy jaka część kosztów kwalifikowalnych przypada na jeden dzień realizacji operacji. Wiedząc przez ile dni obowiązek nie był wypełniony, możemy obliczyć kwotę niepodlegającą refundacji.

42. Czy Partner dodatkowy w realizowanej operacji musi być zarejestrowany w bazie KSOW. Definicja partnera z umowy nic o tym nie mówi. We wniosku o wybór operacji można go oznaczyć jako partnera KSOW lub nie, natomiast w przewodniku po ocenie wniosku używany jest zwrot „dodatkowy partner KSOW”?

Dodatkowy partner musi być zarejestrowany jako partner KSOW, jeżeli wnioskodawca chce otrzymać dodatkowe punktów za kryterium „Udział dodatkowych partnerów KSOW w

realizacji operacji”. Wynika to bezpośrednio z samego brzmienia tego kryterium. Partner główny, których zawrze umowę na realizację operacji, może zaangażować w tę realizację jako partnerów również inne podmioty, które nie posiadają statusu partnera KSOW, z tym że z tego tytułu nie otrzyma dodatkowych punktów za to kryterium.

43. Czy przewidziane są sankcje na wypadek, jeśli partner nie wywiąże się z realizacji wkładu własnego w realizację operacji. Paragraf 13 umowy mówi tylko o zwrocie refundacji i odzyskiwaniu środków?

Przede wszystkim należy ocenić, czy za zadeklarowanie wkładu własnego partner otrzymał punkty, a jeżeli otrzymał – czy miało to wpływ na wybór operacji, tzn. czy gdyby ich nie otrzymał operacja została i tak wybrana do realizacji. Jeżeli nie została wybrana, wówczas należałoby odmówić refundacji. Jeżeli mimo braku punktów za wkład własny operacja i tak została wybrana, należy ocenić przede wszystkim, czy zostały osiągnięte założone cele i wskaźniki określone we wniosku o wybór operacji. Jeżeli nie zostały osiągnięte, to w jakim stopniu i od tego uzależnić odmowę refundacji w całości czy w części, mając na uwadze ocenę tego projektu przez ARiMR w ramach operacji objętej wnioskiem o przyznanie pomocy technicznej złożonym przez jednostkę regionalną.

Konsekwencje niewykonania tego zobowiązania wynikają pośrednio z umowy na realizację operacji. Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1 formularza umowy, warunkiem refundacji poniesionych kosztów jest zrealizowanie operacji. Operacja zaś musi być realizowana m.in. zgodnie z umową (§ 3 ust. 1 pkt 1 formularza umowy). Załącznikiem do umowy, stanowiącym jej integralną część, jest wniosek o wybór operacji (§ 19 ust. 6 pkt 1 formularza umowy) wraz z załącznikami. Jeżeli partner KSOW lub dodatkowy partner KSOW załączył do wniosku deklarację o zobowiązaniu do poniesienia wkładu własnego, a tego wkładu nie poniósł, oznacza to, że partner nie zrealizował operacji zgodnie z umową, co jest podstawą do odmowy refundacji. W ten sposób można to uzasadnić. Jednak każdy przypadek niedopełnienia obowiązku zadeklarowanego wkładu własnego należy rozpatrywać indywidualnie, biorąc pod uwagę ww. wskazówki.

44. Czy w sytuacji gdy Partner KSOW złożył wniosek, w którym w pkt. 5 Uzasadnienie potrzeby realizacji operacji – nie uzasadnił spójności celu/celów szczegółowych operacji z działaniem, priorytetem oraz celem/celami wskazanymi we wniosku w części III, JR KSOW może wezwać Partnera do uzupełnienia wniosku o te informacje na etapie oceny formalnej?

Zgodnie z częścią wspólną pkt 6 załącznika do Regulaminu konkursu „Przewodnik po ocenie wniosku”, jeżeli nie są spełnione wymagania wskazane w pkt 5-10 części I przewodnika, jednostka właściwa do stwierdzenia spełnienia warunków wyboru operacji wzywa na piśmie partnera KSOW do uzupełnienia braków w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia, zgodnie z art. 57d ust. 5 ustawy. Jednym z elementów oceny wniosku pod względem spełnienia wymagań formalnych, określonym w części I pkt 8 Przewodnika po ocenie wniosku, jest sprawdzenie, czy wniosek został wypełniony zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku. Instrukcja wymaga, aby w polu „Uzasadnienie potrzeby realizacji operacji” opisać:

a) problem, do rozwiązania którego przyczyni się realizacja celu operacji,

b) cel oraz cele szczegółowe operacji oraz uzasadnić ich spójność z wybranym działaniem w części III pkt. 1 wniosku, priorytetem w części III pkt. 2 wniosku oraz celami KSOW w części III pkt. 3 wniosku,

c) związek z wybranym tematem operacji w części III pkt. 4 wniosku.

Wszystkie sformułowane cele szczegółowe operacji muszą być mierzalne, realne do wykonania, określone w czasie i składać się na realizację celu operacji oraz być spójne z zakładanymi efektami operacji opisanymi w części III pkt. 9 wniosku.

Zgodnie z częścią I pkt 8 Przewodnika po ocenie wniosku, w przypadku niespełnienia wymagania formalnego, polegającego na wypełnieniu wniosku niezgodnie z instrukcją jego wypełniania, wniosek wymaga korekty/uzupełnienia, na wezwanie jednostki dokonującej oceny formalnej.

45. Czy koszt wydania Indywidualnej interpretacji będzie kosztem kwalifikowalnym dla Partnera KSOW?

Tak. Taki koszt można zaklasyfikować do kategorii „usługi”. W Podręczniku kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020 w rozdziale V Koszty podlegające refundacji w ramach schematu II w pkt 1.1 wskazano, że koszty dostaw i usług obejmują w szczególności koszty opłat manipulacyjnych, a także koszty opracowania ekspertyz. Opłata manipulacyjna to kwota płacona za określoną usługę np. za wydanie zaświadczenia o stanie zadłużenia, sporządzenie historii rachunku itp. W związku z tym, od strony formalnej wydanie interpretacji indywidualnej jest zbliżone do takiej opłaty. Natomiast od strony merytorycznej można ją porównać z opracowaniem ekspertyzy.

46. Czy Partner KSOW ma obowiązek dokonania wspólnego szacowania zamówień, dla kosztów, których wartość jest poniżej 20 tys. zł netto, w następującej sytuacji: Partner KSOW w zestawieniu rzeczowo-finansowym wykazuje, iż planuje zrealizować 3 spotkania/szkolenia (w różnych terminach ale dotyczące tej samej tematyki) w ramach których planuje zakup cateringu i materiałów promocyjnych, wskazując każdą pozycję z osobna w zestawieniu rzeczowo-finansowym – czyli 3 X catering, 3 X materiały promocyjne. Każde z tych zamówień czyli catering i materiały promocyjne z osobna nie przekraczają kwoty 20 tys. zł netto. W związku z powyższym czy partner KSOW zobowiązany jest do wspólnego szacowania tych zamówień i w takiej sytuacji dokonać wyboru wykonawcy zgodnie z zasadami konkurencyjności?

Partner KSOW ma obowiązek wspólnego oszacowania zamówień tożsamyh, które zamierza zrealizować w ramach operacji. O istnieniu jednego zamówienia świadczą trzy okoliczności, które powinny wystąpić łącznie:

- tożsamość przedmiotowa (gdy zamówienie ma obejmować przedmiot tego samego rodzaju lub o tym samym przeznaczeniu),
- tożsamość czasowa (gdy możliwe jest udzielenie zamówienia w tym samym czasie, co do zasady w obrębie jednego roku kalendarzowego),
- tożsamość wykonawcza (gdy zamówienie jest możliwe do wykonania przez jednego wykonawcę).

Zatem biorąc pod uwagę charakter ww. zamówienia oraz okres realizacji operacji, partner powinien oszacować łączny koszt wszystkich cateringów w ramach jednego postępowania i łączny koszt wszystkich materiałów promocyjnych w ramach drugiego postępowania. Jeżeli catering na 3 spotkaniach łącznie przekroczy 20 tys. zł netto, należy zastosować konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy. Podobnie w przypadku materiałów promocyjnych.

Partner może również, alternatywnie do wyboru wykonawców cateringu i materiałów w odrębnych postępowaniach, oszacować łączny koszt wszystkich spotkań i jeżeli przekracza on 20 tys. zł netto, zastosować konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy i wyłonić jednego wykonawcę tego zamówienia w jednym postępowaniu. W związku z tym, że zadanie w postaci zorganizowania spotkania jest podzielne (catering i materiały), partner może w zapytaniu ofertowym umożliwić wykonawcom składanie ofert częściowych.

47. W Instrukcji wypełniania „Formularza wniosku o wybór operacji...” (rozdział dot. Szczegółowych zasad wypełniania załączników, załącznik ZRF, kolumna 10) wskazane zostały dopuszczalne formy dokonywania rozeznania rynku (strony internetowe, wysyłka zapytań cenowych drogą mailową i pocztą). Nie podano natomiast informacji związanych z wytycznymi co do okresu/czasu w jakim rozeznanie powinno być dokonane. W związku z powyższym Czy Partner może przedstawić rozeznanie rynku dokonane w ramach danego rodzaju kosztu ustalone w ubiegłym roku? Czy też powinien postępować zgodnie z art. 35 ustawy Pzp, który mówi, iż ustalenia wartości zamówienia dokonuje się nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem wszczęcia postępowania? Dodam, iż Partner nie podlega ustawie Pzp.

Z uwagi, iż nie jest to postępowanie w trybie określonym w ustawie Prawo zamówień publicznych, partner KSOW nie ma obowiązku stosowania art. 35 ustawy Prawo zamówień publicznych. Jednakże „rozeznanie rynku” winno odzwierciedlać aktualne ceny rynkowe. Tylko w przypadku, gdy na rynku nie było zmian cen w okresie od poprzedniego rozeznania rynku, to można wziąć pod uwagę wcześniej przeprowadzone rozeznanie. Jednakże brak zmiany cen w danym okresie może być trudny do udowodnienia.

48. Czy dodatkowy Partner KSOW musi być zarejestrowany jako Partner KSOW, dotyczy to kryterium oceny za udział dodatkowych partnerów KSOW?

Dodatkowy partner musi być zarejestrowany jako partner KSOW, jeżeli wnioskodawca chce otrzymać dodatkowe punktów za kryterium „Udział dodatkowych partnerów KSOW w realizacji operacji”. Wynika to bezpośrednio z samego brzmienia tego kryterium. Partner główny, których zawrze umowę na realizację operacji, może zaangażować w tę realizację jako partnerów również inne podmioty, które nie posiadają statusu partnera KSOW, z tym że z tego tytułu nie otrzyma dodatkowych punktów za to kryterium.

49. Czy i w jaki sposób należy potwierdzić we wniosku o refundację wkład własny poniesiony przez dodatkowego partnera KSOW? W instrukcji wypełniania wniosku o refundację w ramach PD KSOW na lata 2014-2020 wskazano: „Należy załączyć jedynie w przypadku gdy Partner KSOW zobowiązał się, zgodnie z zapisami Umowy na realizację operacji w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 do poniesienia wkładu własnego. W przypadku wkładu pieniężnego należy dołączyć faktury lub równoważne dokumenty księgowe wraz z potwierdzeniem ich zapłaty. W przypadku zobowiązania się do poniesienia wkładu własnego jako Koszty eksploatacji lokalu, przeznaczonego na realizację operacji należy

przedstawić dodatkowo szczegółową kalkulację poniesionego wkładu własnego. W przypadku wkładu zasobów osobowych należy dołączyć właściwe dokumenty potwierdzające poniesienie wkładu np. umowę o współpracy z wolontariuszem, umowę o pracę z pracownikiem, zakres zadań, obowiązków, w przypadku wolontariatu sposób oszacowania stawki godzinowej, ewidencja czasu pracy. W przypadku wkładu zasobów rzeczowych np. powierzchni wykorzystywanej na potrzeby realizowanej operacji, wyposażenia należy przedstawić dokument potwierdzający tytuł prawny posiadanych zasobów rzeczowych wraz ze szczegółową, indywidualną kalkulacją wkładu własnego/przygotowaną na podstawie stawek rynkowych". Mając na uwadze, iż zgodnie z kryteriami wyboru operacji Partner KSOW może uzyskać 2 pkt za dodatkowego Partnera KSOW, który zadeklaruje i uzasadni wykorzystanie wkładu własnego w realizację operacji proszę o informację czy należy, a jeżeli tak, to w jaki sposób należy udokumentować wkład własny dodatkowego partnera KSOW?

Zgodnie z przytoczonymi zapisami z Instrukcji wypełniania wniosku o refundację, wkład własny dodatkowego partnera KSOW należy udokumentować w sposób wyżej wskazany, analogicznie jak w przypadku wkładu własnego zadeklarowanego przez partnera KSOW (wnioskodawcę), z którym zawarto umowę na realizację operacji. Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 2 formularza umowy, warunkiem refundacji poniesionych kosztów jest udokumentowanie zrealizowania operacji, w tym poniesienie związanych z tym kosztów kwalifikowalnych, zgodnie z zasadami określonymi w Umowie. Jeżeli wypełniony został § 4 ust. 7-9 formularza umowy, co oznacza, że partner KSOW, który zawarł umowę na realizację operacji, zobowiązał się do poniesienia wkładu własnego osobiście lub przez dodatkowego partnera KSOW, poniesienie takiego wkładu należy udokumentować, aby otrzymać refundację. Konsekwencje nieudokumentowania wykorzystania wkładu własnego albo udokumentowania jego wykorzystania w nieprawidłowy sposób ponosi partner KSOW, który zawarł umowę na realizację operacji.

50. Na etapie przyznania pomocy Partner KSOW uzyskał punkty za udział dodatkowego partnera KSOW w realizacji operacji, otrzymał punkty za dodatkowego partnera KSOW, który zadeklarował i uzasadnił wykorzystanie wkładu własnego w realizacji operacji. Na etapie realizacji operacji Partner KSOW wykazuje, iż operacja jest zrealizowana przez mniejszą liczbę dodatkowych partnerów KSOW lub w ogóle bez ich udziału co w konsekwencji przekłada się, iż dodatkowy partner KSOW nie udokumentuje wkładu własnego w realizację operacji. W związku z powyższym proszę o wskazanie ścieżki postępowania przy rozliczaniu operacji: Czy należy pomimo tego rozliczyć wniosek w zakresie przedstawionych przez Partnera KSOW kosztów kwalifikowalnych? Czy wniosek nie może zostać rozliczony z uwagi, iż kryteria wg których został oceniony i wybrany do realizacji nie zostały osiągnięte na etapie realizacji operacji?

Przede wszystkim należy ocenić, czy otrzymanie punktów za dodatkowego partnera KSOW i wkład własny miało wpływ na wybór operacji, tzn. czy gdyby partner ich nie otrzymał operacja zostałaby i tak wybrana do realizacji. Jeżeli nie zostałaby wybrana, wówczas należałoby odmówić refundacji. Jeżeli mimo braku punktów za dodatkowego partnera KSOW i wkład własny operacja i tak zostałaby wybrana, należy ocenić przede wszystkim, czy zostały osiągnięte założone cele i wskaźniki określone we wniosku o wybór operacji. Jeżeli nie zostały osiągnięte, to w jakim stopniu i od tego uzależnić odmowę refundacji w całości lub w części, mając na uwadze ocenę tego projektu przez ARiMR w ramach operacji objętej

wnioskiem o przyznanie pomocy technicznej złożonym przez jednostkę regionalną. ARiMR sprawdzi m.in., czy cel operacji złożonej z projektów partnerskich został osiągnięty, a wskaźniki jego osiągnięcia zrealizowane, czy operacja została zrealizowana zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu PT oraz w umowie o przyznaniu pomocy technicznej.

Konsekwencje niewykonania ww. zobowiązań (udział w operacji dodatkowego partnera, poniesienie wkładu własnego) wynikają pośrednio z umowy na realizację operacji. Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1 i 2 formularza umowy, warunkiem refundacji poniesionych kosztów jest zrealizowanie operacji i udokumentowanie jej zrealizowania. Operacja zaś musi być realizowana m.in. zgodnie z umową (§ 3 ust. 1 pkt 1 formularza umowy). Rozpatrując wniosek o refundację właściwa jednostka sprawdza zgodność realizacji operacji z warunkami określonymi w aktach prawnych wymienionych w § 1 umowy, przepisach odrębnych oraz postanowieniach umowy, w szczególności pod względem spełnienia warunków refundacji kosztów w zakresie kompletności i poprawności formalnej wniosku oraz prawidłowości realizacji oraz finansowania operacji (§ 7 ust. 1 formularza umowy). Poza tym, załącznikiem do umowy, stanowiącym jej integralną część, jest wniosek o wybór operacji (§ 19 ust. 6 pkt 1 formularza umowy) wraz z załącznikami. Jeżeli partner KSOW zadeklarował udział dodatkowego partnera KSOW oraz on lub dodatkowy partner KSOW zadeklarował poniesienie wkładu własnego, a dodatkowy partner KSOW nie wziął udziału w realizacji operacji, a wkład własny nie został poniesiony oznacza to, że partner nie zrealizował operacji zgodnie z umową, co jest podstawą do odmowy refundacji. W ten sposób można to uzasadnić. Jednak każdy przypadek niedopełnienia tych obowiązków należy rozpatrywać indywidualnie, biorąc pod uwagę ww. wskazówki.

51. W sytuacji gdy partner KSOW realizuje kilka operacji o podobnym charakterze, np. kilka wyjazdów studyjnych, w których kosztem kwalifikowalnym jest transport. Czy zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym warunków i trybu konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców, kwoty te należy zsumować? Przy poszczególnych operacjach koszt nie przekroczy kwoty 20 tys., natomiast suma kosztów transportu wszystkich operacji będzie wyższa niż 20 tys. co rodzi obowiązek konkurencyjnego trybu wyboru wykonawcy.

Zgodnie z art. 43a ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 349 i 1888, z 2016 r. poz. 337 oraz z 2017 r. poz. 5 i 60), w przypadku pomocy oraz pomocy technicznej, które są przyznawane w formie refundacji kosztów kwalifikowalnych, podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej oraz beneficjent są obowiązani do ponoszenia tych kosztów w wyniku wyboru wykonawców poszczególnych zadań ujętych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji z zachowaniem konkurencyjnego trybu ich wyboru, na podstawie umowy zawartej z wybranym wykonawcą, zgodnej z ofertą złożoną przez tego wykonawcę. Przepis ten, na podstawie art. 57h ust. 1 tej ustawy, stosuje się do kosztów ponoszonych przez partnerów KSOW. W związku z powyższym ustalenia wartości zamówień „tożsamy” dla potrzeb konkurencyjnego trybu wyboru wykonawcy (dotyczy to również partnerów KSOW) można dokonać dla zamówień / zakupów realizowanych tylko w ramach danej operacji. W przypadku stosowania konkurencyjnego trybu wyboru wykonawcy nie ma obowiązku sumowania wartości zamówień tożsamy, które zamierza zamawiający (partner KSOW) udzielić w danym roku w ramach kilku operacji.

Pamiętać jednakże należy, że jednostki zobowiązane do stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych, powinny szacować wartość zamówienia zgodnie z tymi przepisami celem ustalenia, czy dane zamówienie nie przekracza kwoty ustalonych w ustawie PZP, od których istnieje obowiązek stosowania trybów określonych w tej ustawie.

52. Partner KSOW realizujący operację zobowiązany jest do prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości. Czy wystarczające będzie subkonto do realizacji konkretnej operacji?

Zgodnie z § 12 ust. 6 umowy na realizację operacji, partner KSOW zobowiązuje się do prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego, o których mowa w art. 66 ust. 1 lit. c pkt i rozporządzenia 1305/2013 dla wszystkich transakcji związanych z operacją albo, w przypadku, gdy na podstawie odrębnych przepisów partner KSOW nie jest obowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych, prowadzenia zestawienia faktur lub równoważnych dokumentów księgowych, tak aby możliwa była identyfikacja poszczególnych kosztów związanych z operacją. Mając to na uwadze należy uznać, że subkonto jest wystarczające do celów rejestracji operacji gospodarczych związanych z realizacją operacji przez partnera KSOW.

53. Mam prośbę o doprecyzowanie terminu „zakończenie operacji” – czy jest to fizyczne zakończenie realizacji, czy też dzień dokonania ostatniej płatności, czy może termin złożenia wniosku o refundację? Czy może być dalej procedowany w ocenie wniosek, którego fizyczna realizacja (udział w targach na przełomie marca i kwietnia) zakończy się przed podpisaniem przez nas umowy z partnerem? Czy poza fizycznym zakończeniem realizacji operacji mogą zostać dokonane wszystkie płatności i tylko po podpisaniu umowy między nami a partnerem może być złożony wniosek o refundację? My mamy poważne wątpliwości co do uznania takiego wniosku.

Zgodnie z § 1 pkt 32 formularza umowy na realizację operacji, termin realizacji operacji to termin, w jakim partner KSOW zrealizuje wszystkie formy i poniesie wszystkie koszty realizacji operacji, określone w zestawieniu rzeczowo-finansowym.

Stosownie zaś do § 5 ust. 2 formularza umowy na realizację operacji, warunkiem uznania kosztów za kwalifikowalne jest rzeczywiste poniesienie ich przez partnera KSOW, zgodnie z postanowieniami umowy i w okresie, o którym mowa w ust. 1, tj. w terminie realizacji operacji. Oznacza to, że koszty realizacji operacji, aby mogłyby być uznane za kwalifikowalne, muszą być poniesione do dnia wskazanego w umowie jako dzień zakończenia realizacji operacji, czyli daty, która zostanie wpisana w § 5 ust. 1 formularza umowy.

Z kolei wniosek o refundację, jak wynika z § 6 ust. 2 formularza umowy, partner KSOW zobowiązany jest złożyć po zakończeniu realizacji operacji w terminie do ... dni od terminu zakończenia realizacji operacji, określonego w § 5 ust. (zabrakło wskazania, że w ust. 1). Oznacza to, że wniosek o refundację powinien być złożony po zrealizowaniu przez partnera KSOW wszystkich form i poniesieniu wszystkich kosztów realizacji operacji, określonych w zestawieniu rzeczowo-finansowym, stanowiącym załącznik do umowy.

Mając na uwadze zgłaszane wątpliwości dotyczące możliwości zawierania umowy na realizację operacji zakończonych przed dniem zawarcia umowy, Ministerstwo wysłało pismo do wszystkich jednostek KSOW oceniających wnioski partnerów, w którym informuje, że

zgodnie z zatwierdzonym formularzem umowy na realizację operacji w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, nie określono warunku, zgodnie z którym zakończenie realizacji operacji nie może nastąpić wcześniej niż w dniu zawarcia umowy. Zgodnie z powyższym nie ma podstaw do pozostawiania wniosków o wybór operacji bez rozpatrzenia/niewybrania operacji do realizacji w przypadku gdy planowany termin zakończenia realizacji operacji nastąpi wcześniej niż w dniu podpisania umowy.

54. Doświadczenie dodatkowego partnera KSOW: czy rola dodatkowego partnera KSOW w operacji może ograniczać się do dystrybucji publikacji, będącej przedmiotem operacji? Dodatkowy partner KSOW posiada doświadczenie w rozpowszechnianiu materiałów drukowanych ale nie wspomina się o tym, żeby jego doświadczenie obejmowało również wydawanie publikacji podobnych do tych, będących przedmiotem operacji?

Operacja zrealizowana powinna być porównywalna do operacji opisanej we wniosku pod względem co najmniej jednego z następujących elementów: zakresu, wartości, grupy docelowej lub formy realizacji. Wyraz „porównywalny” należy rozumieć zgodnie z definicją słownikową, oznaczającą podobny, zbliżony, zbieżny, mający wspólne cechy. W tym przypadku może chodzić o porównywalność zakresu lub formy realizacji. Jeżeli zadanie dodatkowego partnera będzie porównywalne do wcześniej wykonanych zadań (posiadanego doświadczenia), tzn. będzie ono polegać na dystrybucji publikacji, wówczas należałoby uznać, że ten partner ma doświadczenie w tym zakresie / formie realizacji, pomimo że operacja objęta wnioskiem ma szerszy zakres, bo obejmuje również inne zadania.

55. Czy w ramach wkładu własnego pieniężnego partner KSOW może zadeklarować poniesienie kosztu podatku VAT i tym samym wnioskować o refundację kwoty netto? Np. całkowity koszt operacji to 10 800 zł brutto. Wnioskodawca podaje jako koszt kwalifikowany kwotę 10 000 zł (czyli netto, w przypadku VAT w wysokości 8%), 800 zł wskazuje jako swój wkład własny pieniężny i dodatkowo np. 200 zł na banery lub ulotki. Czy w takim przypadku można przyjąć, że wkład własny wynosi 1 000 zł (czyli pozwala uzyskać 2 pkt za wkład własny)?

Koszt podatku VAT mógłby zostać potraktowany jako wkład własny wyłącznie wówczas, gdy partner KSOW nie ma możliwości jego odliczenia lub zwrotu. Zatem, jak rozumiemy, ww. podatek VAT nie zostanie uwzględniony w kosztach kwalifikowalnych we wniosku o wybór operacji, w kolumnie 9 zestawienia rzeczowo-finansowego do tego wniosku oraz § 4 ust. 1 umowy na realizację operacji. Jednocześnie w takim przypadku należy złożyć oświadczenie, że partner KSOW nie ma możliwości odzyskania tego podatku zgodnie z przepisami prawa krajowego, co następnie powinno zostać potwierdzone w interpretacji indywidualnej załączonej do wniosku o refundację. W takim przypadku poniesienie kosztu podatku VAT należałoby uznać za wkład własny, a jeżeli łączna wartość wkładu własnego partnera KSOW, składającego się z kosztu podatku VAT i innych składników, wynosiłaby co najmniej 10% kosztów kwalifikowalnych, za taki wkład operacja powinna uzyskać 2 pkt.

56. Czy w ramach poprawek partner KSOW może zmienić działanie na inne?

Taka zmiana jest możliwa tylko w trybie wezwania do uzupełnienia braków w przypadku gdy działanie zostało nieprawidłowo przyporządkowane do celu KSOW, czyli niezgodnie z logiką interwencji, a więc niezgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku. Wybranie danego działania

jest brane pod uwagę przy ocenie wielu elementów operacji, które muszą być spójne z tym działaniem. Należy mieć zatem na uwadze, że jeżeli w wyniku zmiany działania zakres operacji nie będzie się mieścił w zakresie zmienionego działania, wówczas operacja, jako niespełniająca warunku wyboru, nie będzie podlegała dalszej ocenie. Wnioskodawca w wyniku wezwania do uzupełnienia braków nie może jednak wprowadzać we wniosku zmian wykraczających poza treść wezwania.

57. Mamy zastanowienie, do jakiej jednostki powinien ostatecznie trafić wniosek złożony przez partnera KSOW w ramach Konkursu 1/2017. Wniosek został przesłany na adres Jednostki Regionalnej w Poznaniu – Województwo Wielkopolskie. Tytuł operacji: Udział SM KAMOS w Targach Smaki Regionów Partner składający wniosek ma siedzibę w województwie dolnośląskim, ale operacja jest realizowana w Poznaniu i jako obszar realizacji operacji we wniosku wskazano: Województwo Wielkopolskie, Poznań. Z analizy punktów 5 i 6 wniosku (Uzasadnienie potrzeby operacji, Identyfikacja grupy docelowej) wynika, że grupą docelową są konsumenci, klienci odwiedzający targi z Poznania i okolic?

W celu dokonania oceny, do której jednostki powinien być złożony wniosek o wybór operacji, należy wziąć pod uwagę:

- 1) obszar realizacji operacji (część I pkt 4 formularza wniosku o wybór operacji);
- 2) informacje zawarte we wniosku o wybór operacji w części III pkt 5 i 6, tj. „uzasadnienie potrzeby realizacji operacji” oraz „identyfikacja grupy docelowej operacji”.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że obszar realizacji operacji powinien być tożsamy z obszarem, z którego pochodzi grupa docelowa. Każdy pkt wniosku powinien być wypełniony zgodnie z Instrukcją jego wypełniania. Jeżeli nie został wypełniony zgodnie z tą Instrukcją, to zgodnie z Przewodnikiem po ocenie wniosku należy wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia braków.

Sprawdzając, która jednostka jest właściwa do oceny wniosku należy ponadto zwrócić uwagę jakiego działania KSOW oraz tematu operacji wskazanego we wniosku dotyczy operacja.

58. Jeden z Partnerów KSOW składając wniosek wpisał w Uzasadnieniu/Uwagach w Załączniku nr 1 „Zestawienie rzeczowo-finansowe” Formularza wniosku o wybór operacji do realizacji w ramach Planu Działania KSOW na lata 2014-2020 Plan Operacyjny na lata 2016-2017, iz rozeznanie rynku dokonał poprzez rozmowy telefoniczne z 3 dostawcami a odpowiedź dostał na e-maila od 2 oferentów. Czy takie rozeznanie rynku jest dokonane prawidłowo biorąc pod uwagę fakt, iż w Instrukcji dopuszczalne jest rozeznanie mailowe, korzystanie ze stron internetowych, czy też poprzez wysłanie/otrzymanie ofert cenowych drogą pocztową?

W instrukcji wypełniania wniosku o wybór operacji w części dotyczącej załącznika nr 1 „Zestawienie rzeczowo-finansowe” podano przykładowe sposoby rozeznania rynku. Rozeznanie telefoniczne należy uznać za dopuszczalne. Z takich rozmów partner KSOW powinien posiadać notatkę, w której powinny się znaleźć co najmniej następujące informacje: jakich zadań (zamówień/zakupów) z zestawienia rzeczowo-finansowego dotyczyły rozmowy, z kim przeprowadzono rozmowy (nazwy potencjalnych wykonawców, ich adresy, w tym

internetowe, nr tel.), kiedy je przeprowadzono, jakie ceny brutto zaoferowali wykonawcy, z którymi rozmawiano.

59. Co mamy zrobić w przypadku zaznaczenia we wniosku dwóch działań, zgodnie z instrukcją można zaznaczyć tylko jedno działanie. Zakres operacji mieści się w zakresie jednego z działań KSOW wskazanych w ogłoszeniu o konkursie. Czy mamy wezwać wnioskodawcę do korekty?

W takiej sytuacji należy wezwać wnioskodawcę do wypełnienia wniosku zgodnie z instrukcją przez zaznaczenie jednego działania, w zakresie którego mieści się zakres operacji.

60. Na szkoleniu w Warszawie w MRiRW 16 stycznia 2017 r. uzyskałam od Państwa informację, iż wkład własny nie stanowi kosztu kwalifikowalnego. W związku z powyższym bardzo proszę o wskazanie czy wkład własny stanowi koszt kwalifikowalny? Gdyby tak było to zwracam uwagę, iż załącznik nr 1 zestawienie rzeczowo-finansowe do wniosku o wybór operacji nie uwzględnia takiego kosztu. Wkład własny wykazywany jest w załączniku nr 2, który nie jest spójny z kosztami kwalifikowalnymi w zestawieniu rzeczowo-finansowym. Ponadto zgodnie z Przewodnikiem po ocenie wniosku (I. Ocena wymagań formalnych pkt 10 oraz II Ocena wniosku pod względem spełnienia warunków wyboru operacji pkt 6) ocenie podlega budżet operacji wraz z kosztami zgodnie z załącznikiem nr 1 zestawienie rzeczowo-finansowe. Natomiast ocenie nie podlega wkład własny pod kątem prawidłowości i racjonalności ponoszonych z tego tytułu kosztu. Wkład własny podlega ocenie punktowej (część III pkt 8 Przewodnika po ocenie wniosku). Ponadto jeżeli wkład własny miałby stanowić koszt kwalifikowalny, to jakie dokument Partner KSOW ma wykazać jako potwierdzenie poniesienia tego kosztu w sytuacji, gdy to dodatkowy Partner KSOW będzie ten koszt faktycznie ponosił. W tej sytuacji mamy do czynienia z dokumentami od podmiotów trzecich i w jaki sposób Partner KSOW ma wykazać te koszty w ramach wyodrębnionej ewidencji księgowej, do której jest zobowiązany. Mając na uwadze powyższe bardzo proszę o odpowiedź jak należy postępować z kosztami wykazywanymi jako wkład własny.

Wkład własny nie stanowi kosztu kwalifikowalnego. W odpowiedzi mailowej z dnia 1 marca dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego wskazano postanowienie § 8 ust. 1 pkt 2 formularza umowy, zgodnie z którym warunkiem refundacji poniesionych kosztów jest udokumentowanie zrealizowania operacji, w tym poniesienie związanych z tym kosztów kwalifikowalnych, zgodnie z zasadami określonymi w Umowie. Wyrażenie „w tym” oznacza „w szczególności”, więc nie zawęża tego udokumentowania tylko do tych kosztów, ale dotyczy wszystkich obowiązków określonych w umowie, których wykonanie będzie weryfikowane na etapie składania wniosku o refundację. Operacja powinna być realizowana zgodnie z umową, która obejmuje również załączniki, a jednym z nich jest wniosek o wybór operacji z załącznikami. Jeżeli we wniosku zadeklarowano poniesienie wkładu własnego, bez względu na jego wartość, co następnie powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w § 4 ust. 7-9 formularza umowy, to po zrealizowaniu operacji należy we wniosku o refundację poniesienie tego wkładu udokumentować. Sposób udokumentowania poniesienia tego wkładu został określony w instrukcji wypełniania wniosku o refundację w odniesieniu do partnera KSOW, z którym zawarto umowę. W taki sam sposób należy ten wkład udokumentować, jeżeli został poniesiony przez dodatkowego partnera.

61. Zgodnie z Regulaminem Konkursu § 5 Zasady finansowania operacji ust. 10 pkt 7 do kosztów kwalifikowalnych operacji nie zalicza się kosztów inwestycyjnych. Mając na

uwadze, iż w żadnym z dokumentów nie ma definicji kosztów inwestycyjnych zwracam się z prośbą o definicję co należy rozumieć jako koszt inwestycyjny. Powyższe jest niezbędne w kontekście oceny kosztów przedstawionych przez Partnerów KSOW, gdzie m.in. wykazywane są koszty zakupu sprzętu komputerowego, oprogramowania, RTV, których koszt przekracza kwotę 3,5 tys. zł.

Przez koszt inwestycyjny, bez względu na jego wysokość, należy rozumieć koszt poniesiony przez partnera KSOW w celu nabycia rzeczy, które nie zostaną zużyte podczas realizacji operacji, w tym zużyte przez grupę docelową w trakcie realizacji operacji, i pozostaną u partnera KSOW po zrealizowaniu operacji, tzn. partner będzie miał tytuł prawny do tych rzeczy i będzie mógł nadal ich używać. Poniesienie kosztu inwestycyjnego prowadzi zatem do zwiększenia majątku partnera KSOW. W przeciwnym razie, gdyby taki koszt był kwalifikowalny, to mając na uwadze przepis § 21 ust. 1 pkt 1 lit. b rozporządzenia PT, w umowie na realizację operacji powinno znaleźć się postanowienie o przeniesieniu przez partnera KSOW na jednostkę, z którą zawarł tę umowę, najpóźniej z dniem dokonania refundacji, nabytych przez partnera praw do rzeczy na potrzeby realizacji operacji za środki, które zostaną mu zrefundowane. Takiego postanowienia formularz umowy nie zawiera, w związku z czym takich kosztów nie należy uznawać.

62. Czy wszyscy Partnerzy KSOW mogą realizować operacje w ramach Priorytetu 1? Zgodnie z Instrukcją wypełniania informacji miesięcznej z realizacji Planu operacyjnego KSOW Priorytet 1 wybierają wyłącznie jednostki zaangażowane w realizację zadań SIR (s. 6). Natomiast ani w regulaminie konkursu ani w instrukcji wypełniania wniosku nie ma informacji o tym, że Priorytet 1 przeznaczony jest tylko dla jednostek zaangażowanych w realizację SIR. Proszę o informację co powinniśmy zrobić w sytuacji gdy Partner złożył wniosek w ramach Priorytetu 1.

Zgodnie z dokumentacją konkursową nie ma ograniczeń co do partnerów KSOW, którzy mogą realizować operacje w ramach Priorytetu 1.

63. Czy w zakresie obowiązku informowania przez Partnerów o operacji na stronie internetowej, za wystarczającą formę spełnienia tego wymogu uznaje się zamieszczenie informacji w zakładce na stronie w formie pliku PDF otwieralnego w tej samej/innej karcie? (taki wariant zastosowano na stronie ksow.pl w przypadku operacji realizowanych przez JC KSOW) Czy też bezwzględnie należy trzymać się formy wskazanej na stronie 26. Księgi wizualizacji znaku PROW 2014-2020?

Zgodnie z zał. III cz. I pkt 2.2. rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 808/2014, w okresie realizacji operacji beneficjent informuje opinię publiczną o wsparciu otrzymanym z EFRROW za pomocą m.in. zamieszczenia na stronie internetowej beneficjenta do użytku profesjonalnego, jeśli taka strona istnieje, krótkiego opisu operacji, w którym powiązanie między celem strony internetowej a wsparciem udzielonym na operację można ustalić, proporcjonalnie do poziomu wsparcia, obejmującego jej cele i wyniki, oraz podkreślającego wsparcie finansowe ze strony Unii. Strona internetowa zawiera opis operacji i elementy, o których mowa w części II pkt 1 ww. rozporządzenia. Na informacje te przeznaczony jest przynajmniej 25% strony internetowej. Dodatkowo zgodnie z Księgą wizualizacji znaku PROW 2014-2020, powyższe informacje zajmują przynajmniej 25% powierzchni (widocznej na ekranie) strony.

Każdy z Partnerów KSOW zawierając z beneficjentem PT (samorządem województwa lub JC- FAPA) umowę o dofinansowanie operacji zobowiązuje się do stosowania powyższego obowiązku, przejmując w tym zakresie obowiązek beneficjenta. Należy przez to rozumieć, że to Partner KSOW w okresie realizacji operacji informuje opinię publiczną o wsparciu otrzymanym z EFRROW za pomocą m.in. zamieszczenia ww. opisu operacji na swojej stronie internetowej do użytku profesjonalnego, jeśli taka strona istnieje.

Zatem partner KSOW w zakładce zamieszczonej na jego stronie internetowej, poświęconej operacji realizowanej w ramach Planu działania KSOW na lata 2014-2020 winien zawrzeć ww. wymagane informacje. Wariant na który się Państwo powołują, tj. wariant zastosowany na portalu ksow.pl w zakładce POMOC TECHNICZNA SCH. II (w której zamieszczono poszczególne operacje zawierające wymagane informacje) jest dopuszczalny.

64. Zgodnie z „Podręcznikiem kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014 2020” z dnia 6 lutego 2017 roku, konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy ma zastosowanie w przypadku, gdy wartość zamówienia oszacowana zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych przekracza 20 000 zł netto i nie mają zastosowania tryby przewidziane w przepisach o zamówieniach publicznych. Wytyczne Urzędu Zamówień Publicznych (interpretacja „Szacowanie wartości i udzielanie zamówień, w tym zamówień objętych projektem współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej”) wskazują, że rozstrzygnięcie czy mamy do czynienia z jednym zamówieniem powinno nastąpić w oparciu o tożsamość przedmiotową, wykonawczą i czasową. W związku z powyższym prosimy o wskazanie jaki dokument powinien być podstawą do właściwego przeprowadzenia takiej oceny. Czy dokumentem do którego należy się odnieść ustalając tryb wyboru wykonawców zadań realizowanych w ramach planu operacyjnego KSOW jest plan postępowań o udzielenie zamówień jednostki (opracowany na podstawie art. 13a ustawy prawo zamówień publicznych)? Należy zauważyć, że zgodnie z interpretacją Urzędu Zamówień Publicznych pod tytułem „przygotowanie przez zamawiającego planu postępowań o udzielenie zamówień” zamawiający nie są zobowiązani do uwzględnienia w planach postępowań o udzielenie zamówień zakupów podprogowych, których wartość nie przekracza równowartości kwoty 30 000 euro. Czy wobec powyższego podejmując decyzję o wyborze konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców należy opierać się na dokumentacji obejmującej zarówno planowane postępowania w trybie ustawy prawo zamówień publicznych jak i planowane zamówienia podprogowe realizowane w ramach innych procedur udzielenia zamówień (np. określonych w wewnętrznych regulacjach instytucji)?

Zgodnie z art. 43a ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, przepisów ust. 1-4 nie stosuje się, gdy podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej oraz beneficjent są obowiązani do poniesienia kosztów kwalifikowalnych zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych, a gdy te przepisy nie mają zastosowania przepisów ust. 1–4 nie stosuje się także, gdy wartość danego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji nie przekracza 20 000 zł netto.

Zatem z praktycznego punktu widzenia, by ustalić czy dane zamówienie ma być przeprowadzone w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych (ustawa Pzp), konkurencyjnym trybie wyboru wykonawców (o którym mowa w art. 43a ust. 1

cytowanej ustawy i rozporządzeniu wykonawczym), czy też bez konieczności stosowania trybu określonego w ustawie Pzp i konkurencyjnego trybu wyboru wykonawcy, należałoby w pierwszym etapie ustalić, czy szacowana wartość zamówień tożsamy (biorąc pod uwagę tożsamość przedmiotową, czasową i wykonawczą) nie przekracza progów dla których jest obowiązek stosowania trybu określonego w ustawie Pzp (dotyczy podmiotów zobowiązanych do stosowania tej ustawy). Jeśli szacowana wartość zamówień tożsamy przekracza ww. progi, należy zastosować dla tych zamówień tryb wynikający z ustawy Pzp. W tym przypadku należy bazować na poprawnie sporządzonym planie postępowań o udzielenie zamówień, o którym mowa w art. 13a ustawy Pzp.

Natomiast dla zamówień poniżej progów określonych w ustawie Pzp, w celu ustalenia, czy należy stosować konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy, o którym mowa w art. 43a ust. 1 cytowanej ustawy i rozporządzeniu wykonawczym (tj. jego wartość przekracza 20 000 zł netto), przy jego szacowaniu należy wziąć pod uwagę zamówienia tożsame planowane do realizacji w ramach danej operacji. W tym przypadku, dokumentem umożliwiającym oszacowanie i zweryfikowanie wartości zamówień tożsamy realizowanych w ramach danej operacji winno być zestawienie rzeczowo-finansowe (jeśli beneficjent widzi taką potrzebę, może również wygenerować inny dodatkowy dokument).

65. Czy Partner KSOW – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (nieposiadające osobowości prawnej) może złożyć wniosek o wybór operacji do realizacji w ramach PD KSOW.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, Lasy Państwowe jako państwowa jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej reprezentują Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia. W skład Lasów Państwowych wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

- 1) Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych;
- 2) regionalne dyrekcje Lasów Państwowych;
- 3) nadleśnictwa;
- 4) inne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Z informacji przekazanych w rozmowie telefonicznej wynika, że wniosek został podpisany przez nadleśniczego.

Zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy, nadleśniczy prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu oraz odpowiada za stan lasu. W szczególności nadleśniczy:

- 1) reprezentuje Skarb Państwa w stosunkach cywilnoprawnych, w zakresie swojego działania;
- 2) kieruje nadleśnictwem jako podstawową jednostką organizacyjną Lasów Państwowych.

Z powyższego wynika, że wniosek został złożony przez nadleśnictwo Lasów Państwowych. Nadleśniczy kieruje nadleśnictwem i zawiera umowy cywilnoprawne w imieniu nadleśnictwa, w tym umowę na realizację operacji.

Jeżeli Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe jest zarejestrowane jako partner KSOW, to może złożyć wniosek o wybór operacji (wnioski mogą składać ww. jednostki organizacyjne Lasów Państwowych).

66. Przy składaniu wniosku o przyznanie pomocy partner KSOW zobowiązany jest dołączyć zestawienie rzeczowo-finansowe. Zgodnie z instrukcją (str. 10 rozeznanie rynku) należy oszacować wartość zamówienia na podstawie porównania cen u co najmniej trzech wykonawców. Co należy zrobić w sytuacji, gdy na sześć wysłanych zaproszeń do złożenia oferty cenowej otrzymano jedną lub dwie?

Do uznania rozeznania rynku za prawidłowe wystarczy otrzymanie odpowiedzi od jednego z wykonawców (Zamawiający, dokonując rozeznania rynku, nie ma wpływu na liczbę otrzymanych ofert w odpowiedzi na właściwie skierowane zapytania ofertowe), do których wysłano zapytanie, jeżeli zapytanie ofertowe wysłano do co najmniej trzech wykonawców, a jeżeli na rynku jest mniej niż trzech wykonawców – do każdego z nich.

67. Partnerem, który złożył wniosek jest Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „7 Ryb”. Stowarzyszenie jest partnerem KSOW. Tytuł operacji brzmi: „Podniesienie kompetencji LGR w zakresie realizacji LSR”. Grupę docelową stanowią pracownicy biura oraz członkowie organów LGR 7 Ryb oraz Nadnoteckiej Grupy Rybackiej. Oba stowarzyszenia realizują monofunduszowe lokalne strategie rozwoju, finansowane z środków PO Rybactwo i Morze. Operacja ma być realizowana w ramach działania 4, priorytetu 1, zgodnie z celem 3.5. Z informacji zawartych we wniosku oraz załącznikach do wniosku wynika, iż operacja polega w szczególności na organizacji 2-dniowego szkolenia dla członków organów i pracowników biur dwóch stowarzyszeń. Szkolenie ma na celu podniesienie kompetencji członków grupy docelowej w zakresie Lokalnej Strategii Rozwoju obu stowarzyszeń. Temat szkolenia brzmi: „Podwyższanie umiejętności członków organów LGR w zakresie funkcjonowania LGR i wdrażania projektów UE w perspektywie 2014-2020”. Wątpliwość naszą budzi fakt, iż w naszej opinii szkolenie wewnętrzne pracowników Lokalnej Grupy Rybackiej realizującej monofundusową strategię rozwoju finansowaną ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego winno zostać sfinansowane w ramach kosztów bieżących i aktywizacji (objętych 4 priorytetem PO Rybactwo i Morze). Uważamy, że zakres tematyczny operacji nie odpowiada priorytetowi I PROW. Proszę o informację, jak postąpić w takim przypadku.

Naszym zdaniem zakres operacji nie mieści się w zakresie działania 4 „Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnianie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej”, które jest skierowane do LGD jako grupy docelowej działających na obszarach wiejskich, a nie rybackich. Zgadza się z Państwa opinią, że szkolenie wewnętrzne pracowników Lokalnej Grupy Rybackiej realizującej monofundusową strategię rozwoju finansowaną ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego powinno zostać sfinansowane w ramach kosztów bieżących i aktywizacji (objętych 4 priorytetem PO Rybactwo i Morze). Środki w ramach konkursu nie są bowiem przeznaczone na szkolenia pracowników partnera KSOW, ani też pracowników innych wskazanych przez wnioskodawcę podmiotów, lecz na szkolenia (jeżeli taką formę realizacji operacji wskazano) otwarte dla danej kategorii organizacji, którym zapewniono możliwość zgłaszania się na nie. Zgadamy się również z tym, że operacja nie odpowiada priorytetowi I „Wspieranie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich”, który nie dotyczy rybactwa. Uważamy też, że operacja

nie jest zgodna ze wskazanym celem „Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym kreowania miejsc pracy na terenach wiejskich”. Z powyższego wynika, że operacja nie spełnia warunków wyboru. Lokalna Grupa Rybacka, jako partner KSOW, może natomiast realizować operację, której grupą docelową są LGD działające na obszarach wiejskich, których działalność skierowana jest na rozwój tych obszarów.

68. Bardzo proszę o pomoc w rozstrzygnięciu następującej kwestii. We wnioskach partnerów KSOW w zestawieniu rzeczowo-finansowym jako koszt kwalifikowalny pojawiają się „gwiazda wieczoru”. Koszty te są na różnym poziomie stanowią od 30 do 100% wartości wniosku. Uzasadnienia partnerów są następujące:

- 1. „Odpowiednia gwiazda, która wystąpi podczas jarmarku pomoże ściągnąć odpowiednią liczbę uczestników, która dzięki temu będzie mogła zobaczyć i zainteresować się bliżej tradycjami garncarskimi i kulinarnymi. Odpowiedni repertuar i dobranie folkowych i ludowych utworów będzie nawiązaniem tematycznym do odbywające się imprezy Proponowana gwiazda to Halina Młynkowa, która znana jest z piosenek: w kinie w Lublinie, czerwone korale itd. oraz utworów solowych”, koszt 24 600 zł ok. 30% wartości wniosku, brak rozpoznania cenowego.**
- 2. „Koszt wynagrodzenia zespołów muzycznych jest niezbędnym wydatkiem w celu organizacji festiwalu. Gmina Czarna organizuje festiwal w dużej mierze bazuje na własnym wkładzie finansowym oraz organizacyjnym – Festiwal organizujemy własnymi siłami. Jednak ze względu na mały i ograniczony budżet, największy problem stanowi zabezpieczenie finansów na wynagrodzenie dla zespołów muzycznych. Zależy nam na utrzymaniu wysokiej rangi artystycznej Festiwalu, stąd konieczność godnego opłacenia artystów, na co często małą i perfekcyjną gminę nie stać. Znany i rozpoznawalny artysta to najlepszy sposób promocji Festiwalu i przyciągnięcia większej liczby odbiorców, a przez to promocja naszych lokalnych rzemieślników, artystów i rękodzielników wypracowujących PKB dla regionu”, koszt 20 000 zł (100% wartości wniosku) brak rozpoznania cenowego.**
- 3. „Koncert znanego zespołu znacznie podniesie atrakcyjność festiwalu”, koszt 25 000 zł, 50% kosztów wniosku, brak rozpoznania cenowego.**

Bardzo proszę o zajęcie stanowiska i udzielenie odpowiedzi: czy Państwo uznałybyście koszt „gwiazdy wieczoru” za kwalifikowalny?

Zgodnie z § 3 ust 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, by dany koszt operacji realizowanej w ramach dwuletnich planów operacyjnych był kwalifikowalny musi być on uzasadniony zakresem realizowanej operacji, niezbędny do osiągnięcia jej celu oraz racjonalny. Zatem tylko koszt spełniający ww. warunki można uznać za kwalifikowalny. Koszty planowane do poniesienia w ramach danej operacji muszą być zatem spójne z zakresem operacji i niezbędne do jej osiągnięcia. Nie kwestionując całkowicie bezzasadności i niezbędności ww. kosztów w zależności od charakteru planowanej operacji, przy ocenie ich zasadności i niezbędności należy mieć zawsze na uwadze deklarowane działanie KSOW, priorytet PROW, cel KSOW oraz temat operacji, jak również udział tych kosztów w całkowitej kwocie kosztów kwalifikowalnych. Tak wysoki udział ww. kosztów w opinii MRiRW jest nieuzasadniony.

69. Wnioskodawca przesłał wniosek z załącznikiem nr 3, w którym wypełnił i podpisał strony 1-4 (brak stron 5-11 załącznika nr 3). W rubryce „V. Załączniki do wniosku,

pozycja 2.3 Załącznik nr 3 Formy realizacji operacji wpisał liczbę 4. Ponieważ wg Instrukcji wypełniania wniosku, wniosek ten jest niekompletny (brakuje stron 5-11 Załącznika 3), czy należy w ramach wezwania do uzupełnienia braków wezwać go do przesłania pustych stron, jednocześnie wskazując błąd w wypełnieniu części V wniosku (powinna być liczba 1, bo przesyła jeden załącznik, a nie 4!)

Z formalnego punktu widzenia załącznik nr 3 do wniosku o wybór operacji składa się z 11 tabel. Zatem mamy do czynienia z jednym załącznikiem składającym się z 11 tabel, a nie z 11 załącznikami. Zatem literalnie podchodząc do niniejszego zagadnienia należałoby wezwać wnioskodawcę (partnera KSOW) do uzupełnień ze względu na niekompletność załącznika. Natomiast wskazaną liczbę 4 zamiast liczby 1 w polu dotyczącym załącznika nr 3 w części V wniosku o wybór operacji należy potraktować jako oczywistą omyłkę, którą jednostka powinna poprawić i niezwłocznie zawiadomić o tym partnera zgodnie z § 20 pkt 1 rozporządzenia w sprawie KSOW.

70. Jeden partner złożył wniosek na kwotę ponad 80.000,00 zł z czego ponad 60.000 zł jest na tzw. „gwiazdy wieczoru i inne atrakcje”. Uzasadnienie do tych kosztów to informacja, że „aby cele imprezy zostały osiągnięte niezbędny jest atrakcyjny program artystyczny” ... „rozwiązanie to przyczyni się do zwiększonego zainteresowania imprezą gdyż mieszkańcy regionu rzadko mają możliwość spotkania na żywo gwiazdy znane z telewizyjnego ekranu”. Celem realizacji operacji jest „propagowanie lokalnego produktu pstrągu zlotopotockiego oraz wiedzy z zakresu **PROW.”**

Poszczególne koszty imprezy:

- koncert zespołu After Party- 19.000,00 zł- „główna gwiazda wieczoru mająca na celu przyciągnięcie jak największą liczbę uczestników imprezy”
- koncert zespołu DRAKE- 2.687,00 zł- zespół szantowy
- koncert góralskiej kapeli z Istebnej- 935,00 zł
- koncert zespołu Tercet czyli Kwartet- 20.000,00 zł
- występ „DJ Świru”- 2.000,00 zł
- konferansjer- 1.752,00 zł
- pokaz kulinarny w wykonaniu Pascala Brodnickiego- 17.220,00 zł- „główna gwiazda wieczoru mająca na celu przyciągnięcie jak największą liczbę uczestników imprezy”
- zabezpieczenie medyczne- 2.880,00 zł
- ochrona fizyczna osób- 8.794,50 zł
- zabezpieczenie sanitarne- 1.386,00 zł
- zabezpieczenie energetyczne imprezy- 2.000,00 zł
- usługa nagłośnienia o obsługa akustyczna imprez- 5.000,00 zł
- druk plakatów- 300,00 zł
- okolicznościowe koszulki z nadrukiem- 940,00 zł.

Koszty na tzw. gwiazdy imprezy i inne atrakcje to ponad 60.000,00 zł czyli prawie 80% budżetu operacji (kosztów, o refundację których Partner będzie się ubiegać). Mamy wątpliwość co do zasadności tych kosztów (jeszcze Rybny Koncert Zespołu Szantowego i Występ Kapeli Góralskiej z Istebnej wydaje się w miarę zasadny, ale co do reszty to już mamy obiekcje). Prosimy o wyrażenie opinii w powyższej sprawie.

Zgodnie z § 3 ust 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, by dany koszt operacji realizowanej w ramach dwuletnich planów operacyjnych był kwalifikowalny musi być on uzasadniony zakresem realizowanej operacji, niezbędny do osiągnięcia jej celu oraz racjonalny. Zatem tylko koszt spełniający ww. warunki można uznać za kwalifikowalny. Koszty planowane do poniesienia w ramach danej operacji muszą być zatem spójne z zakresem operacji i niezbędne do jej osiągnięcia. Nie kwestionując całkowicie bezzasadności i niezbędności wskazanych kosztów w zależności od charakteru planowanej operacji, przy ocenie ich zasadności i niezbędności należy mieć zawsze na uwadze deklarowane działanie KSOW, priorytet PROW, cel KSOW oraz temat operacji, jak również udział tych kosztów w całkowitej kwocie kosztów kwalifikowalnych. Należy także zwrócić uwagę, czy konieczność ich poniesienia została w wystarczającym stopniu uzasadniona w nawiązaniu do celu operacji, który nie powinien być traktowany marginalnie. Z przedstawionego opisu wynika, że w programie operacji (która de facto sprowadza się do imprezy kulinarno-muzycznej) nie ma żadnego punktu, w ramach którego przewidziano czas na informowanie o PROW i jego promocję. W opinii MRiRW, koszty tzw. „gwiazd wieczoru” są nieuzasadnione biorąc pod uwagę cel realizowanej operacji.

71. Pojawia się problem jeśli chodzi o logikę interwencji. Przypadkowe oznaczenie innego celu niż wskazany w instrukcji, jeśli skutkować będzie odrzuceniem wniosku, spowoduje że u nas naprawdę dobre wnioski trzeba będzie „wrzucić do kosza”.

W Instrukcji wypełniania wniosku wskazano, że partner KSOW może złożyć wniosek na operację realizującą jeden lub więcej z celów KSOW, przy czym należy właściwie przyporządkować działania do celów, zgodnie z poniższą logiką interwencji KSOW. Należy zatem wyjść od celu/celów zaznaczonych przez wnioskodawcę i sprawdzić, czy prawidłowo zostały przyporządkowane działania zgodnie z logiką interwencji. Jeżeli działania nie zostały prawidłowo przyporządkowane do celu, należy wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia braków we wniosku. Beneficjent winien wskazać działanie zgodne z celem.

Ocena, czy operacja jest zgodna ze wskazanym celem KSOW oraz czy jej zakres mieści się w zakresie wskazanego działania powinna być dokonywana na podstawie opisu poszczególnych pól wniosku, a nie wyłącznie pola, w którym zaznacza się cel i działanie. Jeżeli z opisu operacji wynika, że jej zakres mieści w zakresie innego działania niż wskazano w części III pkt 1 wniosku, wówczas należy wezwać wnioskodawcę do wskazania w tym polu tego działania, w zakresie którego mieści się zakres operacji. Podobnie należy postąpić w przypadku wskazania innego celu KSOW niż to wynika z opisu operacji w poszczególnych polach wniosku.

72. Podany przez Wnioskodawcę cel operacji i przypisane mu działanie KSOW jest niezgodne z logiką interwencji podaną w instrukcji wypełniania wniosku, np. do działania 13 przyporządkowano cel nr 5 – czy mamy wezwać Wnioskodawcę do poprawienia celu czy też działania zgodnie z Instrukcją? Poprawa błędu jednego lub drugiego zmienia kompletnie zawartość merytoryczną wniosku i powoduje, że zmiany muszą być naniesione w kilku polach wniosku i w uzasadnieniu kosztorysu. Jak zatem traktować takie zmiany? Wg nas jest to sprawa wymagająca pilnego wyjaśnienia!

Należy ustalić na podstawie poszczególnych pól wniosku, z którym celem operacja jest zgodna, a następnie w zakresie którego działania mieści się jej zakres zgodnie z logiką

interwencji. Następnie wezwać wnioskodawcę do poprawienia wniosku przez zaznaczenie właściwego celu i działania.

73. Do kilku wniosków dołączono pendrive, na których brakuje scanów wymaganych załączników. Mam wnioskodawcę wezwać do przysłania mi kolejnego pendriva? Czy też odesłać źle nagrany? Instrukcja wypełniania wniosku w tej części jest niejasna dla Wnioskodawców (myli w niej zapis o „tożsamości wersji papierowej z elektroniczną”, co daje efekt konieczności wezwania Wnioskodawcy i do załączenia elektronicznej wersji wszystkich dokumentów papierowych przesłanych wraz z wnioskiem). Kwestia do pilnego wyjaśnienia!

Do wniosku powinien być załączony formularz tego wniosku wypełniony danymi, które są zawarte w składanym wniosku, zapisany na informatycznym nośniku danych w formacie umożliwiającym edycję tekstu. Załączniki do wniosku są jego integralną częścią, więc powinny być również zawarte na tym nośniku. Jeżeli ich nie zawarto lub są one nieedytowalne, należy wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia tych braków. Sposób przekazania brakujących załączników, czy to pozyskanie kolejnego pendriva, czy też odesłanie źle nagranych celem jego uzupełnienia, jest kwestią techniczną, pierwsze i drugie rozwiązanie jest możliwe.

74. Zestawienie rzeczowo-finansowe – czy można wzywać Wnioskodawców do uzupełnienia danych w kolumnach pierwotnie nie wypełnionych (brakuje danych w kolumnach 5-8). Instrukcja mówi, że nie jest dopuszczalna zmiana ceny jednostkowej netto!

Należy wezwać wnioskodawcę do wypełnienia wniosku zgodnie z Instrukcją. Wszystkie pola powinny być wypełnione. Wniosek powinien zawierać prawidłowy pod względem rachunkowym budżet operacji. Jest to wymaganie dotyczące wniosku, w przypadku niespełnienia którego należy wezwać wnioskodawcę w trybie uzupełnienia braków na podstawie art. 57d ust. 5 ustawy w zw. z § 19 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia.

75. W zestawieniu Wnioskodawca wskazuje koszt, np. uatrakcyjnienia imprezy – zespołu góralskiego występ + nocleg (na Kujawach górale, 89% kosztu zadania -ha, ha, ha); balonów dla dzieci (nie wiadomo czy z logowaniem); instalacja warsztatów rzemieślniczych na imprezie plenerowej, które uzasadnia się jako niezbędne do aktywnego poszukiwania pracy (jedyne koszty w zestawieniu); koszty instruktora fitness, gimnastyka, dietetyka, psychologa w zadaniu dot. zwiększenia aktywności fizycznej osób 50+ na wsi; koszt imprezy plenerowej „Dni miejscowości” 20 tys. skwitowano podając ceny występów muzycznych, sceny, zaplecza technicznego itd. Czy mamy uznać opis jako właściwy, jeżeli Wnioskodawcy wypełniają poszczególne kolumny tabeli, ale nie znajdujemy tam wymaganych uzasadnień. Czy mam wzywać do uzupełnienia? Co prawda wyjaśnianie tego problemu znajduje się w poz. 44 „Odpowiedzi na pytania” Ministerstwa, ale dotyczy innego pola we wniosku.

Należy wezwać wnioskodawcę do wypełnienia wniosku zgodnie z Instrukcją. Wszystkie pola powinny być wypełnione, wszystkie koszty rodzajowo zgodne z kosztami, które są kwalifikowalne dla partnerów KSOW w rozporządzeniu PT, a co najmniej 85% zaplanowanych kosztów realizacji operacji ujętych w jej zestawieniu rzeczowo-finansowym powinno być uzasadnionych pod względem ich zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności. Poza tym należy podać szczegóły dotyczące rozeznania

rynku. Zgodnie z § 3 ust 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, by dany koszt operacji realizowanej w ramach dwuletnich planów operacyjnych był kwalifikowalny musi być on uzasadniony zakresem realizowanej operacji, niezbędny do osiągnięcia jej celu oraz racjonalny. Zatem tylko koszt spełniający ww. warunki można uznać za kwalifikowalny. Koszty planowane do poniesienia w ramach danej operacji muszą być zatem spójne z zakresem operacji i niezbędne do jej osiągnięcia. Nie kwestionując całkowicie bezzasadności i niezbędności wskazanych kosztów w zależności od charakteru planowanej operacji, przy ocenie ich zasadności i niezbędności należy mieć zawsze na uwadze deklarowane działanie KSOW, priorytet PROW, cel KSOW oraz temat operacji, jak również udział tych kosztów w całkowitej kwocie kosztów kwalifikowalnych. Należy także zwrócić uwagę, czy konieczność ich poniesienia została w wystarczającym stopniu uzasadniona w nawiązaniu do celu operacji, który nie powinien być traktowany marginalnie. W opinii MRiRW, kwalifikowalność kosztów rozmaitych zespołów, które mają uatrakcyjnić imprezę, są wątpliwe biorąc pod uwagę cel operacji.

76. Podczas oceny formalnej wniosków partnerów KSOW pojawił się następujący problem:

Jeśli budżet zawiera błędy rachunkowe wynikające z nieprawidłowego sumowania kosztów częściowych wymienionych w zestawieniu rzeczowo-finansowym, to po wezwaniu do korekty budżetu partner przesłał nam wniosek na inną kwotę (w przypadku naszych problemowych wniosków – wyższą) niż pierwotnie złożony. Pytanie czy jest to dopuszczalne?

Jeżeli wniosek nie zawiera prawidłowego pod względem rachunkowym budżetu operacji, jednostka, do której wpłynął wniosek, na podstawie art. 57d ust. 5 ustawy ROW w zw. z § 19 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie KSOW wzywa partnera do zawarcia we wniosku prawidłowego pod względem rachunkowym budżetu operacji, wskazując na czym polega nieprawidłowość budżetu zawartego w złożonym wniosku. Jeżeli partner KSOW zastosuje się do tego wezwania i w jego granicach uzupełni wniosek, tj. prawidłowo zsumuje koszty częściowe, to niezależnie od wyniku takiego zsumowania – budżet operacji wzrośnie albo zmaleje, jeżeli zsumowanie będzie prawidłowe, wniosek powinien podlegać rozpatrzeniu. Nie można bowiem „karać” wnioskodawcy za zastosowanie się do wezwania. W tym przypadku bowiem budżet operacji zawsze będzie wynosić tyle, ile wynika z sumy kosztów częściowych. Zawsze, przy zachowaniu obowiązujących reguł sumowania, będzie to ten sam wynik. Niedopuszczalne jest natomiast dodawanie nowych kosztów, których nie obejmował złożony wniosek.

77. Proszę o interpretację następujących wątpliwości:

1) Beneficjent wypełniając formularz wniosku o wybór operacji... zaznaczył Cel (lub cele) niezgodne z działaniem – W instrukcji wypełniania formularza ...jest wskazane do jakich działań są przyporządkowane określone cele.
2) Beneficjent zaznaczył kilka działań.
3) Beneficjent zaznaczył kilka priorytetów.
Czy w wyżej wymienionych przypadkach wniosek nie podlega dalszej ocenie czy można wezwać beneficjenta do uzupełnień?

Ad

1.

W Instrukcji wypełniania wniosku wskazano, że partner KSOW może złożyć wniosek na

operację realizującą jeden lub więcej z celów KSOW, przy czym należy właściwie przyporządkować działania do celów, zgodnie z poniższą logiką interwencji KSOW. Należy zatem wyjść od celu/celów zaznaczonych przez wnioskodawcę i sprawdzić, czy prawidłowo zostały przyporządkowane działania zgodnie z logiką interwencji. Jeżeli działania nie zostały prawidłowo przyporządkowane do celu, należy wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia braków we wniosku poprzez usunięcie niezgodności (tj. wskazanie przez wnioskodawcę działania zgodnego z celem), przy czym ocena, czy operacja jest zgodna ze wskazanym celem KSOW oraz czy jej zakres mieści się w zakresie wskazanego działania powinna być dokonywana na podstawie opisu poszczególnych pól wniosku, a nie wyłącznie pola, w którym zaznacza się cel i działanie. Jeżeli z opisu operacji wynika, że jej zakres mieści w zakresie innego działania niż wskazano w części III pkt 1 wniosku, wówczas należy wezwać wnioskodawcę do wskazania w tym polu tego działania, w zakresie którego mieści się zakres operacji. Podobnie należy postąpić w przypadku wskazania celu KSOW.

Ad **2.**
Jeżeli wnioskodawca zaznaczył kilka działań, należy go wezwać do wskazania jednego działania, tego, w zakresie którego mieści się zakres operacji i tego co wynika z opisu operacji w poszczególnych polach wniosku.

Ad **3.**
Jeżeli wnioskodawca zaznaczył kilka priorytetów, należy go wezwać do wskazania jednego priorytetu, tego, któremu odpowiada operacja i tego co wynika z opisu operacji w poszczególnych polach wniosku.

W podanych przypadkach należy zatem wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia braków we wniosku.

78. Czy deklarowany przez Partnera KSOW (wnioskodawcę operacji) dodatkowy Partner operacji (firma, instytucja, osoba fizyczna itp.) może dostać wynagrodzenie za jakąś czynność w ramach operacji? Umowa Partnerstwa pomiędzy Partnerem KSOW a deklarowanym przez niego dodatkowym Partnerem zakłada między innymi zobowiązania do dołożenia wszelkich starań dla osiągnięcia celu operacji, do zgodnego współdziałania, wzajemnej konsultacji podejmowanych przez siebie działań, wspólnego opracowania wniosku zgłaszającego operację, wspólnej realizacji operacji, organizacji badań, analiz, rekrutacji uczestników czy opracowanie raportu. W umowie nie ma mowy o podziale finansowym poszczególnych działań. W załączniku Nr 1 do wniosku natomiast pojawia się kategoria kosztu i jako wykonawcę tej konkretnej usługi przedstawia się tego Partnera.

Odpowiedź na niniejsze pytanie sprowadza się do zagadnienia, czy dodatkowy partner KSOW może być również wykonawcą usług / dostaw w ramach realizowanej operacji za które otrzyma zapłatę.

Zgodnie z art. 43a ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w przypadku gdy wartość zamówienia ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji przekracza 20 000 zł netto, partner KSOW jest zobowiązany do wyboru wykonawcy z zachowaniem konkurencyjnego trybu (poza przypadkami określonymi ww. ustawie). Wybór tego wykonawcy następuje na podstawie najkorzystniejszej oferty spośród ofert otrzymanych

od podmiotów niepowiązanych osobowo lub kapitałowo z partnerem KSOW. Definicja dot. powiązań osobowych lub kapitałowych została zawarta ww. ustawie. Zatem w przypadku, gdy istnieją powiązania osobowe lub kapitałowe między partnerem KSOW, lub osobami upoważnionymi do zaciągania zobowiązań w jego imieniu, lub osobami wykonującymi w jego imieniu czynności związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem postępowania w sprawie wyboru wykonawcy a wykonawcą, wówczas oferta takiego wykonawcy podlega odrzuceniu (w przypadku, gdy mimo przesłanek do odrzucenia taka oferta zostanie wybrana, koszt ten zostanie uznany za niekwalifikowalny). W przypadku, gdy partner KSOW jest zobowiązany do stosowania ustawy PZP (podmiotowo i przedmiotowo) to wówczas mają zastosowanie przepisy art. 17 tej ustawy.

Jeżeli wartość zamówienia nie przekracza 20 tys. zł netto, wówczas partner KSOW nie jest zobowiązany stosować konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy, a zatem realizacja takiego zamówienia przez dodatkowego partnera KSOW jest możliwa. Powinien jednak zapewnić, że koszt wykonania takiego zamówienia będzie racjonalny.

79. Nasz Partner we wniosku zaznaczył dwa Priorytety. W instrukcji i wskazanej podstawie prawnej jest mowa o tym, że Partner we wniosku zaznacza jeden priorytet. Czy potraktować to jako przesłankę do wezwania do korekty ale przy tym zmieni się treść wniosku, uzasadnienie itp., bo Partner dostosował operacje do dwóch wskazanych przez siebie priorytetów. Co mamy zrobić?

Jeżeli wnioskodawca zaznaczył kilka priorytetów, należy go wezwać do wskazania jednego priorytetu, któremu odpowiada operacja. Wniosek nie został bowiem wypełniony zgodnie z instrukcją. Jest to błąd formalny.

80. Jak postąpić z wnioskiem złożonym do Jednostki Regionalnej KSOW, w którym w części III pkt 4 „Tematy operacji” Wnioskodawca zaznaczył jako jeden z kilku – temat „Upowszechnianie wiedzy w zakresie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich”, przy którym jedynie w „Przewodniku po ocenie wniosku” znalazł się komentarz, że dotyczy on wniosków o wybór operacji złożonych do CDR i ODR. Dodam, że opisane we wniosku działania szczegółowe wypełniają ten temat i jest on zbieżny ze wskazanym przez wnioskodawcę celem KSOW, działaniem KSOW i priorytetem PROW, a jedyna przeszkoda w uznaniu tematu i na etapie oceny merytorycznej przyznaniu za niego punktów, leży w w/w zapisie w Przewodniku po ocenie wniosku.

Jeżeli we wniosku złożonym do jednostki regionalnej zaznaczono temat operacji w pkt. 4.2 „Upowszechnianie wiedzy w zakresie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich”, to ze względu na fakt, iż zgodnie z załącznikiem do Regulaminu konkursu (Przewodnik po ocenie wniosku) niniejszy temat operacji dot. wniosków o wybór operacji złożonych do CDR i ODR, za realizację tego tematu jednostka regionalna nie może przyznać punktów. Punkty za spełnienie tego kryterium może przyznać wyłącznie CDR i ODR, jeżeli wniosek zawierający opis operacji spełniającej to kryterium został złożony do CDR i ODR.

81. Co z wnioskami złożonymi przez partnerów, którzy byli zarejestrowani w starej bazie KSOW, a nie ma ich w nowej?

Na stronie internetowej MRiRW zamieszczono odpowiedź, że na dzień złożenia wniosku o wybór operacji partner KSOW musi być wpisany do nowej bazy. Dodatkowo wskazano, że wynika to z tego, że stara baza nie jest dostępna na portalu KSOW, co oznacza, że jednostka przyjmująca wnioski nie będzie w stanie zweryfikować, czy podmiot składający wniosek o wybór operacji posiada status partnera KSOW. Jeżeli jednak dysponują Państwo starą bazą partnerów KSOW, która regularnie, w wersji elektronicznej była przesyłana jednostkom regionalnym przez FAPA, uważamy, że jeżeli dana jednostka jest w stanie potwierdzić na podstawie posiadanych danych (baz) partnerstwo danego podmiotu (status partnera KSOW), to nie ma przeszkód, by na tej podstawie (w tym przypadku – informacji zawartych w starej bazie KSOW) potwierdzić ten warunek. W związku z powyższym, jeżeli wg Państwa wiedzy wnioskodawca jest zarejestrowany w starej bazie partnerów KSOW, to nie ma podstaw do pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.

Jednocześnie należy podkreślić, że wszyscy partnerzy KSOW zarejestrowani w starej bazie zostali poinformowani mailowo (na adres kontaktowy wskazany przez partnera KSOW) o utworzeniu nowej bazy KSOW i obowiązku ponownej rejestracji.

82. Zwracam się z prośbą o odpowiedź na wątpliwość jaka pojawiła się podczas oceny formalnej wniosku złożonego do realizacji na 2017 przez jednego z Partnerów. W punkcie 4 wniosku – Partner podał jako obszar realizacji operacji 3 województwa. Z uwagi na cykl zadań składających się na cały projekt. Znaczna większość z nich odbywa się na terenie naszego województwa. Podczas rozpoczęcia weryfikacji, zgodnie z przewodnikiem po ocenie wniosku, kolejno zaczęto sprawdzać dokument: Partner spełnia kryteria 1-3, których negatywna odpowiedź skutkuje odrzuceniem, tj: Wniosek został złożony w terminie, zawiera pełną nazwę oraz adres oraz został złożony przez Partnera KSOW. Tak więc wniosek kwalifikuje się do oceny dalszej w punktach 4-10 – których nieprawidłowe wypełnienie powoduje wezwanie do uzupełnienia. Jak traktować błędne podanie obszaru realizacji: czy jako niespełnienie kryterium oceny w punkcie 8 – to jest – wniosek nie został wypełniony zgodnie z instrukcją? I wezwać Partnera do uzupełnienia? Mając na uwadze cykl zadań, których znaczna większość odbywa się na terenie województwa i w tym zakresie skierowana jest do prawidłowo zidentyfikowanej grupy docelowej? Czy Partner może uzupełnić wniosek i zamieścić w nim jedynie zadania kwalifikujące się do obszaru realizacji oraz odpowiednio zmniejszone i dostosowane koszty, a pozostałą część zadań, które odbywają się na terenie innych województw z wniosku usunąć? Jeżeli wniosek ma zostać odrzucony, to na jakiej podstawie. Jeżeli zostały spełnione pierwsze trzy obligatoryjne kryteria.

Operacja, która ma być realizowana na obszarze 3 województw, tj. jest skierowana do grupy docelowej pochodzącej z 3 województw, nie spełnia warunku wyboru określonego w § 16 pkt 2 rozporządzenia w sprawie KSOW, co oznacza, że zastosowanie ma art. 57d ust. 7 ustawy o ROW. Jednym z warunków wyboru operacji, o którym mowa w ww. § 16 pkt 2, jest jej realizowanie na obszarze i w zakresie objętym konkursem. Wskazanie obszaru lub zakresu objętego konkursem, na podstawie § 18 ust. 2 pkt 2 ww. rozporządzenia, zawiera ogłoszenie o konkursie. Zgodnie z pkt 2.1 „Obszar objęty konkursem” ogłoszenia o konkursie nr 1/2017 dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na wybór operacji, które będą realizowane w 2017 r. w ramach dwuletniego planu operacyjnego na lata 2016-2017, zamieszczonego na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, do urzędów marszałkowskich i wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego składane są wnioski o wybór operacji obejmujących obszar wyłącznie jednego województwa. Do Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA i Centrum Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Brwinowie składane są

wnioski o wybór operacji obejmujących obszar co najmniej czterech województw. Zgodnie zaś z ww. art. 57d ust. 7 ustawy o ROW, jeżeli nie są spełnione warunki wyboru operacji, jednostka właściwa do stwierdzenia spełnienia tych warunków informuje partnera KSOW, w formie pisemnej, o niespełnieniu warunków wyboru operacji, wskazując, które z warunków nie zostały spełnione oraz uzasadnienie tego stwierdzenia.

83. Czy można uznać za koszt kwalifikowany wynajęcie przez Partnera KSOW stoiska wystawienniczego podczas targów Pyszna Polska? Partner Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich deklaruje promocję produktów regionalnych i certyfikowanych na przykładzie produktów pochodzących z własnej Spółdzielni Mleczarskiej.

Wynajęcie przez partnera KSOW stoiska wystawienniczego podczas targów można uznać za koszt kwalifikowalny w ramach dwuletniego planu operacyjnego. Zarówno przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 września 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, jak i Podręcznik kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020 wskazują usługi jako koszt kwalifikowalny. Dodatkowo nie wymieniają na liście kosztów niekwalifikowalnych kosztu wynajęcia stoiska wystawienniczego podczas targów. Należy pamiętać, że niezależnie od spełnienia tych warunków, każdy koszt, aby był kwalifikowalny w ramach dwuletniego planu operacyjnego, musi być jednocześnie uzasadniony zakresem operacji, niezbędny do osiągnięcia jej celu i racjonalny.

84. Partner KSOW złożył wniosek na kwotę przekraczającą limit środków na dane działanie. Czy w takiej sytuacji wniosek należy pozostawić bez rozpatrzenia (odrzuć go), czy wezwać do wyjaśnień? Możliwa jest bowiem sytuacja, gdy wniosek poprawnie sporządzony został omyłkowo przypisany do innego działania: np. operacja dotyczy działania 10 (na które limit wynosi np. 100 000 zł), wniosek opiewa na kwotę 30 000 zł. Podczas przygotowywania go omyłkowo jednak partner KSOW zamiast działania 10 zaznaczył działanie 11 (na które limit wynosi np. 25 000 zł).

Zgodnie z art. 57b pkt 3 ustawy, operacja partnera KSOW jest wybierana do wysokości limitu środków przewidzianych na realizację operacji w ramach konkursu. Jest to warunek wyboru operacji. Stosownie zaś do § 18 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia, ogłoszenie o konkursie zawiera co najmniej wskazanie limitu środków przewidzianych na realizację operacji w ramach konkursu, przy czym, zgodnie z ust. 3 tego paragrafu, limit ten może zostać wskazany odrębnie na operacje objęte wnioskami składanymi do jednostki centralnej, jednostki regionalnej, ODR i CDR lub na działania określone w planie działania.

W związku z powyższym, na podstawie art. 57b pkt 3 ustawy w zw. z § 18 ust. 2 pkt 4 i ust. 3 rozporządzenia należy stwierdzić, że operacja, której kwota realizacji przekracza limit wskazany w ogłoszeniu o konkursie dla wniosków składanych do jednostki regionalnej województwa zachodniopomorskiego w ramach danego działania, nie spełnia warunku wyboru. W takim przypadku zastosowanie ma przepis art. 57d ust. 7 ustawy. Jeżeli z poszczególnych pól wniosku wynika, że zakres operacji mieści się w zakresie innego działania niż zaznaczono w pkt III.1, należy wezwać wnioskodawcę do wskazania właściwego działania, w którego zakresie mieści się zakres operacji. Taki przypadek można też potraktować jako oczywistą omyłkę i samemu ją poprawić, jeżeli w pkt III.1 zaznaczono np. działanie 11, a w innych punktach, jeżeli jest nawiązanie do działania, wskazuje się za

każdym razem np. działanie 10, a opis operacji również wpisuje się w działanie 10 i nie budzi wątpliwości, że partner się pomylił.

85. Termin realizacji operacji. W par. 1 pkt. 32 formularza umowy podano definicję „termin realizacji operacji – termin, w jakim Partner KSOW zrealizuje wszystkie formy i poniesie wszystkie koszty realizacji operacji, określone w zestawieniu rzeczowo-finansowym”. Niektórzy wnioskodawcy jako termin zakończenia realizacji operacji wskazują 15 listopada br. Jednocześnie w par. 6 pkt. 2 umowy termin na złożenie wniosku o refundację liczony jest od dnia zakończenia realizacji operacji. W jaki sposób zapisać w umowie termin (tj. liczbę dni) aby zmobilizować partnera KSOW do złożenia wniosku o refundację do połowy listopada? Czy można w takiej sytuacji wpisać „w terminie do 1 dnia” po zakończeniu realizacji operacji?

Zgodnie z ogłoszeniem o konkursie realizacja operacji wybranych w ramach konkursu kończy się w dniu 15 listopada 2017 r. – w przypadku operacji objętych wnioskami składanymi do urzędów marszałkowskich. Zatem, jeżeli partner KSOW zadeklarował we wniosku termin realizacji operacji do 15 listopada, to trudno jest mu narzucić w umowie by wniosek o refundację został złożony do 15 listopada. Zatem w takim przypadku, termin na złożenie wniosku o refundację winien być określony po tej dacie, tj. 15 listopada. Ustalając termin na złożenie wniosku o refundację należy wziąć pod uwagę czynności jakie musi wykonać partner KSOW celem jego przygotowania. Innym możliwym rozwiązaniem wynikającym z formularza umowy, jest zgłoszenie przez partnera wniosku o wprowadzenie zmian w zawartej umowie (aneksowanie umowy) w zakresie dotyczącym wskazania wcześniejszego terminu zakończenia realizacji operacji. Przy okazji tej zmiany można wskazać inny, wcześniejszy termin złożenia wniosku o refundację. Jednak do wcześniejszego złożenia wniosku o refundację nie jest konieczna zmiana umowy. Jeżeli partner zakończy realizację operacji wcześniej niż to zostało wskazane w umowie, będzie mógł złożyć wcześniej wniosek o refundację.

86. Zapisy par. 7 pkt. 2 umowy mówią o tym, że w przypadku, gdy partner KSOW nie złoży wniosku o refundację we wskazanym terminie, należy go wezwać do złożenia wniosku. Czy istnieje jakiś konkretny termin w jakim powinniśmy partnera do złożenia wniosku o refundację wezwać? Np. 7 dni od dnia otrzymania wezwania?

Nie ma takiego terminu. Każda jednostka zawierająca umowę z partnerem samodzielnie określa ten termin. Z pewnością warto ustalić przyczynę niezłożenia wniosku o refundację w terminie i w oparciu o taką informację określić dodatkowy termin na jego złożenie tak, aby był możliwy do spełnienia przez partnera, mając jednak na uwadze termin jaki pozostanie dla jednostki regionalnej na ocenę tego wniosku, ew. wezwania do usunięcia braków lub błędów oraz wypłatę refundacji.

87. Poprawianie błędów pisarskich i oczywistych omyłek. Jak to powinno wyglądać od strony technicznej? Czy w sytuacji, gdy w jednym miejscu wniosku partner KSOW podał np. liczbę 20 osób, podczas gdy wszędzie indziej we wniosku i załącznikach mowa jest o 60 osobach, mamy we wniosku przekreślić „20” i napisać „60”, po czym poinformować (np. telefonicznie lub mailowo) partnera KSOW o takiej korekcie? Czy z wersji edytowalnej wniosku (z płyty cd) wydrukować daną stronę wniosku?

Można przekreślić i wpisać prawidłową liczbę albo przekreślić w wersji elektronicznej (WORD daje taką możliwość) i wydrukować. Można posłużyć się przykładami zastosowania

w praktyce tego przepisu w postępowaniu administracyjnym lub postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, które zawierają analogiczną regulację. Partnera należy poinformować w formie pisemnej.

88. Czy ustępy 1 i 2 par. 7 pkt 2 Regulaminu Konkursu w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich objętej Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 należy traktować łącznie? Tzn. czy możemy poprawić omyłkę we wniosku jedynie na prośbę wnioskodawcy czy również jeśli sami ją dostrzeżemy? Czy brak wskazania czy operacja wymaga/nie wymaga przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego lub wymaga/nie wymaga przeprowadzenia postępowania w trybie konkurencyjnym może być poprawiony jedynie przez wnioskodawcę, czy możemy to zrobić (czyli skreślić niewłaściwe) po telefonicznej/mailowej zgodzie/prośbie wnioskodawcy?

Zgodnie z § 20 rozporządzenia w sprawie KSOW/§ 7 ust. 2 Regulaminu konkursu, jeżeli wniosek o wybór operacji zawiera błędy pisarskie lub inne oczywiste omyłki, jednostka właściwa do stwierdzenia spełnienia warunków wyboru operacji:

- 1) poprawia te błędy i omyłki, o czym niezwłocznie zawiadamia partnera KSOW;
- 2) może poprawić te błędy i omyłki, jeżeli partner KSOW o to wystąpił.

Tych przesłanek nie należy traktować łącznie, tzn. każda z nich może wystąpić osobno, co będzie wystarczające, aby zastosować wskazane w nich rozwiązanie.

Z tego wynika, że są możliwe dwie sytuacje:

- 1) jednostka może poprawić błędy i omyłki z własnej inicjatywy albo
- 2) może poprawić te błędy i omyłki z inicjatywy partnera KSOW.

89. W zestawieniu rzeczowo-finansowym wskazano jako koszt kwalifikowany wynagrodzenie księgowego. Ponieważ wynagrodzenia koordynatora projektu oraz księgowego nie są kosztami kwalifikowanymi (przy okazji: bardzo proszę o podanie podstawy prawnej takiego stanowiska, bo na pewno będzie to często podnoszone przez partnerów KSOW) wynagrodzenie to możemy uznać jedynie za wkład własny partnera. Na przykład: kwota kosztów kwalifikowanych (wykazanych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji) to 15 000 zł. Oprócz tego jest też wkład własny partnera w wysokości 1 500 zł. Do kosztów kwalifikowanych zaliczono jednak wynagrodzenie księgowego w wysokości 1 000 zł. Czy w takim przypadku należy ten 1 000 zł potraktować jako wkład własny i uznać, że koszt kwalifikowalny to 14 000 zł a wkład własny 2 500? I w jaki sposób poinformować o tym partnera? Czy zmiana kwalifikowalności części kosztów wymaga korekty zestawienia rzecz-fin oraz wkładu własnego?

Koszt wynagrodzenia koordynatora jest kwalifikowalny w przypadku, gdy dane zadanie ma związek z merytoryczną częścią realizacji operacji, wówczas koszt związany z realizacją takiego zadania jest kwalifikowalny. Zatem, jeżeli koszty realizacji określonych czynności przez koordynatora projektu są merytorycznie związane z tym projektem, to koszty te należy uznać za kwalifikowalne (patrz odpowiedź na pytanie 37 – FAQ strona internetowa MRiRW).

Koszt wynagrodzenia księgowego jest kwalifikowalny, jeżeli księgowy odpowiedzialny jest za nadzór merytoryczny nad realizacją projektu. Jednostka oceniająca wnioski nie może samodzielnie uznać, że koszt, który jest niekwalifikowalny, jest wkładem własnym partnera, gdyż to wymaga decyzji partnera KSOW. W podanym przykładzie wkład własny będzie wynosił 1500 zł. Jednym z obligatoryjnych kryteriów, jakie musi spełnić każda operacja partnera KSOW, jest kryterium dotyczące kosztów kwalifikowalnych – co najmniej 85% zaplanowanych kosztów realizacji operacji ujętych w jej zestawieniu rzeczowo-finansowym powinno być uzasadnionych pod względem ich zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności.

90. Specjaliści z Działu Technologii Produkcji Rolniczej KPODR, przygotowują wniosek projektowy w ramach SIR obejmujący m.in. cykl szkoleń i warsztatów obejmujący obsługę systemu monitorowania występowania zagrożeń chorobowych. Do kosztów kwalifikowalnych projektu planujemy zaliczyć:

- koszt dostępu do bazy danych modeli chorobowych w sadach programu RIMpro na 2017 rok jako: Zakup oprogramowania umożliwiającego dostęp do baz danych/Koszt dostępu do baz danych agrometeorologicznych;**
- koszt konfiguracji/dostosowania stacji agrometeo do modelu RIMpro jako: Zakup oprogramowania umożliwiającego dostęp do baz danych/Koszt dostępu do baz danych agrometeorologicznych;**
- koszt zamieszczenia i wizualizacji danych pogodowych na stronie internetowej jako: Koszt Opracowania Graficznego, przygotowania do emisji i emisja materiału informacyjnego na stronie portalu internetowego.**

Czy opisanie wg Podręcznika Kwalifikowalności PT, powyższych kosztów we wniosku jest prawidłowe?

Kosztami kwalifikowalnymi w ramach dwuletnich planów operacyjnych są m.in. koszty dostaw i usług, które, jak każdy koszt w ramach tych planów, muszą być uzasadnione zakresem operacji i niezbędne do osiągnięcia jej celu oraz racjonalne. W przedstawionej sprawie mamy obydwie kategorie kosztów: dostawę – zakup oprogramowania umożliwiającego dostęp do baz danych oraz usługę – koszt opracowania graficznego, przygotowania do emisji i emisja materiału informacyjnego na stronie portalu internetowego. Kwalifikowalność kosztu takiej usługi nie budzi wątpliwości. Natomiast zakupione oprogramowanie, będące wartością niematerialną, musiałoby zostać „zużyte” w trakcie realizowanej operacji. Jak się bowiem wydaje, zakupione oprogramowanie będzie mogło być wykorzystywane na potrzeby innych operacji własnych lub partnerskich realizowanych przez ODR w kolejnych latach (tj. nie tylko w ramach tej konkretnej operacji), i w ten sposób powiększy majątek Ośrodka. Mając to na uwadze, w opinii BPT MRiRW zakup tego oprogramowania może zostać sfinansowany ze środków przeznaczonych na wsparcie funkcjonowania struktury ODR (przy czym należy mieć na uwadze § 3 ust. 9 rozporządzenia o pomocy technicznej). Oprogramowanie będzie bowiem wykorzystywane przez pracowników Ośrodka jako niezbędne do realizacji przez nich zadań w ramach SIR. Wspieranie funkcjonowania struktury ODR ma bowiem na celu realizację operacji w ramach planów operacyjnych, czyli realizację planu działania – głównego zadania całej struktury KSOW. Za środki z planu operacyjnego można nabywać w ramach dostaw wyłącznie takie rzeczy/towary, które zostaną zużyte w trakcie realizacji operacji, na potrzeby której zostały nabyte. Oprogramowanie nie należy do takich towarów. W takim przypadku można by sfinansować z planu operacyjnego wyłącznie opłaty licencyjne z tytułu korzystania z oprogramowania w trakcie realizacji danej operacji albo w ramach usługi wynajmając oprogramowanie/sprzęt z oprogramowaniem na czas trwania danej operacji.

91. W ramach działania 11 JR KSOW w województwie śląskim posiada limit środków w wysokości 60.000,00 zł. W wyniku ogłoszonego naboru 3 partnerów złożyło wnioski na kwotę przekraczającą limit (78.951,50; 93.653,24; 109.476,11 zł). W związku z powyższym prosimy o odpowiedź czy powyższe wnioski powinny podlegać ocenie czy powinny być uznane za złożone niezgodnie z ogłoszonym konkursem.

Zgodnie z art. 57b pkt 3 ustawy o wspieraniu r.o.w., operacja partnera KSOW jest wybierana do wysokości limitu środków przewidzianych na realizację operacji w ramach konkursu. Jest to warunek wyboru operacji. Stosownie zaś do § 18 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie KSOW, ogłoszenie o konkursie zawiera co najmniej wskazanie limitu środków przewidzianych na realizację operacji w ramach konkursu, przy czym, zgodnie z ust. 3 tego paragrafu, limit ten może zostać wskazany odrębnie na operacje objęte wnioskami składanymi do jednostki centralnej, jednostki regionalnej, ODR i CDR lub na działania określone w planie działania. W związku z powyższym, na podstawie art. 57b pkt 3 ustawy w zw. z § 18 ust. 2 pkt 4 i ust. 3 rozporządzenia należy stwierdzić, że operacja, której kwota realizacji przekracza limit wskazany w ogłoszeniu o konkursie dla wniosków składanych do danej jednostki regionalnej w ramach danego działania, nie spełnia warunku wyboru. W takim przypadku zastosowanie ma przepis art. 57d ust. 7 ustawy, a operacja nie podlega ocenie pod względem spełnienia kryteriów wyboru.

92. Mamy dwa przypadki, w których podany przez Wnioskodawcę cel operacji i przypisane mu działanie KSOW jest niezgodne z logiką interwencji podaną w instrukcji wypełniania wniosku – czy trzeba to poprawiać, mimo iż merytorycznie jest wniosek spójny?

Należy wezwać wnioskodawcę do wypełnienia wniosku zgodnie z Instrukcją w zakresie dotyczącym logiki interwencji.

93. Mamy dwa przypadki zaznaczenia tematu nr 4.2, który zgodnie z Przewodnikiem po ocenie może dotyczyć tylko wniosków złożonych do CDR i ODR – czy mamy wezwać wnioskodawcę do wykreślenia tego, choć zakres merytoryczny planowanej przez niego operacji jak najbardziej wpisuje się w ten temat?

Nie należy wzywać wnioskodawcy do skreślenia tego tematu ani do wskazania innego. W związku z tym, że punkty za spełnienie tego kryterium tematycznego mogą być przyznane wyłącznie w przypadku wniosków złożonych do CDR i ODR, za spełnienie tego kryterium jednostka regionalna punktów nie przyzna.

94. Mamy wniosek, w ramach którego realizacja merytoryczna zakończy się jeszcze przed rozstrzygnięciem konkursu (marzec 2017 r.) – jak mamy rozumieć sformułowanie z Instrukcji „Zakończenie realizacji operacji nie może nastąpić wcześniej niż w dniu podpisania umowy”? Czy chodzi tu o fizyczne zakończenie realizacji zadań, czy też o dokonanie ostatniej płatności, czy może o złożenie wniosku o refundację?

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyrażonym w piśmie z dnia 6 marca br. wysłanym do jednostek regionalnych oraz jednostek doradztwa rolniczego, w formularzu umowy na realizację operacji w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 nie określono warunku, zgodnie z którym zakończenie realizacji operacji nie może nastąpić wcześniej niż w dniu zawarcia umowy, w związku z czym nie ma podstaw do pozostawiania wniosków o wybór operacji bez

rozpatrzenia/niewybrania operacji do realizacji w przypadku gdy planowany termin zakończenia realizacji operacji nastąpi wcześniej niż w dniu podpisania umowy. Jeżeli zaś chodzi o to, jak należy rozumieć wyrażenie „zakończenie realizacji operacji”, to zgodnie z § 1 pkt 32 formularza umowy na realizację operacji, termin realizacji operacji to termin, w jakim partner KSOW zrealizuje wszystkie formy i poniesie wszystkie koszty realizacji operacji, określone w zestawieniu rzeczowo-finansowym. Stosownie zaś do § 5 ust. 2 formularza umowy na realizację operacji, warunkiem uznania kosztów za kwalifikowalne jest rzeczywiste poniesienie ich przez partnera KSOW, zgodnie z postanowieniami umowy i w okresie, o którym mowa w ust. 1, tj. w terminie realizacji operacji. Oznacza to, że koszty realizacji operacji, aby mogłyby być uznane za kwalifikowalne, muszą być poniesione do dnia wskazanego w umowie jako dzień zakończenia realizacji operacji, czyli daty, która zostanie wpisana w § 5 ust. 1 formularza umowy. Z kolei wniosek o refundację, jak wynika z § 6 ust. 2 formularza umowy, partner KSOW zobowiązany jest złożyć po zakończeniu realizacji operacji w terminie do ... dni od terminu zakończenia realizacji operacji, określonego w § 5 ust. (zabrakło wskazania, że w ust. 1). Oznacza to, że wniosek o refundację powinien być złożony po zrealizowaniu przez partnera KSOW wszystkich form i poniesieniu wszystkich kosztów realizacji operacji, określonych w zestawieniu rzeczowo-finansowym, stanowiącym załącznik do umowy.

95. W dwóch wnioskach pojawiają się koszty ZAKUPU NAMIOTÓW WYSTAWIENNICZYCH w cenie 1.000,00 zł za 1 sztukę – czy takie wydatki mamy uznać za kwalifikowalne (jednostkowo nie stanowią wydatku inwestycyjnego w świetle przepisów księgowych, choć nie zostaną zużyte i pozostaną w dyspozycji wnioskodawcy po realizacji operacji)?

Wszystkie towary nabyte przez wnioskodawcę powinny zostać zużyte podczas realizacji operacji/przekazane grupie docelowej do zużycia w trakcie realizacji operacji. Realizacja operacji nie może prowadzić do powiększenia majątku wnioskodawcy. Nie można zatem zaliczyć do kosztów kwalifikowalnych zakupu materiałów/sprzętów, niezależnie od ich wartości, które po zrealizowaniu operacji będą stanowić majątek partnera KSOW (patrz odpowiedź na pytanie 61).

96. W ramach oceny merytorycznej jednym z kryteriów jest „poprawność budżetu”, tzn. Komisja oceny wniosków powinna stwierdzić, czy co najmniej 85% zaplanowanych kosztów realizacji operacji ujętych w jej zestawieniu rzeczowo-finansowym jest uzasadniona pod względem ich zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności.

W kontekście faktu, iż wniosek stanowi załącznik nr 1 do umowy z partnerem, co należy wobec tego zrobić technicznie z wnioskiem w sytuacji, kiedy Komisja uzna, iż 90% kosztów wykazanych we wniosku jest poprawnych, racjonalnych i niezbędnych, natomiast zakwestionuje podczas oceny 10% (np. jeden konkretny koszt) – czy należy na wniosku tą pozycję przekreślić i napisać odręcznie stosowną adnotację odwołując się do procesu oceny przez Komisję, czy też w takiej sytuacji należałoby do umowy dołączyć kolejny (nieprzewidziany we wzorze) załącznik w postaci karty oceny? Przykład: Trudno bowiem dopuścić do sytuacji, w której przykładowo wniosek opiewałby na 100.000,00 zł brutto, a Komisja kwestionowałaby np. jedną pozycję kosztową na 10.000,00 zł (co wypełnia możliwość „błędu” i nie powoduje odrzucenia wniosku), czyli de facto Komisja uznałaby poprawność wniosku i kosztów na kwotę 90.000,00 zł i taka kwota zostałaby wpisana do umowy i na taką kwotę opiewałby załącznik nr 2 do umowy

„Zestawienie rzeczowo-finansowe”, podczas gdy załącznik nr 1 do tej umowy, czyli wniosek, opiewałby na 100.000,00 zł.

Zgodnie z § 17 ust. 7 rozporządzenia w sprawie KSOW, w przypadku spełnienia kryterium określonego w ust. 1 pkt 4, tj. co najmniej 85% zaplanowanych kosztów realizacji operacji ujętych w jej zestawieniu rzeczowo-finansowym zostało uzasadnionych pod względem ich zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności, pozostałe koszty ujęte w zestawieniu rzeczowo-finansowym nie spełniające ww. kryterium nie uwzględnia się w kosztach realizacji operacji. Zarówno z przepisów ustawy i rozporządzenia, jak również z dokumentacji konkursowej nie wynika nic więcej w tym zakresie. Oznacza to, że we wniosku o wybór operacji nie należy nic przekreślać i dopisywać (chyba że chodzi o poprawianie błędów pisarskich i innych oczywistych omyłek), nie należy również dołączać do umowy karty oceny jako kolejnego załącznika, gdyż katalog załączników do umowy jest zamknięty, co wynika z brzmienia § 19 ust. 6 formularza umowy. Łączna wysokość kosztów kwalifikowalnych na etapie sporządzania umowy zawsze będzie wynikać z jej § 4 ust. 1, co powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w zestawieniu rzeczowo-finansowym stanowiącym załącznik nr 2 do umowy. Ponadto, przed zawarciem umowy z partnerem każda jednostka opublikuje listę ocenionych operacji oraz poinformuje partnerów o wyniku wyboru. Już na tym etapie partner może się dowiedzieć, że wnioskowana przez niego kwota kosztów kwalifikowalnych, zawarta we wniosku o wybór operacji, została zmniejszona i dlaczego. W związku z tym, że ww. przepis rozporządzenia przewiduje możliwość zmniejszenia wysokości zaplanowanych kosztów realizacji operacji ujętych w jej zestawieniu rzeczowo-finansowym, a w samej umowie w jej § 4 ust. 1 podaje się łączną wysokość kosztów kwalifikowalnych, jak również załącznikiem do umowy jest zarówno złożony wniosek o wybór operacji, jak i odrębne sporządzone od załączonego do tego wniosku zestawienie rzeczowo-finansowe, nie ma sprzeczności w tym zakresie w dokumentacji konkursowej.

97. Partner KSOW w zestawieniu rzeczowo-finansowym zaplanował koszt zatrudnienia jednego pracownika ds. realizacji operacji, w ramach umowy o pracę. Czy jest możliwa zmiana formy zatrudnienia pracownika ds. realizacji operacji z umowy o pracę na umowę zlecenie oraz czy jest możliwy podział obowiązków tego pracownika i zatrudnienie w ramach tej pozycji dwóch osób na podstawie umowy zlecenia?

W związku z tym, że koszty wynagrodzeń osobowych nie są kwalifikowalne w ramach planu operacyjnego, wpisanie takiego kosztu w zestawieniu rzeczowo-finansowym załączonym do wniosku o wybór operacji nie jest błędem formalnym, który podlega korekcie w ramach uzupełnienia braków w tym wniosku. Wpisanie takiego kosztu oznacza, że operacja nie spełnia warunku wyboru określonego w § 16 pkt 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 stycznia 2017 r. w sprawie KSOW. Zgodnie z tym przepisem, operacja partnera musi spełniać warunek polegający na tym, że koszty realizacji operacji są rodzajowo zgodne z kosztami, które zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 2 ustawy, tj. przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 września 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, mogą być ponoszone przez partnerów KSOW w ramach dwuletniego planu operacyjnego. W przypadku gdy operacja nie spełnia warunku wyboru, zastosowanie ma art. 57d ust. 7 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. W związku z tym, nie jest możliwa zmiana formy zatrudnienia pracownika ds. realizacji operacji z umowy o pracę na

umowę zlecenie oraz podział obowiązków tego pracownika i zatrudnienie w ramach tej pozycji dwóch osób na podstawie umowy zlecenia.

98. Czy niżej opisany zakres szkolenia – spotkania skierowanego do pracowników i przedstawicieli LGD, nie powinno zostać sfinansowane w ramach kosztów bieżących i aktywizacji LGD (funkcjonowanie LGD)?

Wniosek został złożony przez partnera KSOW – Lokalną Grupę Działania. Grupę docelową operacji stanowią pracownicy – przedstawiciele Lokalnych Grup Działania, działających na terenie województwa. Tematem operacji jest organizacja Forum LGD.

Ramowy program forum zakłada:

- prezentację wyników przeprowadzonych konkursów w ramach realizacji LSR w poszczególnych LGD,
- panel dyskusyjny dotyczący najczęściej popełnianych błędów przez beneficjentów,
- przedstawienie głównych problemów dotyczących wdrażania LSR,
- warsztaty szkoleniowe z prawa budowlanego,
- warsztaty szkoleniowe z zarządzania danymi osobowymi,
- panel dyskusyjny dotyczący współpracy LGD, wymiana doświadczeń, dobre praktyki.

Zgodnie z ustawą, operacja partnera KSOW jest wybierana spośród operacji, których zakres mieści się w zakresie jednego z działań określonych w rozporządzeniu nr 1305/2013 lub planie działania. Podany zakres operacji polegającej na organizacji szkolenia dla pracowników i przedstawicieli LGD mieści się w zakresie działania 4 „Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnianie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej”. Zgodnie bowiem z planem działania, celem działania 4 jest m.in. podniesienie kompetencji lokalnych grup działania w zakresie wykonywanych przez nie zadań, związanych z realizacją Lokalnych Strategii Rozwoju, w szczególności doradztwa na rzecz potencjalnych wnioskodawców i prowadzenia oceny operacji. Zakres wsparcia obejmuje udzielenie pomocy na operacje dotyczące w szczególności:

- organizacji konferencji, spotkań, szkoleń, seminariów o charakterze informacyjnym i promocyjnym dotyczącym obszaru działalności LGD;
- organizacji innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym lub doradczym, podnoszącym kompetencje LGD, w szczególności w zakresie doradztwa na rzecz potencjalnych wnioskodawców, prowadzenia oceny operacji, oceny biznes planu, oceny inwestycji infrastrukturalnych itp.;
- wymiany doświadczeń pomiędzy LGD w zakresie dobrych praktyk dotyczących zarządzania i wdrażania LSR;
- organizacji praktyk lub szkoleń dla pracowników LGD w podmiotach wdrażających w zakresie rozpatrywania wniosków o pomoc i wniosków o płatność;
- identyfikowania partnerów projektu współpracy;
- inicjowania współpracy pomiędzy LGD, szczególnie w zakresie projektów współpracy międzynarodowej, a także przygotowania dobrych jakościowo projektów.

Partner KSOW powinien uzasadnić we wniosku, że tematyka szkolenia jest ściśle związana z działalnością prowadzoną przez LGD na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach PROW (np. zdobyta wiedza ułatwi ocenę lub składanie wniosków w ramach działań PROW), mając na uwadze, że jednym z obligatoryjnych kryteriów, jaki musi spełnić każda operacja partnera KSOW, jest kryterium dotyczące prawidłowej identyfikacji grupy docelowej operacji pod względem celu, zakresu i przewidywanych efektów realizacji operacji.

Należy też zwrócić uwagę, że środki w ramach konkursu nie są przeznaczone na szkolenia wyłącznie pracowników partnera KSOW, ani też pracowników innych wskazanych przez niego podmiotów, lecz na szkolenia (jeżeli taką formę realizacji operacji wskazano) otwarte dla danej kategorii organizacji, którym zapewniono możliwość zgłaszania się na nie. W niniejszej sprawie są to pracownicy i przedstawiciele wszystkich LGD działających na terenie danego województwa. Każde z tych LGD powinno mieć możliwość zgłoszenia swoich pracowników/przedstawicieli na to szkolenie, pomimo że liczba miejsc może być niewystarczająca.

Powyższe szkolenie mogłoby zostać sfinansowane ze środków przeznaczonych na funkcjonowanie LGD, z tym że każde LGD musiałoby to zrobić samodzielnie we własnym zakresie z tego względu, że każde LGD ma swoje środki, które przeznacza na swoje funkcjonowanie, a nie na funkcjonowanie innych LGD.

99. Czy w ramach działania 4 możliwe jest sfinansowanie utworzenia i wdrożenia dwujęzycznej platformy informacyjno-komunikacyjnej dla Lokalnych Grup Działania. Usługa polegałaby na utworzeniu platformy informacyjno-komunikacyjnej dla lokalnych grup działania z mapą interaktywną i narzędziami do samodzielnej obsługi na poziomie każdego LGD z naszego województwa, wraz z zapewnieniem dostępu do domeny i nadzorem administracyjnym w pierwszych 3 miesiącach funkcjonowania platformy. Jako uzasadnienie kosztu Partner podaje niezbędność do wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy wszystkimi lokalnymi grupami działania w województwie.

W opinii BPT MRiRW nie jest zasadne sfinansowanie ze środków KSOW operacji realizowanej w ramach dwuletniego planu operacyjnego, polegającej na utworzenia i wdrożenia dwujęzycznej platformy informacyjno-komunikacyjnej dla LGD. Każda LGD posiada bowiem własną stronę internetową, na której w ramach środków przeznaczonych na swoje funkcjonowanie może stworzyć taką platformę wymiany informacji i doświadczeń. LGD z województwa mogłyby też wspólnie za środki na ich funkcjonowanie stworzyć taką platformę. Każda LGD posiada pocztę elektroniczną, której adres jest dostępny na jej stronie internetowej. Ponadto na portalu KSOW jest baza LGD działających w całym kraju z adresami ich stron internetowych, poczty elektronicznej i numerami telefonów, która umożliwi wyszukiwanie LGD wg różnych kryteriów, w tym wg województw. W związku z tym nie jest zasadne finansowanie ze środków KSOW czegoś, co już istnieje albo co można stworzyć ze środków przeznaczonych na funkcjonowanie LGD. Poza tym z przekazanego opisu nie wynika, co się stanie z tą platformą po upływie 3 miesięcy od jej utworzenia, kto będzie sprawował nad nią nadzór administracyjny, czy LGD będą miały dostęp do domeny.

100. Zwracam się z prośbą o udzielenie odpowiedzi na pytanie związane z możliwością finansowania w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich operacji pn. „Autochodzik – nowy poziom edukacji komunikacyjnej dla rozwoju przedszkoli wiejskich” w ramach działania 6 „Ułatwianie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju”. Realizacja operacji polega na organizacji dwudniowych warsztatów szkoleniowych, poświęconych bezpieczeństwu w ruchu drogowym na terenach wiejskich, na bazie programu „Autochodzik” – wdrażanego na terenach miejskich. W realizację operacji zaangażowani są między innymi: komenda wojewódzka policji, Izba Rolnicza, kasa rolniczego ubezpieczenia społecznego. Ideą jest wdrożenie na obszarach wiejskich

programu, „Autochodzik”, który funkcjonuje w miastach. W uzasadnieniu potrzeby realizacji operacji jest między innymi: 1. Niedostateczny poziom wymiany i rozpowszechniania wiedzy pomiędzy nauczycielami przedszkoli wiejskich oraz prowadzenia innowacyjnych programów kształcenia w zakresie bezpieczeństwa w rolnictwie oraz wychowania komunikacyjnego dzieci z obszarów wiejskich. Niewystarczający poziom rozwoju przedszkoli na terenach rolniczych jako podmiotów rozwoju obszarów wiejskich w zakresie edukacji dla bezpieczeństwa i wychowania komunikacyjnego czego skutkiem jest występowanie wypadków związanych z ruchem pojazdów, drogowych, przy pracy i innych. W uzasadnieniu podaje się także potrzebę wyrównywania szans na rozwój dzieci w gminach wiejskich w zakresie wychowania komunikacyjnego, co daje szansę na zwiększenie poziomu bezpieczeństwa. Wypadki na terenach wiejskich stanowią istotny problem, który należy wyeliminować ponieważ ma to wpływ na przyszłość społeczną na terenach rolniczych.

Grupę odbiorców w ramach operacji stanowią: nauczyciele przedszkolni z terenów wiejskich, osoby odpowiedzialne za edukację z urzędów gmin, nauczyciele z przedszkoli miejskich, którzy od 2009 roku realizują program „Autochodzik” w mieście – jako konsultanci. Jednym z podstawowych założeń realizacji operacji jest fakt, że programy edukacyjne dotyczące ruchu drogowego skierowane do dzieci są realizowane na terenach miejskich. Nie istnieje kompleksowy program skierowany do dzieci z terenów rolniczych, co pozbawia ich szansy na edukację w tym zakresie. Organizowane w ramach operacji warsztaty szkoleniowe mają przygotować grupę docelową do wdrożenia innowacyjnego programu „Autochodzik” w 60 pilotażowych przedszkolach wiejskich, w perspektywie poszerzając krąg o kolejne gminy wiejskie.

Z przedstawionego opisu operacji wynika, że jej zakres nie mieści się w zakresie działania 6 planu działania, w ramach którego miałyby ona być realizowana. Tematyka operacji nie wiąże się bowiem z rozwojem obszarów wiejskich. Bezpieczeństwo ruchu drogowego to nie temat dotyczący rozwoju tych obszarów. Nie każde działanie realizowane na wsi jest działaniem związanym z rozwojem obszarów wiejskich. Te działania nie są ze sobą z założenia tożsame. Operacja ta nie dotyczy zarówno wymiany wiedzy tylko pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich (za takie nie można uznać Policji czy nauczycieli z przedszkoli miejskich), jak i wymiany i rozpowszechniania rezultatów działań na rzecz tego rozwoju. W związku z tym realizacja operacji powinna zostać sfinansowana z innych środków niż środki KSOW.

101. Czy jednostka organizacyjna Województwa Warmińsko-Mazurskiego może składać wniosek o wybór operacji jako Partner KSOW. Wiem, że podobne pytanie i odpowiedź na nie była z Państwa strony, ale w tamtym przypadku chodziło o jednostkę organizacyjną, która nie posiada osobowości prawnej. Nasza jednostka organizacyjna posiada osobowość prawną. W ramach swojego statutu jest wojewódzką osobą prawną, w rozumieniu przepisów ustawy o samorządzie województwa.

Jeżeli jednostka organizacyjna Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest zarejestrowanym partnerem KSOW, to może składać wnioski o wybór operacji. Należy jednak mieć na uwadze ewentualny konflikt interesów w przypadku złożenia przez taką jednostkę wniosku do jednostki regionalnej z tego samego województwa.

102. Czy możliwa jest zmiana w ramach załącznika nr 1 zestawienie rzeczowo-finansowe, pozycja nr 12 – wynajem namiotów w ilości sztuk 15? W oparciu o

przeprowadzane na tym etapie ponowne rozpoznanie cenowe korzystniejszej cenowo przedstawia się wynajęcie jednego dużego namiotu, który pomieści 15 stoisk. Zmiana ta nie wypłyne na sposób realizacji projektu. Wyżej wzmiankowana sprawa jest tylko przykładem, generalnie pojawiają się pytania partnerów, czy możliwa jest zmiana zapisów zestawienie rz-f. Uważamy, że przed podpisaniem umowy nie ma żadnej możliwości zmiany paramentów wniosku partnera, natomiast zastanawiamy się, czy możliwe będzie aneksowanie zawartych umów i zmiana zestawień rz-f.

Co do zasady, po zakończeniu etapu oceny formalnej wniosków złożonych przez partnerów KSOW, a przed zawarciem umowy na realizację operacji nie jest możliwa zmiana w ramach wybranej operacji. Wyjątkiem jest zmiana wprowadzona przez jednostkę oceniającą kryteria na podstawie § 17 ust. 7 rozporządzenia w sprawie KSOW, kiedy to w przypadku spełnienia kryterium „co najmniej 85% zaplanowanych kosztów realizacji operacji ujętych w jej zestawieniu rzeczowo-finansowym zostało uzasadnionych pod względem ich zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności” nie uwzględnia się w kosztach realizacji operacji do 15% tych kosztów ujętych w jej zestawieniu rzeczowo-finansowym, które nie zostały uzasadnione pod względem ich zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności.

Inne zmiany w zakresie dotyczącym operacji, w tym na wniosek partnera, są możliwe dopiero po zawarciu umowy na realizację operacji. Zakres możliwych zmian w umowie i tryb tych zmian określa § 14 umowy, który w ust. 7-9 wskazuje jakie zmiany nie są dopuszczalne. Należą do nich zmiany, które:

- 1) miałyby negatywny wpływ na osiągnięcie celów operacji;
- 2) spowodowałyby, że operacja przestałaby spełniać kryteria wyboru, według których była oceniana;
- 3) skutkowałyby nieprzyznaniem refundacji.

Poza tym, zgodnie z § 3 ust. 3 umowy, partner KSOW jest zobowiązany do osiągnięcia, oprócz ww. celów operacji, również założonych wskaźników, określonych we wniosku o wybór operacji. Zatem zmiana umowy, w tym zestawienia rzeczowo-finansowego, nie może spowodować, że wskaźniki określone w pkt 9 wniosku „Przewidywane efekty realizacji operacji oraz przewidywany wpływ jej realizacji na rozwój obszarów wiejskich” oraz w załączniku nr 3 „Formy realizacji operacji” do wniosku nie zostaną osiągnięte. W przypadku stoisk, rodzaje wskaźników i ich wartości będą określone w tym załączniku w tabeli V – stoisko wystawiennicze/ punkt informacyjny na targach/ imprezie plenerowej/ wystawie. Tymi wskaźnikami są: powierzchnia wystawiennicza [m²] i szacowana liczba odwiedzających stoisko. Jeżeli wynajęcie jednego dużego namiotu zamiast 15 mniejszych nie spowoduje zmiany tych wskaźników, to taka zmiana jest możliwa.

Jeżeli zmiana w zestawieniu rzeczowo-finansowym nie wpłynie negatywnie na sposób realizacji operacji, osiągnięcie celów operacji i wskaźników, a także nie będzie prowadzić do wzrostu łącznej wysokości kosztów kwalifikowalnych, to jej wprowadzenie jest możliwe. Zmiana w zestawieniu rzeczowo-finansowym w zakresie, o którym mowa w pytaniu, jest dokonywana w oparciu o § 14 ust. 5 umowy.

103. Załącznikiem do umowy na realizację projektu ze środków KSOW jest oświadczenie beneficjenta o kwalifikowalności VAT. Indywidualna interpretacja o podatku VAT będzie dołączona na etapie wniosku o refundację. Rozumiem, że przy podpisywaniu umowy, wymagamy jedynie oświadczenia, którego wzór Jednostki Regionalne mają stworzyć?

Przy zawieraniu umowy na realizację operacji jednostka właściwa do zawarcia tej umowy może żądać od partnera KSOW jedynie oświadczenia o kwalifikowalności podatku VAT. Wzór takiego oświadczenia nie został opracowany przez instytucję zarządzającą, w związku z tym każda jednostka właściwa do zawarcia umowy z partnerem powinna sama zadbać o to, aby partner złożył oświadczenie o odpowiedniej treści. Można w tym celu wykorzystać postanowienie § 5 ust. 2 zdanie drugie formularza umowy, przekształcając je w oświadczenie partnera KSOW.

104. Partner w złożonym wniosku w cz. I pkt 5. wskazał termin realizacji operacji od 30.05.2017 r. do 15.07.2017 r. Zwrócił się jednak z prośbą do Jednostki Regionalnej o zmianę terminu realizacji operacji na 01.09.2017 r. do 31.10.2017 r. Czy możliwe jest dokonanie takiej zmiany?

Ministerstwo udzieliło odpowiedzi na podobne pytanie (co do możliwości zmiany dotyczącej operacji), która została zamieszczona na stronie MRiRW pod nr 102. Generalnie taka zmiana jest możliwa na podstawie § 14 ust. 6 formularza umowy z partnerem, czyli nie wcześniej niż po zawarciu tej umowy. W związku z tym, że zawieranie umów z partnerami będzie możliwe najwcześniej po zaakceptowaniu zmiany planu operacyjnego przez Grupę Roboczą ds. KSOW (pierwszy możliwy termin to 26 czerwca), mając na uwadze pierwotny termin zakończenia realizacji operacji partnera (15 lipca), termin 30 dni wskazany w ww. § 14 ust. 6 nie będzie mieć zastosowania z tego względu, że nie może być dochowany przez partnera z przyczyn przez niego niezawinionych. Należy pamiętać, że nie są dopuszczalne zmiany, które:

- 1) miałyby negatywny wpływ na osiągnięcie celów operacji;
- 2) spowodowałyby, że operacja przestałaby spełniać kryteria wyboru, według których była oceniana;
- 3) skutkowałyby nieprzyznaniem refundacji;
- 4) spowodowałyby, że nie zostaną osiągnięte wskaźniki realizacji operacji określone w pkt 9 wniosku „Przewidywane efekty realizacji operacji oraz przewidywany wpływ jej realizacji na rozwój obszarów wiejskich” oraz w załączniku nr 3 „Formy realizacji operacji” do wniosku.

105. Chodzi o ubieganie się o login i hasło do portalu ogłoszeń ARiMR – czy partner może to zrobić samodzielnie czy występuje w jego imieniu ODR, do którego operacja została zgłoszona i który będzie podpisywał umowę na realizację operacji z partnerem?

Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku o nadanie uprawnień do portalu ogłoszeń Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wersja 2z. dostępną na stronie internetowej <https://www.portalogloszen.arimr.gov.pl/portal-ads/home.html#wzoryDokumentow>, wniosek o nadanie uprawnień do portalu ogłoszeń ARiMR może złożyć podmiot posiadający numer identyfikacyjny producenta nadany przez ARiMR na podstawie ustawy z dnia 18 grudnia

2003 roku o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o płatności lub podmiot, który może ubiegać się o nadanie tego numeru. W przypadku, gdy wnioskodawca nie posiada nadanego numeru identyfikacyjnego, do wniosku o nadanie uprawnień do portalu ogłoszeń należy dołączyć kopię złożonego do biura powiatowego ARiMR wniosku o wpis do ewidencji producentów. Jeżeli partner KSOW nie posiada takiego numeru lub nie może ubiegać się o jego nadanie, wniosek o nadanie uprawnień do portalu składa jednostka, do której partner KSOW złożył w ramach konkursu wniosek o wybór operacji, czyli w tym przypadku ODR. Wniosek składa się o nadanie uprawnień osobie (użytkownikowi) wskazanej przez partnera KSOW. Jeżeli uprawnienia do obsługi portalu mają zostać nadane kilku osobom wskazanym przez partnera, wniosek należy złożyć oddzielnie dla każdego użytkownika. Zatem partner KSOW powinien wystąpić do jednostki, do której złożył wniosek o wybór operacji, z wnioskiem o złożenie w ARiMR wniosku o nadanie wskazanej/wskazanym przez niego osobie/osobom uprawnień (login i hasło) do portalu ogłoszeń ARiMR.

106. Kiedy należy stosować tryb konkurencyjny i zamieszczać ogłoszenie na portalu ARiMR, czy kiedy wartość projektu przekracza 20 000,00 zł netto czy w momencie kiedy wartość danego zamówienia w zestawieniu rzeczowo-finansowym przekracza 20 000,00 zł netto? Czy ustalanie powyższych wartości powinno być powiązane z planami zamówień na Uniwersytecie czy zamówienia w ramach projektu powinnyśmy traktować oddzielnie jako zamówienia dla projektu i nie wiązać ich z innymi zamówieniami na Uczelni?

Konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców nie stosuje m.in., gdy wartość danego zamówienia (zamówień tożsamy) ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji nie przekracza 20 000 zł netto. Zatem z praktycznego punktu widzenia, by ustalić, czy dane zamówienie ma być przeprowadzone w trybie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, konkurencyjnym trybie wyboru wykonawców określonym w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 i rozporządzeniu wykonawczym, czy też bez konieczności stosowania obydwu tych trybów, należałoby w pierwszej kolejności ustalić, czy szacowana wartość zamówień tożsamy (biorąc pod uwagę 3 warunki tożsamości, które muszą być spełnione łącznie, tj. tożsamość przedmiotową, czasową i wykonawczą), nie przekracza progów dla których jest obowiązek stosowania trybu określonego w ustawie Pzp (dotyczy podmiotów zobowiązanych do stosowania tej ustawy). Jeśli szacowana wartość zamówień tożsamy przekracza ww. progi, należy zastosować dla tych zamówień tryb wynikający z ustawy Pzp. W tym przypadku należy bazować na poprawnie sporządzonym planie postępowań o udzielenie zamówień, o którym mowa w art. 13a ustawy Pzp.

Natomiast dla zamówień poniżej progów określonych w ustawie Pzp, w celu ustalenia, czy należy stosować konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy, o którym mowa w art. 43a ust. 1 ww. ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 i rozporządzeniu wykonawczym (tj., gdy ich wartość przekracza 20 000 zł netto), przy ich szacowaniu należy wziąć pod uwagę zamówienia tożsame planowane do realizacji w ramach danej operacji, stosując te same warunki tożsamości jak wyżej. W tym przypadku, dokumentem umożliwiającym oszacowanie i zweryfikowanie wartości zamówień tożsamy realizowanych w ramach danej operacji

powinno być zestawienie rzeczowo-finansowe operacji (jeśli partner KSOW widzi taką potrzebę, może również stworzyć inny dodatkowy dokument).

107. Czy przesunięcie do 10% środków między poszczególnymi pozycjami w zestawieniu rzeczowo-finansowym dotyczy pozycji z której przesuwa się środki czy pozycji na którą przesuwa się środki?

Zgodnie z § 14 ust. 3 pkt 3 formularza umowy na realizację operacji, nie wymaga zmiany umowy w formie aneksu, lecz wymaga zgody jednostki upoważnionej do zawarcia umowy, zmiana dotycząca przesunięcia pomiędzy poszczególnymi postępowaniami określonymi w zestawieniu rzeczowo-finansowym bez wpływu na zakres rzeczowy operacji do 10% kwoty danego postępowania. Umowa posługuje się pojęciem „postępowanie”, którego nie można jednak zawsze traktować na równi z pozycją z zestawienia rzeczowo-finansowego. Może się bowiem zdarzyć, że koszty danego „postępowania” zostaną wykazane w wyodrębnionych pozycjach zestawienia rzeczowo-finansowego. Umowa nie precyzuje, którego postępowania/zamówienia z zestawienia rzeczowo-finansowego dotyczy przesunięcie do 10%, wskazuje jedynie, że chodzi o kwotę danego postępowania. W związku z tym za racjonalne należy uznać, przy dokonywaniu oceny zastosowania takiego rozwiązania, że takie przesunięcie dotyczy zarówno postępowania/zamówienia, którego wartość ulega zmniejszeniu, jak i tego, którego wartość ulega zwiększeniu do 10% jego kwoty.

108. Czy data zakończenia realizacji operacji wynikająca ze złożonego przez Partnera KSOW wniosku musi być zapisana w przedmiotowej umowie jako obowiązująca? Po analizie wniosków, niektóre operacje realizowane są wcześniej, a zapis daty kończącej realizację operacji jest znacznie wydłużony, stąd pytanie: czy za zgodą Partnera można urealnić w umowie terminy? Urealnienie tego terminu ułatwi z pewnością rozliczenie projektu, jednocześnie partner KSOW otrzyma szybciej refundację środków.

Zmiana terminu zakończenia realizacji operacji, której realizacja zakończyła się wcześniej niż wskazano w umowie, jest możliwa w trybie § 14 ust. 5 formularza umowy na realizację operacji. Zatem zmiana terminu realizacji operacji jest możliwa w trybie dokonania zmian umowy.

109. Czy „zestawienie rzeczowo-finansowe” podane w dokumentach jako załącznik nr 2 do przedmiotowej umowy należy wypełnić jeszcze raz? Integralną częścią umowy jest wniosek, który zawiera już zestawienie rzeczowo-finansowe, stąd w naszej opinii dokumenty będą się powielać.

Zestawienie rzeczowo-finansowe stanowiące załącznik do umowy powinno być zawsze wypełnione. W związku ze zmianą formularza umowy na realizację operacji, obowiązującą od dnia 22 czerwca br., wniosek o wybór operacji złożony przez partnera KSOW w ramach konkursu nie stanowi już załącznika do tej umowy. Z tego względu do umowy będzie załączone tylko jedno zestawienie rzeczowo-finansowe, stanowiące po zmianach załącznik nr 1 do umowy z partnerem, które powinno być wypełnione przez jednostkę właściwą do zawarcia umowy.

110. Beneficjent przeprowadził postępowanie zgodnie z zasadami trybu konkurencyjnego opisanego w rozporządzeniu MRiRW z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu konkurencyjnego wyboru wykonawców zadań ujętych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji (...), jednakże chciałby przedłużyć

termin związania ofertą w wykonawcami składającymi oferty w postępowaniu. Czy w powyższej sytuacji można przyjąć regulację z art. 85 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, która wskazuje na taką możliwość pod pewnymi warunkami – z uwzględnieniem faktu, że w trybie konkurencyjnym nie ma wskazania na jak długi okres potencjalny wykonawca jest związany ofertą? Czy też podobnie, jak ma to miejsce w orzecznictwie i doktrynie pzp – można zawrzeć umowę po terminie związania ofertą z wybranym wykonawcą pod warunkiem, że zwarta jest na tych samych zasadach co oferta złożona w postępowaniu? Czy też po upływie terminu na zawarcie umowy należy przeprowadzić nowe postępowanie?

W opisanej sytuacji należy przyjąć, że można zawrzeć umowę po terminie związania ofertą z wybranym wykonawcą pod warunkiem, że zwarta jest na tych samych zasadach co oferta złożona w postępowaniu.

111. Zwracam się z prośbą o ustosunkowanie się do naszych wątpliwości odnośnie Załącznika nr 1 do umowy z partnerem, tj. zestawienia rzeczowo-finansowego w zakresie wypełniania kol. 10 Uzasadnienie/Uwagi – co JR KSOW powinny wpisywać w tym zestawieniu??? Naszym zdaniem niecelowe jest powielanie informacji zawartych w podobnym zestawieniu, które było załącznikiem do wniosku, gdyż w tamtym przypadku informacje zawarte w tej kolumnie miały służyć ocenie, czy kwoty podane w zestawieniu zostały poprawnie i rzetelnie oszacowane. Podawanie w załączniku do umowy tych informacji nt. rozeznania rynku jest bezcelowe. Naszym zdaniem należałoby pozostawić tą kolumnę pustą lub wpisywać „-” tak, jak ma to miejsce w innych działaniach PROW 2014-2020 wdrażanych przez SW.

Kolumnę 10 „Uzasadnienie/Uwagi” załącznika nr 1 do umowy z partnerem, tj. zestawienia rzeczowo-finansowego, należy wypełnić danymi zawartymi w kolumnie 10 „Uzasadnienie/Uwagi” zestawienia rzeczowo-finansowego, dołączonego do wniosku o wybór operacji. W związku z tym, że wniosek o wybór operacji nie stanowi załącznika do umowy z partnerem, ARiMR oceniająca wniosek o przyznanie pomocy technicznej, do którego należy załączyć kopię tej umowy, nie będzie poinformowana z czego wynikają zawarte w tym zestawieniu koszty, tj. uzasadnienie ich racjonalności. Innym możliwym rozwiązaniem jest wyjaśnienie wysokości tych kosztów w opisie operacji zawartym we wniosku o przyznanie pomocy, w oparciu o informacje zawarte w zestawieniu rzeczowo-finansowym załączonym do wniosku o wybór operacji. Wówczas kolumna 10 załącznika nr 1 do umowy z partnerem mogłaby pozostać niewypełniona.

112. Pytanie dotyczy interpretacji przez IZ zapisów § 4 ust. 7 umowy z Partnerem KSOW, co IZ rozumie pod pojęciem „koszty niezbędne do realizacji operacji”. Czy są to koszty kwalifikowane + wkład własny czy to wyłącznie koszty kwalifikowalne wyliczone w zestawieniu rzeczowo-finansowym stanowiącym załącznik nr 1 do wniosku o wybór operacji oraz wskazanej w pkt 3 wniosku (a może w załączniku nr 1 do umowy?). Czy wkład własny to koszt niezbędny do realizacji operacji?

Koszty niezbędne do realizacji operacji, o których mowa w § 4 ust. 7 formularza umowy na realizację operacji to wyłącznie koszty kwalifikowalne, czyli nieobejmujące wkładu własnego. Chodzi o koszty określone w zestawieniu-rzeczowo finansowym, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy, które zostały uzasadnione pod względem ich zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności.

113. Telewizja Polska S.A. Oddział we Wrocławiu otrzymała dotację na realizację operacji pt. „Zrób to ze smakiem” (cykl audycji telewizyjnej) w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Przy składaniu wniosku o nadanie uprawnień do portalu ogłoszeń ARiMR należało dołączyć wnioski o wpis do ewidencji producentów.

Oba wnioski zostały złożone. Wnioski zawierały dane Telewizji Polskiej S.A. Oddział we Wrocławiu ul. Karkonoska 8, dane Dyrektora Oddziału oraz pełnomocnictwa, wszystko zgodnie z zapisem w KRS. W KRS główną siedzibą Telewizji Polskiej Spółki Akcyjnej jest Warszawa przy ul. Woronicza 17, ale są wypisane wszystkie oddziały terenowe Spółki, m.in. Telewizja Polska Spółka Akcyjna Oddział we Wrocławiu mieszcząca się przy ul. Karkonoskiej 8, 53-015 Wrocław.

W Biurze Powiatowym we Wrocławiu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa otrzymaliśmy informację, że we wniosku o nadanie uprawnień powinny być dane głównej siedziby Telewizji Polskiej S.A., czyli Warszawa i ten wniosek należałoby złożyć w Warszawie.

Zapytujemy więc, czy wpisanie danych Telewizji Polskiej S.A. w Warszawie z ul. J.P. Woronicza 17 nie dyskwalifikuje nas jako beneficjenta z obszaru Dolnego Śląska.

Skoro taki wniosek, zgodnie z informacją przekazaną przez Biuro Powiatowe ARiMR, nie może być złożony przez oddział Telewizji Polskiej, tylko przez jej centralę, to wniosek ten powinien być złożony przez centralę, mimo że partnerem KSOW jest Oddział TVP S.A. we Wrocławiu. We wniosku o nadanie uprawnień do portalu ogłoszeń ARiMR, TVP S.A. wskaże kto ma uzyskać te uprawnienia (tj. może wskazać pracownika Oddziału TVP S.A. we Wrocławiu), umożliwiające publikację zapytania ofertowego i informacji o wyborze wykonawcy. Powyższa czynność jest czynnością techniczną umożliwiającą publikację zapytania ofertowego i informacji o wyborze wykonawcy.

Podsumowując, w opinii Ministerstwa wpisanie we wniosku o nadanie uprawnień do portalu ogłoszeń ARiMR danych Telewizji Polskiej S.A. w Warszawie z ul. J.P. Woronicza 17 nie dyskwalifikuje Telewizji Polskiej S.A. Oddział we Wrocławiu jako beneficjenta z obszaru Dolnego Śląska, tj. partnera KSOW realizującego operację w ramach konkursu, który może otrzymać refundację poniesionych kosztów.

Innym rozwiązaniem, w przypadku partnerów, którzy nie są zarejestrowani w ewidencji producentów, jest wystąpienie do jednostki, do której partner złożył wniosek o wybór operacji, z wnioskiem o złożenie w ARiMR wniosku o nadanie wskazanej/wskazanym przez partnera osobie/osobom uprawnień (login i hasło) do portalu ogłoszeń ARiMR. Odpowiedź na podobne pytanie została zamieszczona na stronie Ministerstwa <http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa/Program-Rozwoju-Obszarow-Wiejskich-2014-2020/Pomoc-Techniczna/Konkurs-dla-partnerow-Krajowej-sieci-Obszarow-Wiejskich/FAQ> pod nr 105.

114. Zgodnie z zapisami umowy na realizację operacji, partner KSOW zobowiązuje się do prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego, o których mowa w art. 66 ust. 1 lit. c pkt i rozporządzenia 1305/2013 dla wszystkich transakcji związanych z operacją albo, w przypadku, gdy na

podstawie odrębnych przepisów partner KSOW nie jest obowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych, prowadzenia zestawienia faktur lub równoważnych dokumentów księgowych, tak aby możliwa była identyfikacja poszczególnych kosztów związanych z operacją. Czy powyższe dotyczy również ponoszonego wkładu własnego?

Postanowienie § 12 ust. 6 umowy na realizację operacji zawieranej z partnerem KSOW, zgodnie z którym partner KSOW zobowiązuje się do prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego, o których mowa w art. 66 ust.1 lit. c pkt i rozporządzenia 1305/2013 dla wszystkich transakcji związanych z operacją albo, w przypadku, gdy na podstawie odrębnych przepisów Partner KSOW nie jest obowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych, prowadzenia zestawienia faktur lub równoważnych dokumentów księgowych, tak aby możliwa była identyfikacja poszczególnych kosztów związanych z operacją, dotyczy wyłącznie kosztów kwalifikowalnych, które będą podlegać refundacji, a tym samym powyższy obowiązek nie obejmuje kosztów poniesionych jako wkład własny.

115. Czy w umowach z Partnerami KSOW na realizację operacji w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 możemy stosować logo Mazowsze? Czy umowa ma być w takiej wersji jak została przygotowana przez MRiRW (czyli tylko logo UE KSOW I PROW)?

Na umowach na realizację operacji zawieranych z partnerami KSOW można umieszczać obok logotypów UE, KSOW i PROW również logo jednostki KSOW, która zawiera z partnerami te umowy. Powyższe wynika z § 11 ust. 6 wzoru umowy.

116. Jaka ma być treść noty księgowej dla faktur dokumentujących koszty? (czy wystarczy skrót KSOW czy obowiązuje jakaś regułka typu „zakup współfinansowany ze środków itd.”).

Zgodnie z § 1 pkt 29 wzoru umowy dokumentem stanowiącym podstawę refundacji kosztów jest sporządzony przez Partnera KSOW wniosek o refundację. Do wniosku o refundację należy m.in. załączyć, kopie faktur lub innych dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej, wraz z dowodami ich zapłaty w całości. W tym przypadku notę księgową należy uznać za inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej co faktura. Zatem do wniosku o refundację należy załączyć zapłacone noty księgowe, wraz z dowodami ich zapłaty w całości, jako dokumenty potwierdzające poniesienie kosztów.

Ww. dokumenty księgowe powinny zawierać m.in. informację o współfinansowaniu operacji ze środków EFRROW – *Operacja współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach KSOW – PROW 2014-2020.*

117. Użycie własnej lodówki uznaliśmy za wkład własny i oszacowaliśmy na 100zł. Czy wystarczy oświadczenie, w którym zawrzemy informację o konieczności wykorzystania chłodni i udokumentujemy to, że na stoisku był dostęp do prądu.

Zawartość wniosku o refundację i tryb jego składania określają postanowienia umowy zawarte w § 6-8. Ponadto na stronach internetowych Ministerstwa, portalu KSOW, urzędów marszałkowskich i jednostek doradztwa rolniczego zamieszczony został formularz tego wniosku wraz z instrukcją jego wypełnienia. Załącznik nr 1 do wniosku o refundację dotyczy wkładu własnego, który należy wypełnić zgodnie z ww. instrukcją. W tej instrukcji w części

VII dotyczącej załączników wskazano m.in. pkt 12 pn. „Dokumenty potwierdzające poniesiony wkład własny”. Zgodnie z nim, te dokumenty należy załączyć jedynie w przypadku gdy Partner KSOW zobowiązał się, zgodnie z zapisami Umowy na realizację operacji w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 do poniesienia wkładu własnego. W przypadku wkładu pieniężnego należy dołączyć faktury lub równoważne dokumenty księgowe wraz z potwierdzeniem ich zapłaty. W przypadku zobowiązania się do poniesienia wkładu własnego jako koszty eksploatacji lokalu, przeznaczonego na realizację operacji należy przedstawić dodatkowo szczegółową kalkulację poniesionego wkładu własnego. W przypadku wkładu zasobów osobowych należy dołączyć właściwe dokumenty potwierdzające poniesienie wkładu np. umowę o współpracy z wolontariuszem, umowę o pracę z pracownikiem, zakres zadań, obowiązków, w przypadku wolontariatu sposób oszacowania stawki godzinowej, ewidencja czasu pracy. W przypadku wkładu zasobów rzeczowych np. powierzchni wykorzystywanej na potrzeby realizowanej operacji, wyposażenia należy przedstawić dokument potwierdzający tytuł prawny posiadanych zasobów rzeczowych wraz ze szczegółową, indywidualną kalkulacją wkładu własnego/ przygotowaną na podstawie stawek rynkowych. W przypadku wykorzystania lodówki jako wkładu własnego, która stanowi wkład rzeczowy, należy zatem do wniosku o refundację załączyć dokument potwierdzający, iż lodówka została wykorzystana podczas organizowanego wydarzenia (np. zdjęcie lodówki podczas tego wydarzenia).

Ponadto, zgodnie z § 8 ust. 3 pkt 4 formularza umowy, dokumentami potwierdzającymi zrealizowanie operacji są, w przypadku formy realizacji operacji takiej, jak targi, imprezy plenerowe, wystawy, stoisko wystawiennicze, punkt informacyjny na targach, imprezie plenerowej, wystawie (jeśli dotyczy):

1. zdjęcia w postaci cyfrowej z widoczną wizualizacją PROW 2014-2020, potwierdzające organizację targów, imprezy plenerowej, wystawy, stoiska wystawienniczego, punktu informacyjnego na targach, imprezie plenerowej, wystawie w liczbie ... szt.;
2. zdjęcia w postaci cyfrowej z widoczną wizualizacją PROW 2014-2020 potwierdzające przeprowadzenie imprez towarzyszących w liczbie... szt. (jeśli dotyczy);
3. materiały informacyjno-promocyjne (jeśli dotyczy);
4. program targów, imprez plenerowych;
5. kopia wpisu do katalogu targowego (jeśli dotyczy);
6. kopia ostatecznego, zaakceptowanego projektu stoiska wystawienniczego (jeśli dotyczy);
7. kopia podpisanego bez zastrzeżeń protokołu odbioru stoiska wystawienniczego, punktu informacyjnego itd . (jeśli dotyczy);
8. inne dokumenty konieczne do udokumentowania realizacji operacji.

Ponadto, do wniosku o refundację należy dołączyć załącznik nr 4 „Sprawozdanie końcowe z realizacji operacji”, w którym jest m.in. do wypełnienia część dotycząca formy realizacji operacji jaką jest stoisko wystawiennicze.

118. Partner w formularzu oraz w załączniku do formularza wniosku o wybór operacji, wskazał wartość wskaźnika liczba uczestników - 20 osób.

Na etapie rekrutacji okazało się, że trudno mu zebrać wymaganą grupę. Czy możliwe jest zmniejszenie liczby uczestników? W zestawieniu pytań i odpowiedzi dot. konkursu nr 1/2017 w pytaniu 104 mamy odpowiedź dotyczącą zmian w umowie:

„...Należy pamiętać, że nie są dopuszczalne zmiany, które:

- 1) miałyby negatywny wpływ na osiągnięcie celów operacji;
- 2) spowodowałyby, że operacja przestałaby spełniać kryteria wyboru, według których była oceniana;
- 3) skutkowałyby nieprzyznaniem refundacji;
- 4) spowodowałyby, że nie zostaną osiągnięte wskaźniki realizacji operacji określone w pkt 9 wniosku „Przewidywane efekty realizacji operacji oraz przewidywany wpływ jej realizacji na rozwój obszarów wiejskich” oraz w załączniku nr 3 „Formy realizacji operacji” do wniosku”.

Z wyjaśnień partnera, wynika, że zmniejszenie liczby uczestników nie wpłynie negatywnie na osiągnięcie celów operacji.

Jednocześnie w umowie z partnerami w §7 ust 8 mamy zapis:

„W przypadku, gdy poniesione koszty można odnieść do liczby osób, refundacja kosztów następuje w części dotyczącej osób faktycznie uczestniczących w realizowanej operacji”.

Zgodnie z § 3 ust. 2 formularza umowy, partner KSOW jest zobowiązany do osiągnięcia założonych celów i wskaźników określonych we wniosku. Ponadto, zgodnie z § 10 ust. 1 formularza umowy, jednostka upoważniona do zawarcia umowy monitoruje realizację operacji, a w szczególności osiąganie wskaźników określonych we wniosku. Wskazany pkt 4 z odpowiedzi nr 104 dotyczy przypadku, gdy strony umowy zamierzałyby wprowadzić do niej takie zmiany, które dopiero spowodowałyby skutek w postaci nieosiągnięcia wskaźników. W pytaniu zaś chodzi o przypadek, gdy wskaźniki już nie zostały osiągnięte. Zarówno umowa, jak i załączniki do niej nie określają wskaźników wprost. Wskaźniki te określone są we wniosku o wybór operacji, do którego odwołują się zapisy umowy (m.in. § 3 ust. 1 pkt 2). Umowa co do zasady może podlegać zmianom, jednak w ograniczonym zakresie. Jak wskazano wyżej, partner KSOW jest zobowiązany do osiągnięcia założonych celów i wskaźników określonych we wniosku. W tym zakresie umowa nie podlega zmianom, ponieważ odsyła do zawartości wniosku o wybór operacji, który został oceniony przed wyborem operacji. Nie można też w każdym przypadku i za każdym razem dostosowywać treści umowy do zmieniającego się stanu faktycznego realizowanej operacji. Zawierając umowę, obydwie strony zgodziły się na realizację operacji na określonych warunkach, których w pewnym zakresie nie można zmieniać, gdyż to spowoduje modyfikację operacji, a tym samym, że realizowana będzie nie ta sama operacja, na jaką się strony umówiły, o realizację której partner wnosił składając wniosek w konkursie. Skoro zatem partner zobowiązuje się osiągnąć wskaźniki określone we wniosku, to nie może następnie zobowiązywać się do osiągnięcia niższych wskaźników bądź innego rodzaju określonych w umowie. W związku z powyższym zmiana wskaźników nie jest możliwa, a konsekwencje ich nieosiągnięcia w przypadku osób, określa §7 ust. 8 umowy, zgodnie z którym, w przypadku, gdy poniesione koszty można odnieść do liczby osób, refundacja kosztów następuje w części dotyczącej osób faktycznie uczestniczących w realizowanej operacji.

119. Proszę o wyjaśnienie zapisów § 11 ust. 8 umowy, w szczególności w odniesieniu do zapisu „we wszelkich materiałach pisemnych”? Co mamy rozumieć pod tym pojęciem biorąc pod uwagę różnorodność operacji realizowanych przez partnerów- czy np. zaproszenia, plakaty, publikacje, prezentacje?

W związku z tym, że chodzi o wszelkie materiały pisemne, należy to pojęcie interpretować szeroko, czyli oprócz tego, co zawarto w pytaniu, będzie to również materiał przygotowany do publikacji na stronie internetowej. W zasadzie każdy materiał informacyjny i promocyjny przygotowany przez partnera na potrzeby realizacji operacji jest materiałem pisemnym. Wyjątkiem będą zdjęcia, filmy, nagrania do słuchania.

120. Czy partner może złożyć wniosek o refundację w terminie wcześniejszym, niż wskazany w umowie- np. zgodnie z § 5 ust. 1 umowy Partner ma zrealizować operację do dnia 30 września 2017 r. Partner zrealizował operację już w dniach 2-4 sierpnia 2017 r. (w tym opłacił wszelkie faktury i rachunki). Czy może on złożyć wniosek o refundację we wcześniejszym terminie czy zgodnie z zapisem § 6 ust. 2 czekać do terminu wskazanego w umowie w § 5.

Nie ma przeszkód, aby partner złożył wniosek o refundację wcześniej niż wynika to z terminu realizacji operacji określonego w umowie, tym bardziej, jeżeli z umowy wynika, że ma zrealizować operację do jakiegoś dnia. Wyraz „do” wyznacza ostateczny termin, a jednocześnie umożliwia zrealizowanie operacji wcześniej. Odpowiedź na podobne pytanie została zamieszczona na stronie Ministerstwa w zakładce dotyczącej konkursu pod nr. 85.

121. Zwracamy się z prośbą o potwierdzenie prawidłowości interpretacji par. 4 pkt. 7 umowy dot. wkładu własnego Partnera KSOW. W dniu 4 lipca 2017r. zawarliśmy wszystkie umowy z partnerami. Nie posiadając wytycznych w zakresie uzupełnienia wzoru umowy przyjęliśmy zrozumienie pkt. 7 i podaliśmy wartość wkładu własnego zgodnie z załącznikiem nr 2 do wniosku. Natomiast procent wkładu własnego określiliśmy na poziomie minimum 10% kosztów niezbędnych do realizacji operacji, co jest zgodne z Przewodnikiem po ocenie wniosku oraz innymi aktami prawnymi, w przypadku gdy Partner KSOW zadeklarował wniesienie wkładu w wysokości min. 10% i otrzymał za to punkty. Partnerzy KSOW, z którymi podpisano umowy w większości przypadków zadeklarowali wkład wyższy niż 10%. W przypadku tylko jednego Partnera KSOW, który planuje wnieść wkład niższy niż 10 % w umowie wskazano rzeczywisty procent. Mając na uwadze, że dokumenty regulujące zasady konkursu dla Partnerów KSOW zobowiązują Partnera, który otrzymał punkty do rozliczenia minimum 10% wkładu własnego, natomiast nie mamy podstawy prawnej wymagać od Partnera KSOW poniesienia i udokumentowania wkładu własnego na poziomie wyższym niż 10% (brak sankcji w tym zakresie dla Partnera KSOW. Z uwagi na brak informacji o sposobie rozliczania wkładu własnego w instrukcji wypełniania wniosku o refundację uprzejmie prosimy o przedstawienie metodologii rozliczania wkładu własnego, czy wówczas wiążąca będzie wysokość wkładu własnego wskazana w umowie czy jej procent w stosunku kosztów wskazanych w zestawieniu rzeczowo-finansowym. Biorąc po uwagę obowiązujące akty prawne wydaje się, że przyjęty sposób postępowania (wpisanie min.10% wkładu własnego w umowie) jest prawidłowy i nie wymaga wniesienia zmiany w tym zakresie w postaci ewentualnego aneksu.

Zgodnie z odpowiedzią nr 112, zamieszczoną na stronie MRiRW w zakładce poświęconej konkursowi, koszty niezbędne do realizacji operacji, o których mowa w § 4 ust. 7 formularza umowy, to wyłącznie koszty kwalifikowalne, czyli nieobejmujące wkładu własnego, określone w zestawieniu-rzeczowo finansowym, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy, które zostały uzasadnione pod względem ich zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności. W związku z tym, wypełniając treścią ww. postanowienie umowne, należy odnieść się do sumy kosztów podanej w załączniku nr 1 do umowy, która jest tożsama z kwotą podaną w § 4 ust. 1. Wartość wkładu własnego określona w złotych powinna być zgodna z podaną przez partnera w załączniku nr 2 do wniosku, zaś określona w procencie powinna być wynikiem tej określonej w złotych w stosunku do kwoty podanej w § 4 ust. 1. Takie wartości należy wpisać do umowy jako minimalne. Jeżeli zatem z wartości wkładu własnego wyrażonej w złotych wynika, że stanowi ona 5% kosztów kwalifikowalnych, to tyle, tj. 5%, należy podać w § 4 ust. 7 umowy jako minimum. Podobnie w przypadku każdej innej wartości wkładu własnego, w tym stanowiącej więcej niż 10% tych kosztów. Zawsze zatem należy podać wartość rzeczywistą. W przypadku, gdy operacja partnera KSOW otrzymała punkty za zadeklarowanie wkładu własnego (wynoszącego co

najmniej 10%), wówczas na etapie rozliczania (wniosku o refundację) wkład własny nie może być niższy niż 10%.

Wpisanie do umowy, jako minimalnego wkładu własnego, wartości tego wkładu w procentach w niższej wysokości niż procent jaki stanowi wartość wkładu własnego w złotych w stosunku do sumy kosztów kwalifikowalnych, nie jest prawidłowe i wymaga aneksowania umowy.

122. W oparciu o zapisy zawarte w piśmie z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi o sygnaturze PT.zk.666.48.2017 r. z dnia 6 lipca 2017 r., proszę o potwierdzenie konieczności przedłożenia wraz z wnioskiem o refundację interpretacji indywidualnej Izby skarbowej w zakresie VAT jedynie przez podmiot będący podatnikiem podatku VAT dla którego podatek VAT będzie kosztem kwalifikowalnym w związku z realizacją operacji?

Indywidualną interpretację podatkową powinien przedłożyć tylko taki partner, dla którego podatek VAT będzie kosztem kwalifikowalnym, a on sam jest podatnikiem podatku VAT, a jednocześnie nie ma możliwości obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego, co powinno zostać potwierdzone w tej interpretacji. Jeżeli ma możliwość obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego, wówczas koszt podatku VAT jest dla niego niekwalifikowalny.

123. Proszę o doprecyzowanie w jakiego typu materiałach pisemnych określonych w § 11 ust. 8 umowy, partner KSOW powinien informować uczestników realizowanej operacji o wsparciu KSOW, o możliwości zarejestrowania się jako Partner KSOW oraz o portalu internetowym <http://ksow.pl>.

Zgodnie z udzieloną odpowiedzią nr 119, zwrot „wszelkie materiały pisemne” należy interpretować szeroko, co oznacza, że będą to zarówno zaproszenia, plakaty, publikacje, prezentacje, ale także materiał przygotowany do publikacji na stronie internetowej. W zasadzie każdy materiał informacyjny i promocyjny przygotowany przez partnera na potrzeby realizacji operacji jest materiałem pisemnym. Wyjątkiem będą zdjęcia, filmy, nagrania do słuchania.

124. Przy zastosowaniu konkurencyjnego trybu wyboru wykonawcy konieczne jest upublicznienie poprzez zamieszczenie zapytania ofertowego na stronie ARiMR. Czy jest to wystarczające? Czy należy jeszcze zamieścić informację np. na stronie beneficjanta albo rozesłać do wszystkich podmiotów, które złożyły ofertę w odpowiedzi na zapytanie ofertowe?

Zgodnie z art. 43a ust. 3 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, przez najkorzystniejszą ofertę w zakresie danego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji należy rozumieć ofertę, która przedstawia najkorzystniejszy bilans ceny lub kosztu i innych kryteriów określonych przez podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej albo beneficjanta w zapytaniu ofertowym udostępnionym różnym podmiotom przez zamieszczenie na stronie internetowej prowadzonej przez Agencję.

Zarówno przepisy tej ustawy, jak i rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu konkurencyjnego wyboru

wykonawców zadań ujętych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji i warunków dokonywania zmniejszeń kwot pomocy oraz pomocy technicznej, nie wskazują żadnych dodatkowych obowiązków podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej, beneficjenta oraz partnera KSOW związanych z udostępnieniem zapytania ofertowego. Zatem do spełnienia tego obowiązku wystarczające jest zamieszczenie zapytania ofertowego na portalu ogłoszeń prowadzonym przez ARiMR, co jest możliwe od dnia 18 marca br.

Do tego dnia obowiązki w zakresie udostępniania zapytań ofertowych regulował przepis przejściowy ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 5). Zgodnie z art. 10 ust. 3 tej ustawy, do dnia umożliwienia udostępniania zapytań ofertowych na stronie internetowej prowadzonej przez Agencję zapytanie ofertowe jest udostępniane różnym podmiotom co najmniej przez:

- 1) zamieszczenie tego zapytania na stronie internetowej podmiotu obowiązującego do jego udostępnienia różnym podmiotom
– w przypadku gdy posiada taką stronę;
- 2) skierowanie tego zapytania do:
  - a) co najmniej trzech potencjalnych wykonawców,
  - b) wszystkich potencjalnych wykonawców – w przypadku gdy istnieje mniej niż trzech potencjalnych wykonawców.

Innym obowiązkiem jest upublicznienie informacji o wyniku postępowania. Zgodnie z § 4 ww. rozporządzenia, niezwłocznie po zakończeniu postępowania w sprawie wyboru przez beneficjenta wykonawcy danego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji beneficjent udostępnia przez zamieszczenie na stronie internetowej ARiMR informację o:

- 1) wyborze wykonawcy albo
- 2) odrzuceniu wszystkich złożonych ofert, albo
- 3) niezłożeniu żadnej oferty, albo
- 4) zakończeniu tego postępowania bez wyboru żadnej z ofert.

Zgodnie z art. 57h ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, partner KSOW ponosi koszty na realizację operacji w ramach dwuletniego planu operacyjnego zgodnie z art. 43a ust. 1. Do ponoszenia tych kosztów stosuje się odpowiednio przepisy art. 43a ust. 2–5 oraz przepisy wydane na podstawie art. 43a ust. 6, tj. ww. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 stycznia 2017 r.

125. W zestawieniu rzeczowo-finansowym stanowiącym załącznik do formularza wniosku o wybór operacji do realizacji..... partner w kolumnie dotyczącej kwoty VAT wpisał 0,00 zł, przez co kwota brutto operacji równa się kwocie netto. Zestawienie rzeczowo - finansowe zostało przeniesione jako załącznik do umowy. W chwili obecnej partner poinformował nas, że w zestawianiu rzeczowo-finansowym powinien był wskazać kwotę VAT. Czy istnieje możliwość aneksowania umowy w zakresie zestawienia rzeczowo-finansowego, ze wskazaniem zmniejszonej kwoty netto i wykazaniem podatku VAT. Powyższe zmiany nie wpłyną na wysokość kwoty kosztów kwalifikowanych.

Zmiana w ramach zestawienia rzeczowo-finansowego inna niż określona w §14 ust. 3 pkt 3 formularza umowy, tj. nie dotycząca przesunięcia pomiędzy poszczególnymi postępowaniami określonymi w zestawieniu rzeczowo-finansowym bez wpływu na zakres rzeczowy operacji do 10% kwoty danego postępowania, wymaga aneksowania umowy. Zmiana, o której mowa w pytaniu, jest dopuszczalna o ile pozostanie bez wpływu na zakres rzeczowy operacji oraz nie podwyższy kwoty refundacji. Dodatkowo należy pamiętać o warunku określonym w § 14 ust. 8 i 9, umowy, tj. nie jest dopuszczalna taka zmiana umowy, w rezultacie której operacja przestałaby spełniać kryteria wyboru, według których była oceniana lub której rezultatem byłoby nieprzyznanie refundacji.

126. Proszę o interpretację zapisów §7 ust. 9 pkt 2.: Umowy na realizację operacji w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, tj.

„Kwota refundacji kosztów jest pomniejszana o kwotę podlegającą zwrotowi z tytułu nieprawidłowości, w tym: (...) w przypadku wystąpienia niezgodności określonych w załączniku nr 3 do Umowy, kwota refundacji ulega pomniejszeniu o wysokość poniesionych kosztów, do których odnosi się ta niezgodność. W przypadku gdy nie jest możliwe ustalenie wysokości kosztów, do których odnosi się niezgodność, kwota refundacji ulega pomniejszeniu o kwotę stanowiącą iloczyn kwoty refundacji kosztów, która byłaby wypłacona gdyby nie stwierdzono tej niezgodności, oraz wskaźnika procentowego wynoszącego 1%, a gdy stwierdzono więcej niż jedną niezgodność – o kwotę stanowiącą 1% kwoty refundacji”.

Czy w przypadku gdy partner KSOW wydał broszurę, która jest jedynym kosztem ponoszonym w ramach operacji a nie umieścił logotypów na jej pierwszej stronie to czy ww. zapis umowy oznacza że należy pomniejszyć koszty refundacji o 100%?

Jeżeli można określić koszt, którego dotyczy niezgodność (dot. promocji i informacji), koszt ten w całości nie podlega refundacji. Skoro wiadomo ile kosztowało wydanie broszury, która została ologowana w sposób niezgodny z § 11 ust. 4 pkt 1 formularza umowy, która to niezgodność została określona w poz. 6 Tabeli 2 załącznika nr 3 do umowy, wówczas należałoby zastosować postanowienie § 7 ust. 9 pkt 2 formularza umowy, tj. odmówić refundacji kosztu wydania broszury. Decyzja co do zastosowania takiego rozwiązania należy do jednostki, która zawarła umowę z partnerem.

127. Czy jest możliwość przesunięcia kwoty 2000,00 zł z działania 2 Zajęcia edukacyjne pn. „Smaki z różnych stron świata” na działanie 1 Zajęcia edukacyjne pn. „Flaga – czyli moda w świetlicach”. Obie pozycje są istotne, ale po przeprowadzaniu konsultacji rodzice wraz z dziećmi zadeklarowali się, że przyniosą produkty na przygotowanie zajęć pn. "Smaki z różnych stron świata". Przeniesione środki przeznaczylibyśmy na dodatkowe materiały plastyczne.

Przesunięcia pomiędzy pozycjami w ramach zestawienia rzeczowo-finansowego są możliwe zgodnie z § 14 formularza umowy. Nie wymagają zmiany umowy, jeżeli mieszczą się w zakresie określonym w § 14 ust. 3 pkt 3. Jeżeli nie mieszczą się w zakresie tego postanowienia, wówczas konieczne jest aneksowanie umowy. Z formalnego punktu widzenia należałoby najpierw podpisać umowę z partnerem KSOW zgodnie z kwotami zaakceptowanymi na etapie oceny wniosku o wybór operacji, a następnie dokonać zmian zgodnie z § 14 formularza umowy.

128. Zapytanie związane jest z Partnerem KSOW (Spółka z o.o.), z którym będzie podpisana umowa na realizację operacji w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Plan Operacyjny na lata 2016-2017.

Czy przekazane dofinansowanie dla tego typu podmiotów stanowi znamiona udzielenia pomocy publicznej? Jakie przepisy obowiązują w ramach KSOW w tym zakresie?

Środki przekazywane partnerom KSOW mogą być udzielane bez notyfikacji Komisji Europejskiej programu pomocy publicznej z tego względu, że operacje zgłoszone przez tych partnerów są wybierane na zasadach konkurencyjnych.

129. Proszę o informację co należy zrobić w sytuacji gdy partner KSOW zrealizował operację zgodnie z terminem zawartym we wniosku (tj. do dnia 31 lipca) o wybór operacji i zaakceptowaną w Planie Operacyjnym na 2017 r. Natomiast umowa z beneficjentem na realizację operacji nie została zawarta do dnia dzisiejszego. Brak umowy skutkuje niemożnością złożenia w terminie 7 dni wniosku o refundację kosztów.

Z formularza umowy nie wynika 7-dniowy termin na złożenie wniosku o refundację. Ten termin każda jednostka określa samodzielnie, może więc wyznaczyć dowolny, ma w tym zakresie swobodę. W związku z tym należy w umowie wskazać odpowiednio długi termin, aby po jej zawarciu partner mógł go dochować. Termin ten liczony jest bowiem od dnia zakończenia realizacji operacji. Jeżeli partner nie dochowa tego terminu, tj. nie złoży w tym terminie wniosku o refundację, to niezależnie od tego, czy będzie to termin 7-dniowy czy dłuższy, zastosowanie będzie miał wówczas §7 ust. 2 umowy.

130. W toku realizacji operacji partnera KSOW, na którą podpisaliśmy umowę wg przesłanego przez Państwa wzoru, zgłoszono nam wątpliwość odnośnie przekazywania dokumentów w trakcie rozliczenia zadania (dot. danych osobowych). Ponieważ sprawa dot. partnera – LGD, który równolegle realizuje zadania zlecane przez Województwo w ramach działań PROW 2014-2020, w oparciu o podpisane umowy, proszę o zapoznanie się z załączoną dokumentacją (umowa na realizację zadania KSOW + aneks do niej oraz umowa powierzenia danych dot. zlecanych działań PROW, którą przesłał nam partner), z treścią e-maila od Partnera oraz wskazanie podstawy prawnej, która umożliwiłaby prawidłowe rozliczenie zadania. Wyjaśnienie przez Państwo tej kwestii pozwoli nam prawidłowo wypełnić zadania nam powierzone, a jednocześnie rozwiązać, w naszym mniemaniu słuszne, wątpliwości wykonawcy zadania. Ponieważ nie podpisaliśmy jeszcze żadnej umowy z ARiMR, nie znamy jej projektu, pojawia się również u nas wątpliwość co do prawidłowości dalszego postępowania z dokumentami zawierającymi dane osobowe. Dotyczy to zarówno danych związanych z rozliczaniem funkcjonowania naszego Biura (dane pracowników), jak i danymi przekazywanymi przez naszych partnerów w trakcie rozliczania zadań (listy obecności z adresami, CV).

Podstawą prawną przekazywania przez partnera KSOW niezbędnych danych / dokumentów, w tym zawierających dane osobowe zebrane na etapie realizacji operacji, które mają umożliwić rozliczenie operacji (dokonanie refundacji kosztów) jest w tym przypadku §8 ust. 2 pkt. 7 *umowy na realizację operacji w ramach Planu Działania KSOW na lata 2014-2020; Plan operacyjny na lata 2016-2017.*

131. Czy konieczne jest zamieszczenie elementów logowania w przypadku produkcji np. materiałów promocyjnych/reklamowych (np. prasa, radio, telewizja, internet), zakupu nagród dla uczestników, gadżetów dokonywanych przez Partnera KSOW lub dodatkowego Partnera KSOW realizowanych w ramach wkładu własnego?

Elementy operacji realizowane w ramach wkładu własnego powinny spełniać warunki określone w umowie w zakresie ologowania. Materiały informacyjne/promocyjne/reklamowe opracowane w ramach wkładu własnego stanowią część operacji, w zw. z tym powinny być oznaczone zgodnie z §11 formularza umowy. W przeciwnym razie, każdy element operacji, stanowiący jej integralną część, który zostałby wykonany jako wkład własny, nie musiałby spełniać warunków określonych w umowie, które normalnie musiałby spełniać, gdyby koszt jego wykonania miał podlegać refundacji. Takie podejście byłoby obejściem tych warunków.

132. Pytanie od partnera odnośnie tłumaczenia faktury wyrażonej w walucie/języku obcym. Czy takie tłumaczenie powinno być dokonane przez tłumacza przysięgłego?

Dokumentacja konkursowa nie reguluje tej kwestii, w zw. z czym należy posiłkować się w tym zakresie dokumentacją dotyczącą składania wniosków do ARiMR przez beneficjentów pomocy technicznej. Zgodnie z opisem załącznika 4 „Faktury lub dokumenty księgowe o równoważnej wartości dowodowej, wraz z dowodami ich zapłaty w całości” na s. 27 Instrukcji wypełniania wniosku o płatność pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z dnia 25 stycznia br., dostępnej na stronie internetowej www.arimr.gov.pl w zakładce poświęconej pomocy technicznej PROW 2014-2020, „W przypadku dokumentów wystawionych w obcych językach nie ma wymogu przedstawiania tłumaczenia na język polski. W sytuacjach wyjątkowych (gdy dokument jest skomplikowany, zawiera specjalistyczny tekst lub jest bardzo obszerny) Agencja zastrzega sobie możliwość żądania od Beneficjenta złożenia wiarygodnego tłumaczenia na język polski dokonanego przez tłumacza przysięgłego albo osobę lub firmę mającą odpowiednie uprawnienia do wykonywania tłumaczeń.”. Zatem to jednostka, która zawarła z partnerem umowę na realizację operacji, decyduje, czy zażądać od partnera przedłożenia przetłumaczonej faktury i przez kogo przetłumaczonej.

133. W jaki sposób należy udokumentować przy rozliczeniu umowy wkład własny:

1) wkład zasobów osobowych (własnych pracowników zatrudnionych na umowę o pracę) - czy może być to załącznik do listy płac, z którego będzie wynikało ile godzin poświęcono na realizację zadania i jaka jest to kwota z całości wynagrodzenia pracownika?

2) wkład zasobów rzeczowych w postaci transportu własnym busem organizatorów konferencji? Czy może być to nota księgowa wewnętrzna z wyliczeniem kosztów przejazdu wg cennika obowiązującego w naszej jednostce?

3. Czy wynagrodzenie osób o których mowa w pkt.1 może być sfinansowane innymi środkami publicznymi (dotacja celowa, którą otrzymujemy na funkcjonowanie jednostki)?

4. Jak należy podejść do sytuacji, gdy wkład zasobów osobowych okaże się wyższy lub niższy, co może wynikać z tego, że wynagrodzenie miesięczne nie jest stałe i stawka godzinowa jest ruchoma?

Ad 1.

Zgodnie z pkt. 12 „Dokumenty potwierdzające poniesiony wkład własny” w części VII „Załączniki” Instrukcji wypełniania wniosku o refundację, w przypadku wkładu zasobów osobowych należy dołączyć właściwe dokumenty potwierdzające poniesienie wkładu np. umowę o współpracy z wolontariuszem, umowę o pracę z pracownikiem, zakres zadań, obowiązków, w przypadku wolontariatu sposób oszacowania stawki godzinowej, ewidencja czasu pracy. Zatem do tego, co tu wskazano, można dołączyć dodatkowo załącznik do listy płac, z którego będzie wynikało ile godzin poświęcono na realizację zadania i jaka jest to kwota z całości wynagrodzenia pracownika.

Ad 2.

Zgodnie z ww. pkt 12 części VII Instrukcji wypełniania wniosku o refundację, w przypadku wkładu zasobów rzeczowych np. powierzchni wykorzystywanej na potrzeby realizowanej operacji, wyposażenia należy przedstawić dokument potwierdzający tytuł prawny posiadanych zasobów rzeczowych wraz ze szczegółową, indywidualną kalkulacją wkładu własnego przygotowaną na podstawie stawek rynkowych. Zatem w przypadku wkładu zasobów rzeczowych w postaci transportu własnym busem organizatorów konferencji należy przedstawić dokument potwierdzający tytuł prawny do tego busa oraz kalkulację kosztów jego użycia, która może być w postaci wewnętrznej noty księgowej, zawierającej wyliczenie kosztów przejazdu wg cennika obowiązującego w danej jednostce, jeżeli ten cennik odpowiada stawkom rynkowym za taką usługę.

Ad 3.

Wynagrodzenie osób, których praca stanowiła wkład własny w realizację operacji, może być sfinansowane ze środków publicznych w postaci dotacji celowej, jeżeli umowa, na podstawie której udzielona została dotacja, dopuszcza taką możliwość (umożliwia finansowanie takich kosztów)/nie zakazuje takiej możliwości.

Ad 4.

Wyższy wkład zasobów osobowych nie będzie miał zwykle wpływu na rozliczenie realizacji operacji z tego względu, że zgodnie w §4 ust. 7 i 8 formularza umowy, wkład własny podaje się w wysokości minimalnej (co najmniej .... zł), co oznacza, że zawsze może być wyższy. Wyższy wkład własny może się czasem wiązać z tym, że wnioskowana kwota do refundacji będzie niższa niż wskazano w umowie, np. w wyniku oszczędności powstałych w związku z przeprowadzonym postępowaniem na wybór wykonawcy. Natomiast konsekwencje niższego wkładu własnego należy oceniać, w zależności od tego, czy wkład ten spadł poniżej 10% kosztów, które miały być zrefundowane, czy partner otrzymał punkty za zadeklarowanie we wniosku o wybór operacji wkładu własnego, czy dzięki tym punktom operacja została wybrana, czy zrealizowane zostały cele i osiągnięte wskaźniki podane we wniosku o wybór operacji. Odpowiedzi na to pytanie zostały zamieszczone na stronie internetowej Ministerstwa w zakładce poświęconej konkursowi dla partnerów KSOW pod nr. 30, 43, 50 i 121.

134. Proszę o informację dotyczącą sposobu udokumentowania przez Partnera KSOW poniesienia wkładu własnego rzeczowego. Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku o refundację w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Część VII Załączniki, punkt 12 – Dokumenty potwierdzające poniesiony wkład własny, przy wkładzie własnym rzeczowym należy przedstawić dokument potwierdzający tytuł prawny posiadanych zasobów rzeczowych wraz ze szczegółową, indywidualną kalkulacją wkładu własnego, przygotowaną na podstawie stawek rynkowych.

W przypadku realizowanej Operacji za wkład własny rzeczowy uznano koszt użytkowania samochodu służbowego oraz prywatnego na rzecz realizacji Operacji.

W przypadku samochodu służbowego koszt użytkowania został określony na podstawie rozliczenia zużycia paliwa i kosztów eksploatacji za 2016 dla danego samochodu, będącego własnością Partnera KSOW. Ilość kilometrów przejechanych w celu realizacji Operacji (udokumentowana w ewidencji przebiegu pojazdu) została pomnożona razy koszt 1 kilometra za rok 2016. W przypadku samochodu prywatnego koszt użytkowania został obliczony na podstawie ilości kilometrów przejechanych w celu realizacji Operacji pomnożonych razy stawkę za 1 km, określoną w rozporządzeniu Ministra Transportu z dnia 23.10.2007 r. (Dz. U. nr 201, poz. 1462), tj. 0,8358 zł za kilometr. Stawka ta jest stawką obowiązującą u Partnera KSOW. Wysokość kosztu wkładu własnego rzeczowego została obliczona na podstawie rachunku kosztu podróży stanowiącego część polecenia wyjazdu służbowego oraz ewidencji przebiegu pojazdu. Dokumentem pozwalającym na użytkowanie samochodu prywatnego w celach służbowych przez pracownika Partnera KSOW jest umowa o użytkowanie pojazdu prywatnego w celach służbowych dojazd zamiejscowych, stanowiąca załącznik do Zarządzenia Dyrektora Partnera KSOW. Czy taki dokument jest wystarczający do naliczenia kosztu użytkowania samochodu prywatnego w celach służbowych jako wkładu własnego rzeczowego Partnera KSOW w realizację Operacji? Proszę również o informację czy powyższy sposób naliczenia i dokumentacji wkładu własnego jest prawidłowy i zostanie zaakceptowany przy staraniu się Partnera KSOW o refundację kosztów Operacji.

Przedstawiony sposób obliczenia i udokumentowania poniesienia wkładu własnego rzeczowego w opinii Biura Pomocy Technicznej MRiRW jest właściwy. Należy jednak pamiętać, że wskazane rozporządzenie Ministra Transportu różnicuje stawki za 1 kilometr przebiegu samochodu osobowego w zależności od pojemności jego silnika (samochód osobowy o pojemności skokowej silnika do 900 cm³ — stawka 0,5214 zł za 1 kilometr przebiegu, a o pojemności skokowej silnika powyżej 900 cm³ — stawka 0,8358 zł za 1 kilometr przebiegu).

Umowa o użytkowanie pojazdu prywatnego w celach służbowych dojazd zamiejscowych jest dokumentem potwierdzającym tytuł prawny posiadanych zasobów rzeczowych. W związku z powyższym, w naszej opinii przedstawiony sposób obliczenia i udokumentowania poniesienia wkładu własnego rzeczowego jest właściwy.

Odpowiedz została przygotowana na podstawie informacji zawartych w mailu.

135. W ramach operacji "Upowszechnianie wiedzy o systemach jakości żywności" zaplanowana jest Konferencja , na której prowadzone będą wykłady - bez wynagrodzeń dla wykładowców oraz 10-15 minutowe prezentacje gospodarstw - laureatów Konkursu na Najlepsze Gospodarstwo ekologiczne z lat 2008-2018 - prowadzone bezpośrednio przez rolników. Czy obowiązuje mnie zebranie CV od wszystkich czy tylko od wykładowców natomiast od rolników już nie?

W opinii Biura Pomocy Technicznej MRiRW wystarczy zebrać CV wykładowców. Nie ma potrzeby pozyskiwania CV rolników prezentujących gospodarstwa.

136. Paragraf 7 pkt. 8 umowy na realizację operacji, czy to oznacza, że rozliczone zostaną wyłącznie koszty np. cateringu zgodnie z listą osób podpisanych na liście obecności? To trudny do zrealizowania zapis, ponieważ firmy cateringowe realizują usługę na podstawie zamówienia złożonego dzień wcześniej, czy można ten zapis zmienić, np. na taki: "W przypadku gdy..., refundacja kosztów następuje w części

dotyczącej liczby zamówionych produktów i usług, na dzień przed realizacją operacji" - proszę o rozważenie takiej możliwości.

Wskazane postanowienie umowy oznacza, że podstawą do refundacji będzie lista obecności zawierająca podpisy uczestników. Zgodnie z §7 ust. 8 formularza umowy, w przypadku, gdy poniesione koszty można odnieść do liczby osób, refundacja kosztów następuje w części dotyczącej osób faktycznie uczestniczących w realizowanej operacji. Oznacza to, że do rozliczenia należy przyjąć nie liczbę planowaną, lecz „faktyczną”, tj. liczbę osób rzeczywiście obecnych w danym miejscu i czasie realizacji operacji. Tego postanowienia umowy nie można zmienić.

137. paragraf 16 pkt 2 umowy na realizację operacji - czy konieczne jest przetwarzanie danych nr 6 i 7 ? To nakłada na nas - realizatorów przetwarzanie danych dotyczących numeru PESEL i serii i numeru dowodu osobistego. Uczestnicy szkoleń nie chcą udzielać tego typu informacji ze względu na ryzyko np. "kradzieży tożsamości: lub boją się, że dane te nie będą wystarczająco zabezpieczone i ktoś weźmie kredyt na ich nazwisko - proszę o rozważenie wykreślenia punktu 6 i 7 z zakresu przetwarzanych danych.

Zgodnie z §16 ust. 2 formularza umowy, zakres przetwarzania danych osobowych obejmuje dane niezbędne do realizacji operacji, do których w szczególności zalicza się numer ewidencyjny PESEL oraz serię i numer dowodu osobistego lub paszportu. Przypis do tego postanowienia stanowi: „Zakres przetwarzanych danych adekwatnie do formy realizacji operacji; należy pozostawić lub dopisać właściwy”. Zgodnie zaś z §16 ust. 5 formularza umowy, celem przetwarzania danych osobowych jest realizacja operacji. Z powyższego wynika, czytając łącznie wskazane postanowienia, że zakres przetwarzanych danych osobowych dotyczy wyłącznie danych niezbędnych do realizacji operacji i jest uzależniony od formy realizacji operacji, do której powinien być dostosowany. Zakres ten określa każdorazowo i indywidualnie, w odniesieniu do konkretnej operacji, jednostka, która zawiera z partnerem umowę na realizację operacji, biorąc pod uwagę dane niezbędne do realizacji operacji, udokumentowania jej zrealizowania i wypłacenia refundacji. Jeżeli zdaniem jednostki odpowiedzialnej za sporządzenie umowy, do oceny prawidłowości jej wykonania nie jest konieczne zebranie danych obejmujących numer PESEL, czy też numer i serię dowodu osobistego, to nie ma potrzeby żądać od partnera dostarczenia takich danych. Należy jednak pamiętać, że numer PESEL jest konieczny do weryfikacji, czy partner wywiązał się ze zobowiązania, iż co najmniej połowę grupy docelowej stanowiły osoby do 35 roku życia mieszkające na obszarach wiejskich (jeśli dotyczy). W przypadku gdy partner KSOW otrzymał punkty za ww. kryterium, niezbędnym jest pozyskanie wiarygodnych informacji na etapie rozliczenia operacji, umożliwiających dokonanie oceny przez podmiot dokonujący refundacji, czy partner spełnił ww. warunek.

W związku z tym, w umowie można pozostawić tylko te dane, które są niezbędne do realizacji operacji i które w związku z tym będą przetwarzane.

138. Co należy zrobić, jeżeli na moment składania wniosku o refundację partner KSOW nie posiada interpretacji wydanej przez właściwy Urząd Skarbowy dotyczącej możliwości odzyskiwania VAT? Czy wystarczy, że partner złoży oświadczenie, że nie będzie się starał o refundację podatku VAT? Jakie procedury należy zastosować w celu właściwego rozpatrzenia takiego wniosku?

Jeżeli partner ubiega się o refundację kosztów kwalifikowalnych obejmujących koszty poniesione na podatek od towarów i usług, to zgodnie z pismami Ministerstwa z dnia 6 lipca i 10 sierpnia br. dotyczącymi składania interpretacji indywidualnych przez partnerów KSOW, złożenie takiej interpretacji nie jest wymagane, gdy:

- 1) partner KSOW (wnioskodawca) jest zwolniony podmiotowo z podatku od towarów i usług;
- 2) usługi i towary, które partner KSOW (wnioskodawca) planuje zakupić, aby zrealizować operację, nie są opodatkowane podatkiem od towarów i usług (zwolnienia przedmiotowe, o których mowa w art. 43 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług);
- 3) partner KSOW nie spełnia przesłanek, których zaistnienie jest związane z obowiązkiem zarejestrowania jako podatnik podatku od towarów i usług, co oznacza, że taki podmiot nie może być z mocy prawa podatnikiem tego podatku.

W tych przypadkach wystarczy złożenie oświadczenia, w którym partner wskaże jedną z ww. przesłanek uprawniających do nieskładania interpretacji indywidualnej. Weryfikacja tego oświadczenia należy do jednostki, której partner je złożył. W pozostałych przypadkach, aby partnerowi można było zrefundować koszty podatku VAT, konieczne jest dostarczenie kopii interpretacji indywidualnej, z której będzie wynikać, że nie ma on możliwości odzyskania kosztów poniesionych na ten podatek zgodnie z przepisami prawa krajowego. Oczywiście jest, że złożenie takiej kopii nie jest wymagane, gdy partner KSOW nie ubiega się we wniosku o refundację o zwrot kosztów podatku od towarów i usług.

Jeżeli do wniosku o refundację nie załączono np. kopii interpretacji indywidualnej, zastosowanie wówczas mają postanowienia § 7 ust. 3–5 umowy.

139. Podczas składania Wniosku o wybór operacji w części „Oświadczenia i zobowiązania”, w pkt 4 i 5 zaznaczono iż operacja nie wymaga przeprowadzenia postępowania w trybie zamówień publicznych jak i nie wymaga postępowania w trybie ofertowym. Po konsultacji kosztorysu z opiekunami projektu uzyskaliśmy informację iż co prawda w żadnej pozycji kosztorysu nie ma kosztów powyżej 20 tyś, jednakże gdy zsumuje się grupy jednorodnych kosztów to przekraczają one kwotę 20 tyś co skutkuje koniecznością przeprowadzenia postępowania ofertowego poprzez portal ARiMR.

Zatem prosimy o informację czy mimo zaznaczenia we wniosku wskazującego na brak postępowania takie postępowanie możemy realizować, czy też wymaga to najpierw dokonania aneksu do Umowy w którym poprawiony zostanie odpowiedni punkt wniosku.

Niezależnie od sposobu wypełnienia wniosku partner KSOW jest obowiązany z mocy prawa na podstawie art. 57h ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 stosować konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy zamówienia, jeżeli spełnione są przesłanki do zastosowania tego trybu. Zatem, jeżeli w wyniku oszacowania łącznej wartości zamówień tożsamych okaże się, że przekracza ona 20 tys. zł netto, wówczas do wyboru wykonawcy zamówienia należy zastosować tryb konkurencyjny określony w art. 43a ww. ustawy. Aneksowanie umowy nie jest możliwe z tego względu, że od dnia 22 czerwca br. wniosek o wybór operacji nie stanowi załącznika do umowy. Poza tym, po zakończeniu etapu oceny formalnej wniosek o wybór operacji nie podlega żadnym zmianom.

140. Par. 11 ust. 3 pkt. 6 umowy na realizację operacji w ramach Planu Działania, KSOW na lata 2014-2020 Plan operacyjny na lata 2016-2017 która stanowi załącznik do ogłoszenia o konkursie, mówi cytując „Operacja współfinansowana ze środków Unii

Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020". Natomiast w Księdze wizualizacji na str. 28 czytamy, że w przywołanej wyżej informacji dotyczącej współfinansowania należy wpisać nazwę działania PROW 2014-2020, w ramach którego beneficjent uzyskał dofinansowanie.

Wobec powyższego właściwy jest zapis: „...Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020” czy „...Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”.

Pomimo że umowa na realizację operacji zawierana z partnerem KSOW w §11 ust. 1 odsyła do Księgi wizualizacji („Partner KSOW jest zobowiązany do informowania i rozpowszechniania informacji o wsparciu otrzymanym z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich zgodnie z przepisami załącznika III do rozporządzenia 808/2014 opisanymi w Księdze wizualizacji znaku PROW 2014-2020, opublikowanej na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w okresie realizacji operacji.”), to w §11 ust. 3 wskazuje wyraźnie na obowiązek partnera zamieszczenia wymienionych w nim elementów, w tym w pkt 6: „Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020”, m.in. w czasie trwania poszczególnych form realizacji operacji. W związku z tym, że w tym zakresie umowa szczegółowo określa na czym ww. obowiązek polega, postanowienie §11 ust. 3 pkt 6 ma w tym przypadku pierwszeństwo przed ww. ogólnym odesłaniem do Księgi w §11 ust. 1. Zatem zapis w umowie jest właściwy.

141. W nawiązaniu do rozmów telefonicznych, chcielibyśmy podtrzymać naszą wątpliwość co do zasadności aneksowania umów, jedynie po to, aby w par. 4 ust. 7 umowy wskazać dokładny % wkładu własnego wynikający ze złożonego wniosku o przyznanie pomocy. Uważamy, że aktualny zapis „minimum 10%” wyczerpuje sens wprowadzenia do umowy informacji o zakładanym poziomie wkładu własnego.

Zgodnie z rozporządzeniem o krajowej sieci obszarów wiejskich partner KSOW otrzymał dodatkowy punkt na etapie oceny spełnienia kryteriów wyboru operacji w sytuacji, gdy zadeklarował poniesienie wkładu własnego w wysokości co najmniej 10% kosztów przedstawionych w zestawieniu finansowo-rzeczowym. W związku z tym wprowadzanie do umowy wartości procentowych przekraczających wspomniane 10% stwarza wrażenie, że w razie niezrealizowania tegoż wskaźnika, partner KSOW powinien spodziewać się z tego tytułu sankcji. Umowa nie przewiduje jednak takiej sankcji, w związku z czym sugerowany zapis w postaci np. „... i stanowi co najmniej 90% kosztów niezbędnych do realizacji operacji” w sytuacji zrealizowania przez partnera wkładu własnego na poziomie niższym (jednak nadal przekraczającym 10%) nie powoduje żadnych skutków ujemnych dla partnera. Co więcej naszym zdaniem, zapis „... i stanowi co najmniej 10% kosztów niezbędnych do realizacji operacji” jest poprawny również w odniesieniu do sytuacji, gdzie ten wskaźnik procentowy faktycznie przekracza 10%, a nie powoduje poczucia niezrealizowania zapisów umowy partnera w sytuacji opisanej powyżej, ponadto nie będzie powodowało konieczności tworzenia kolejnego aneksu „aktualizującego” faktyczny poziom wkładu własnego partnera po zrealizowaniu operacji.

Oczywiście nasi partnerzy zostali uświadomieni, iż zmniejszenie wartości poniesionego wkładu własnego nie może zagrażać osiągnięciu celów operacji. Biorąc pod uwagę powyższe nie planujemy zawierania aneksów ze względu na zapisy mówiące o wysokości wkładu własnego.

Podtrzymujemy nasze stanowisko dotyczące sposobu zapisu w umowie wysokości zadeklarowanego przez partnera wkładu własnego, wyrażone w mailu z dnia 19 lipca br. (odp. na pytanie nr 121).

Zgodnie z §3 ust. 1 pkt 2 formularza umowy na realizację operacji, partner KSOW zobowiązuje się do realizacji operacji zgodnie z wnioskiem. Jeżeli partner wskazał we wniosku o wybór operacji, że poniesienie wkład własny w wysokości np. 5 tys. zł, co stanowi np. 50% sumy kosztów określonych w zestawieniu rzeczowo-finansowym, oznacza to, że jest to minimum, które partner zadeklarował, że poniesienie. Z tego i §4 ust. 7 i 8 umowy również wynika, że może, ale nie musi ponieść więcej, jednak nie mniej niż to, co wpisał we wniosku i co powinno zostać uwzględnione w §4 ust. 7 i 8 umowy. Jak bowiem wyżej wskazano, partner KSOW zobowiązuje się do realizacji operacji zgodnie z wnioskiem. Wskazanie w umowie niższej wartości wkładu własnego niż we wniosku o wybór operacji będzie zatem sprzeczne z tym wnioskiem. Ponadto, jeżeli w umowie zostanie wpisana niższa wartość wkładu własnego niż wskazana we wniosku, oznaczać to będzie, że partner jest zobowiązany do poniesienia wkładu własnego w tej niższej wysokości, a nie wysokości wynikającej z wniosku. Pomimo bowiem złożonego wniosku, dopiero zawierając umowę partner KSOW bierze na siebie obowiązek realizacji operacji ze wszystkimi konsekwencjami wynikającymi z zawartej umowy. Ewentualne skutki poniesienia wkładu własnego w niższej wysokości niż zadeklarowana we wniosku i wpisana w umowie zostały wskazane w odpowiedziach na pytania nr 30, 43, 50, 121 i 133 dotyczące konkursu, zawarte na stronie internetowej Ministerstwa. Celem przyjętej konstrukcji formularza umowy nie było wyeliminowanie przypadków, które mogą spowodować „poczucie nierealizowania zapisów umowy partnera” w sytuacji, gdy partner poniesie wkład własny na poziomie niższym niż wskazany w umowie, ale przekraczającym 10% sumy kosztów określonych w zestawieniu rzeczowo-finansowym. Celem umowy jest określenie warunków realizacji operacji i jej realizacja, w tym zgodnie z wnioskiem. Każda jednostka KSOW, która wybrała daną operację, samodzielnie zawiera z partnerem umowę na realizację operacji. Jest też niezależna w podejmowaniu decyzji o aneksowaniu umowy.

142. W Zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji mamy ujętą pozycję kosztową: Delegacje służbowe organizatora i jako podstawę do wyliczenia kosztu ujęto koszt noclegu tej osoby oraz ryczałt samochodowy za przejechany dystans w kwocie 0,8358 zł/km. Osoba która by jechała na dane spotkanie w celu nadzoru spotkania, zakwaterowania, wyżywienia, przygotowania sali, byłaby pracownikiem Instytutu (jako organizatora) zatrudnionym na podstawie umowy o pracę. Czy są jakieś przeciwwskazania by wskazane powyżej koszty rozliczyć jako koszty kwalifikowane?

Nie ma przeciwwskazań, aby wskazane koszty rozliczyć jako koszty kwalifikowane. Należy pamiętać, że koszty delegacji służbowych pracowników partnera KSOW nie obejmują diet wypłaconych temu pracownikowi oraz, że wszystkie koszty powinny być uzasadnione zakresem operacji i niezbędne do osiągnięcia jej celu oraz racjonalne. Ponadto koszty podróży służbowych są kwalifikowalne pod warunkiem, że zostały poniesione w związku z realizacją operacji. Kwalifikowalne są nie tylko koszty podróży służbowych pracowników partnera KSOW, ale także koszty przejazdów, dojazdów środkami komunikacji miejscowej i noclegów poniesione przez inne osoby, zaangażowane przez partnera w realizację operacji. Stosownie do zapisów Podręcznika kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014–2020, m.in. zgodnie z którym partner KSOW zobowiązuje się do realizacji operacji (na podstawie § 3 ust. 1 pkt 4 formularza umowy), w przypadku podróży dokonanych samochodami służbowymi oraz samochodami prywatnymi wykorzystywanymi do celów

służbowych na potrzeby realizacji operacji, koszty z nimi związane należy rozliczyć na podstawie dokumentacji dotyczącej podróży, tj. należy uwzględnić datę wyjazdu, opis trasy wyjazdu (skąd – dokąd), cel wyjazdu, liczbę przejechanych kilometrów, stawkę za 1 km przebiegu (wg stawek za kilometr, zgodnych z obowiązującymi przepisami), całkowity koszt przejazdu, numer rejestracyjny pojazdu oraz pojemność i rodzaj silnika. Użycie samochodu jako środka transportu i przedstawienie wynikających z tego kosztów jako kwalifikowalnych zasadne jest wtedy, gdy nie istnieje inna, bardziej racjonalna możliwość przejazdu, co należy odzwierciedlić w uzasadnieniu do wniosku. Jeżeli koszt dojazdu będzie uznany za celowy i niezbędny, a podróż samochodem uzasadniona z ekonomicznego punktu widzenia, to zasadne jest rozliczenie na podstawie kilometrówki, tj. stosując rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. z 2002 r. nr 27 poz. 271, z późn. zm.) wraz z przedstawieniem stosownego dokumentu wskazującego szczegółowo trasę przejazdu, liczbę faktycznie przejechanych km, zastosowaną stawkę za 1 km przebiegu, rodzaj pojazdu wraz z pojemnością silnika. Podana w pytaniu stawka za 1 km jest określona w przepisach ww. rozporządzenia, w związku z tym rozliczenie kosztów podróży przy jej zastosowaniu będzie prawidłowe przy założeniu, że dotyczy samochodu osobowego o pojemności skokowej silnika powyżej 900 cm³. W przypadku użycia samochodu osobowego o pojemności skokowej silnika do 900 cm³ obowiązuje stawka 0,5214 zł za 1 km.

143. Proszę o informację czy realizując operację jako Partner KSOW zgodnie z załączonym zestawieniem rzeczowo-finansowym i planując zakup usługi gastronomicznej oraz serwisu kawowego (łącznie wartość usług: 3008,16 zł brutto) dla uczestników konferencji musimy przed zakupem usługi ponownie dokonać rozeznania rynku. Wartość usług w zestawieniu rzeczowo-finansowym została oszacowana zgodnie z instrukcją na podstawie rozeznania rynku przeprowadzonego na etapie opracowywania wniosku o dofinansowanie. Metoda wykorzystana w rozeznaniu rynku została opisana w kolumnie 10 ZRF - Uzasadnienie/Uwagi. W ramach usługi gastronomicznej skalkulowano koszt zupy oraz drugiego dania z mięsem. Koszt racjonalny oszacowany na podstawie rozeznania rynku w oparciu o strony internetowe 3 restauracji tj.: ArtCafe - Cafe & Restaurant <http://artcafe.naklo.pl/> - 31,48 zł netto 34 zł brutto, Restauracja Regionalna GESIA DOLINA <http://gesiadolina.pl/> 37,04 zł netto 40 zł brutto oraz Karczma Rzym <http://www.karczmarzym.com.pl/> 46,30 zł netto 50 zł brutto Przyjęto koszt ze strony <http://artcafe.naklo.pl/>. W ramach serwisu kawowego skalkulowano koszt kawy, herbaty, wody mineralnej, soków, ciasteczek lub ciasta, owoców;. Koszt racjonalny oszacowany na podstawie rozeznania rynku w oparciu o strony internetowe 3 firm Restauracja Florres <http://florres.pl/> - 13,01 zł netto 16 zł brutto, CWKS Zawisza <http://www.konferencje-zawisza.pl/> - 14,63 zł netto 18 zł brutto oraz Verona <http://www.verona.com.pl/> - 13,01 zł netto 16 zł brutto. Przyjęto koszt ze strony <http://florres.pl/>. Serwis kawowy oraz usługę gastronomiczną chcielibyśmy zakupić u jednego wykonawcy, po cenie określonej w zestawieniu rzeczowo-finansowym. Proszę o informację, czy w takiej sytuacji powinniśmy powtórnie przeprowadzić rozeznanie rynku.

Ponowne rozeznanie rynku, które miałyby być przeprowadzone na etapie realizacji operacji, nie jest wymagane, jeżeli zostało przeprowadzone wcześniej, tj. przed złożeniem wniosku o wybór operacji. Tylko w przypadku, gdy wykonawca jest wybierany w trybie określonym w ustawie PZP lub trybie konkurencyjnego wyboru wykonawców, o którym mowa w art. 43a

ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW 2014–2020, na etapie realizacji operacji należy przeprowadzić właściwe postępowanie zgodnie z przepisami ww. ustaw, chyba że takie postępowanie zostało przeprowadzone wcześniej np. przed złożeniem wniosku o wybór operacji.

Natomiast w przypadku gdy do wyboru wykonawcy nie mają zastosowania tryby określone w ustawie PZP lub konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy (art. 43a ww. ustawy), wówczas nie ma potrzeby dokonywania kolejnego rozeznania rynku. Można skorzystać z rozeznania przeprowadzonego na etapie ustalania kosztów dla potrzeb przygotowania zestawienia rzeczowo-finansowego dołączanego do wniosku o wybór operacji. Z przedstawionej informacji wynika, że partner KSOW, w oparciu o przeprowadzone rozeznanie rynku (informacje zawarte na stronach internetowych 3 firm), w zestawieniu rzeczowo-finansowym wskazał kwoty pochodzące od firmy proponującej najkorzystniejszą cenę. Zatem na etapie realizacji operacji może skorzystać z oferty tej firmy, tj. jej cennika, który został wzięty pod uwagę przy określaniu kwoty w zestawieniu rzeczowo-finansowym do wniosku. Może też ponownie przeprowadzić rozeznanie rynku, jeżeli chce, nie ma jednak takiego obowiązku. W przypadku ponownego rozeznania rynku, całkowita kwota kosztów kwalifikowalnych, podlegających refundacji, nie może się zwiększyć w stosunku do kwoty wpisanej do umowy. Jeżeli ta kwota się zwiększy, różnicę partner będzie musiał sfinansować ze środków, które nie zostaną mu zwrócone przez jednostkę, z którą zawarł umowę na realizację operacji. Mogą natomiast wzrosnąć niektóre koszty w zestawieniu rzeczowo-finansowym przy założeniu, że niektóre z nich również zostaną obniżone np. w wyniku powstałych oszczędności po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia.

144. LGD Aktywni Razem zadeklarowało we wniosku o wybór operacji organizację stoisk wystawienniczych na 5-ciu imprezach wskazanych w zał. nr 3:

1. Niedziela Sannicka

2. Jarmark Gąbiński lub Pożegnanie Lata

3. Festiwal Folkloru i Kultury Ziemi Kujawskiej i Mazowieckiej „Od Kujawiaka do Oberka” w Łącku

4. Festiwal Ginących Zawodów w Brudzeniu Dużym

5. Impreza promująca produkty lokalne podczas wyjazdu studyjnego

W dniu 01.09.2017 otrzymałam pismo z LGD z informacją o zmianach 2 imprez na których mają być zorganizowane stoiska wystawiennicze LGD.

Zgodnie z §3 ust. 1 pkt 2 formularza umowy, partner KSOW zobowiązuje się do realizacji operacji zgodnie z wnioskiem. Po zakończeniu oceny formalnej, wnioski o wybór operacji nie podlega zmianom. Partner KSOW nie może samodzielnie dokonać zmiany umowy, informując, że zamiast niezrealizowanej części operacji zrealizuje coś podobnego, czy nawet takiego samego, z tym że w innym miejscu i czasie. Zakres i tryb zmian umowy reguluje §14 formularza umowy. Nie są dopuszczalne zmiany wskazane § 14 ust. 7-9 umowy, które:

1) miałyby negatywny wpływ na osiągnięcie celów operacji;

2) spowodowałyby, że operacja przestałaby spełniać kryteria wyboru, według których była oceniana;

3) skutkowałyby nieprzyznaniem refundacji.

Poza tym, zmiana umowy nie może prowadzić do nieosiągnięcia wskaźników określonych we wniosku.

Jeżeli partner KSOW informuje, że cele i wskaźniki operacji zostaną osiągnięte, przy czym część z nich w innym miejscu i czasie, jednak realizacja operacji zakończy się nie później niż

w dniu wskazanym w ogłoszeniu o konkursie, a operacja będzie nadal spełniać kryteria wyboru, ocena zasadności realizacji operacji w sposób inny niż wykazano we wniosku o wybór operacji należy do jednostki, która zawarła umowę na jej realizację i która będzie refundować koszty partner.

145. W jaki sposób podejść do rozliczenia zadania partnera KSOW, który w ramach umowy w poniższy sposób miał zapis o wkładzie własnym:

1. „Wkład własny na realizację operacji wynosi co najmniej 3.015,00 zł (słownie: trzy tysiące piętnaście zł) i stanowi minimum 34 % kosztów niezbędnych do realizacji operacji.

2. Wkład własny zostanie poniesiony w formie:

- 1) wkładu pieniężnego w kwocie co najmniej 400,00 zł (słownie: czterysta zł);**
- 2) wkładu zasobów osobowych w kwocie co najmniej 1.515,00 zł (słownie: jeden tysiąc pięćset piętnaście zł.);**
- 3) wkładu zasobów rzeczowych w kwocie co najmniej 1.100,00 zł (słownie: jeden tysiąc sto zł).**

Przy rozliczeniu zadania przedstawił dokumenty finansowe na wartość wkładu własnego ponad 9 tys. zł i stwierdził, że nie będzie się bawił w dokumentowanie wkładu osobowego i rzeczowego, ponieważ wkład finansowy jest 3 razy wyższy od zadeklarowanego. Jak w takim przypadku traktować rozliczenie wkładu własnego partnera.

Z przekazanej informacji wynika, że zobowiązanie dotyczące poniesienia wkładu własnego w określonej wysokości zostało wykonane. Należy zatem ocenić, czy nieudokumentowanie wykonania zobowiązania dotyczącego poniesienia wkładu własnego w określonej formie ma wpływ na realizację operacji (w tym deklarowane cele, formy realizacji operacji, wskaźniki) oraz zaangażowanie dodatkowego partnera KSOW i może spowodować negatywne skutki dla partnera (wnioskodawcy). Ewentualne negatywne skutki nieponiesienia wkładu własnego lub jego poniesienia w wysokości niższej niż zadeklarowana we wniosku i wpisana w umowie zostały wskazane w odpowiedziach na pytania nr 30, 43, 50, 121 i 141 dotyczące konkursu, zawarte na stronie internetowej Ministerstwa. Należy ocenić, czy brak udokumentowania wykonania zobowiązania dotyczącego poniesienia wkładu własnego w określonej formie, co jest równoznaczne z niewykonaniem tego obowiązku dopóki partner nie udowodni, że jest inaczej, miał wpływ na osiągnięcie celów i wskaźników operacji, czyli realizację operacji zgodnie z umową. Zgodnie bowiem z §3 ust. 1 i 2 umowy na realizację operacji, partner KSOW zobowiązuje się do realizacji operacji m.in. zgodnie z tą umową oraz wnioskiem o wybór operacji, a także do osiągnięcia założonych celów i wskaźników określonych we wniosku. Zawierając umowę, partner bierze na siebie obowiązek m.in. poniesienia zadeklarowanego we wniosku i wpisanego w umowie wkładu własnego w określonej formie i wysokości oraz odpowiedzialność za skutki jego nieponiesienia zgodnie z umową. Umowa na realizację operacji nie określa wprost tych skutków. W podanych wyżej odpowiedziach wskazano na związek pomiędzy osiągnięciem celów i wskaźników operacji a refundacją kosztów w kontekście nieponiesienia wkładu własnego. Umowa przyznaje jednostce oceniającej zrealizowanie operacji prawo do odmowy refundacji na podstawie §7 ust. 10 umowy. Dokumenty potwierdzające poniesiony wkład własny stanowią załącznik do wniosku o refundację zgodnie z formularzem tego wniosku. Konieczność udokumentowania poniesienia wkładu własnego wynika z §8 ust. 1 pkt 2 formularza umowy. Zatem każdy przypadek należy rozpatrywać indywidualnie, biorąc pod uwagę w szczególności rodzaj operacji, sposób jej realizacji, wpływ formy wkładu własnego na jej realizację oraz osiągnięcie założonych celów i wskaźników operacji, a także stopień ich osiągnięcia.

146. Czy w opisanej poniżej sytuacji Partner KSOW prawidłowo zrealizował operację i osiągnął zakładane cele operacji? W ramach Planu operacyjnego KSOW na lata 2016-2017 Partner KSOW zrealizował operację pn. „Uprawa trufli – przedsiębiorczość i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich jury krakowsko-częstochowskiej”. Operacja polegała na organizacji kilkudniowego wyjazdu studyjnego do Włoch. Zgodnie z Formularzem wniosku o wybór operacji do realizacji w ramach Planu Działania KSOW (...) celem projektu była wymiana doświadczeń oraz wiedzy know-how z zakresu innowacyjnej uprawy trufli pomiędzy 20 młodymi mieszkańcami wsi z Polski (jury krakowsko-częstochowskiej) w wieku do 35 lat i Włoch. Cele szczegółowe operacji to: promowanie i rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem uprawy trufli, przykłady dobrych praktyk we Włoszech; poznanie innowacyjnych i nowych technologii uprawy trufli oraz roli nauki w transferze wiedzy i innowacji; przedstawienie przykładów dywersyfikacji obszarów wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem uprawy trufli oraz włoskiej „szkoły trufli” jako działania wspólnego na obszarach wiejskich. Wskazane powyżej cele operacji są zgodnie z: działaniem 6 – Ułatwienie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnienie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju, Priorytetem 6 – Wspieranie włączenia społecznego, ograniczania ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich oraz celem 1 KSOW – Zwiększenie udziału zainteresowanych stron we wdrażaniu inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Grupa docelowa operacji to 20 uczestników w wieku do 35 lat z terenu jury krakowsko-częstochowskiej województwa śląskiego. Nadmieniam, iż z uwagi na to że co najmniej połowę grupy docelowej operacji stanowią osoby do 35 roku życia mieszkające na obszarach wiejskich Partner otrzymał 2 pkt. za kryterium fakultatywne. Z dokumentacji przedstawionej przez Partnera KSOW wraz z wnioskiem o refundację kosztów wynika, że 1 osoba uczestnicząca w wyjeździe studyjnym miała ukończone 35 lat na dzień organizacji operacji. Wyjazd został zorganizowany w terminie od 19-24 sierpnia 2017 roku, natomiast 1 uczestnik skończył 35 lat w dniu 4 maja 2017 (data urodzenia 04.05.1982 r.). Wobec powyższego istnieje wątpliwość czy Partner KSOW zrealizował operację zgodnie z § 3 ust. 1 pkt. 2 oraz ust. 2 umowy na realizację operacji tj. czy Partner zrealizował operację zgodnie z wnioskiem i czy osiągnął założone cele określone we wniosku mając na uwadze fakt, że określając cel i grupę docelową operacji Partner wyraźnie określił wiek wszystkich uczestników, tj. do 35 lat (umowa na realizację operacji w załączeniu).

Cel operacji został określony w sposób jasny i nie budzący wątpliwości. Aby cel został osiągnięty, w okresie realizacji operacji powinny być spełnione wszystkie warunki/elementy, które się na niego składają. Skutki niezrealizowania celu operacji określa §15 ust. 1 pkt 2 umowy na realizację operacji, który określa prawo, a nie obowiązek jednostki, która zawarła umowę z partnerem, w związku z czym może ona z tego prawa skorzystać, ale nie musi. Decyzja należy do tej jednostki. Dodatkowo §7ust. 8 umowy wskazuje zasady rozpatrywania wniosku o refundację. W opisanym przypadku istotne jest również postanowienie §13 ust. 1 pkt 1 umowy na realizację operacji, biorąc pod uwagę warunki wypłaty pomocy technicznej oraz przypadki wypowiedzenia i rozwiązania umowy zawarte w formularzu umowy o przyznaniu pomocy technicznej zawieranej przez samorząd województwa z agencją płatniczą, a także zasady wskazywania celów szczegółowych operacji opisane w instrukcji wypełniania wniosku o przyznanie pomocy technicznej. Przedstawiając powyższe uprzejmie informuję, że decyzja jak postąpić w tej konkretnej sytuacji należy do jednostki, która podpisała umowę z partnerem KSOW i do której partner KSOW wystąpił o refundację.

147. Uwzględniając §8 Warunki refundacji, ust.2 pkt.2 Umowy na realizację operacji w ramach Planu Działania KSOW na lata 2014–2020, proszę o wyjaśnienie, których kategorii wydatków poniesionych w ramach realizowanej operacji dotyczą dokumenty potwierdzające odbiór lub wykonanie prac?

Kategorie wydatków:

- 1. wynajęcie sceny**
- 2. koszt zużytej energii**
- 3. obsługa konferansjerska**
- 4. występy zespołów ludowych**
- 5. zabezpieczenie medyczne imprezy (um. zlec.)**
- 6. zabezpieczenie zaplecza sanitarnego**
- 7. druk ulotek informacyjnych**
- 8. druk plakatów**
- 9. stoisko informacyjno-promocyjne -zakup regionalnych produktów**
- 10. wynajęcie drewnianych domków handlowych**

Dokumentem potwierdzającym odbiór lub wykonanie prac jest zwykle protokół zdawczo-odbiorczy. Może on dotyczyć różnych kategorii wydatków, w zależności od tego, jak strony umowy to określiły. Może to być też sprawozdanie z wykonania prac. Jeżeli umowa pomiędzy partnerem KSOW a wykonawcą zamówienia, zawarta w jakiegokolwiek formie, nie przewidywała sporządzenia protokołu lub sprawozdania, wówczas dokumentem potwierdzającym odbiór lub wykonanie prac jest faktura lub inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej, na odwrocie którego partner KSOW przez odpowiednią adnotację np. odebrano bez zastrzeżeń, wykonano zgodnie z umową/zamówieniem itp., i własny podpis potwierdził odbiór lub wykonanie prac, co jest równoznaczne ze zgodą na dokonanie wypłaty wynagrodzenia za zrealizowaną usługę/dostarczony towar.

148. W ramach realizacji planu operacyjnego KSOW w 2017 roku partnerzy KSOW z wnioskiem o refundację składają do jednostek regionalnych m.in. faktury, rachunki, itp. dokumenty księgowe. Jednostki regionalne wypłacają partnerom KSOW ostateczną kwotę refundacji na paragrafach wydatkowych 2008,2009 lub 2058, 2059 (paragraf z końcówką „8” – część UE, paragraf z końcówką „9”- część BP). Czy na fakturach i innych dokumentach księgowych wydatki partnerów mają być również dzielone na paragrafy z cyfrą 8 i z cyfrą 9 na końcu – jak to ma miejsce przy wydatkowaniu środków z pomoc technicznej PROW przez urzędy marszałkowskie (jednostki regionalne KSOW)? W złożonych do tej pory wnioskach o refundację partnerzy KSOW nie dzielą w ten sposób wydatków. W urzędach marszałkowskich każdy wydatek jest tak właśnie dzielony, żeby ARiMR przy weryfikacji wniosku o płatność mógł obliczyć środki pochodzące z „UE” i z „BP”. W zestawieniu rzeczowo-finansowym składanym przez partnera KSOW z wnioskiem o refundację nie ma kolumn, w których wydatki trzeba by podzielić i wskazać ile pochodzi z części UE a ile z części BP. Nie ma też o tym mowy w instrukcji wypełniania wniosku o refundację. Idąc tym tokiem rozumowania, jedynym wydatkiem podzielonym na część UE i część BP będzie wypłata środków dla partnera KSOW przez urzędy marszałkowskie po weryfikacji wniosku o refundację (dyspozycja płatności). Z dwóch innych województw oraz FAPA otrzymałem informację, że partnerzy KSOW nie dzielą wydatków w ten sposób i wspomniane instytucje tego od partnerów KSOW nie wymagają. Wyżej opisany problem zaczął nas zastanawiać w kontekście np. potencjalnej kontroli z ARiMR u partnera KSOW. Proszę zatem o informację czy mamy wymagać od partnerów dzielenia wydatków na część UE i część BP?

Partnerzy KSOW nie są zobowiązani do wskazywania na fakturach i innych dokumentach księgowych załączanych do wniosku o refundację jaka część zapłaconej przez nich kwoty stanowi wkład z budżetu państwa, a jaka z EFRROW. Taki obowiązek nie wynika z żadnego dokumentu składającego się na dokumentację konkursową. W §4 ust. 1 umowy na realizację operacji zawieranej z partnerem KSOW kwota wydatków kwalifikowalnych jest podawana w całości, bez podziału na finansowanie unijne i współfinansowanie krajowe. Partner otrzyma od jednostki dokonującej refundacji 100% kosztów kwalifikowalnych, a nie jak beneficjent pomocy technicznej od agencji płatniczej tylko równowartość wkładu z EFRROW. Co prawda, na podstawie §12 ust. 6 umowy na realizację operacji partner KSOW zobowiązuje się do prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego, o których mowa w art. 66 ust. 1 lit. c ppkt i rozporządzenia 1305/2013 dla wszystkich transakcji związanych z operacją, lecz nie ma tu mowy o obowiązku podziału kwoty przeznaczonej na realizację operacji na finansowanie unijne i współfinansowanie krajowe.

149. Zwracam się z pytaniem o możliwość pojawienia się w spocie radiowym informacji o producencie produktu, który w ramach poddziałania 3.2 „Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym” promuje konkretny produkt/produkty. Promocja przy użyciu spotu radiowego ogranicza się do słowa mówionego, tym samym zawęża możliwości promocyjne. Przykład: produkt mleko ekologiczne. Producent: OSM Piątница. Propozycja tekstu: „mleko ekologiczne od Piątницы” lub „mleko ekologiczne z Piątницы”. Czy wskazana propozycja tekstu jest dopuszczalna do zastosowania przez beneficjenta?

Zgodnie ze zmienioną Księgą wizualizacji znaku PROW obowiązującą od dnia 1 września br., w przypadku działania „Wsparcie na przeprowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych” PROW 2014-2020 beneficjenci w ramach realizowanych operacji związanych z promocją i informacją o produktach objętych systemami jakości mogą reklamować te produkty w opakowaniach. W przypadku gdy produkty (np. jabłka, mięso wieprzowe, kiełbasy) nie posiadają swoich etykiet z nazwą produktu i/lub producenta, dopuszczalne jest wskazanie nazwy ich producenta. Informacja o producencie powinna mieć drugorzędne znaczenie i pojawiać się w tle głównego przekazu działania promocyjnego. Nie powinna też znajdować się w obszarze wizualizacji, który informuje o wkładzie UE w realizowaną operację. W sytuacji, gdy w ramach realizowanych działań informacyjnopromocyjnych beneficjent działania posługuje się logo, które jest komercyjnym znakiem towarowym, wówczas to logo beneficjenta nie może pojawić się w obszarze wizualizacji. Natomiast w przypadku przygotowania i dystrybuowania publikacji, materiałów audiowizualnych, itp. zawierających treści merytoryczne, w obszarze wizualizacji należy zamieścić informację kto odpowiada za treści zawarte w takim materiale. Zatem interpretując ww. zasady dla potrzeb spotu radiowego, w opinii MRiRW nie jest zakazane pojawienie się w spocie radiowym informacji o producencie produktu.

150. Proszę o interpretację. Przedmiot umowy (koszty kwalifikowalne) dot. organizacji i przeprowadzenia wyjazdu studyjnego został zrealizowany przez Partnera na podstawie przeprowadzonego zapytania ofertowego, w wyniku którego ostateczny koszt zadania wyniósł mniej, niż zadeklarowany w umowie. Wykonawca, który wygrał zapytanie złożył ofertę na niższą kwotę, niż oszacował Partner. Partner w składanym wniosku oraz z umowie zadeklarował wkład własny ok. 27,4 %, jednakże w wyniku poczynionych oszczędności fizycznie poniósł koszt niższy. Ostateczna kwota wkładu własnego zmieniła się z uwagi na oszczędności przy wkładzie osobowym. W tym przypadku wynik

zapytania ofertowego oraz ostateczna wysokość kosztu kwalifikowalnego nie miała wpływu na wysokość wkładu własnego. Zakładane cele, wskaźniki zostały zrealizowane, zmiana kwoty wkładu własnego w żaden sposób nie wpłynęła na realizację operacji ani też na wybór wniosku do realizacji. Czy sporządzając aneks do umowy, należy uwzględnić faktyczny % wkładu własnego naliczony od kwoty z wniosku/umowy, czy naliczony od ostatecznej kwoty kosztów kwalifikowalnych które Partner chce złożyć do refundacji?

Wielkość wkładu własnego określona w umowie w procentach zawsze wynika z łącznej kwoty kosztów kwalifikowalnych określonej w tej umowie. Zatem, jeżeli w wyniku aneksowania zmieni się łączna kwota kosztów kwalifikowalnych, to od tej zmienionej kwoty należy obliczyć jaki jej procent stanowi wkład własny. Należy podkreślić, że samo zmniejszenie łącznej kwoty kosztów kwalifikowalnych, które partner przedstawi do refundacji, nie wymaga aneksowania umowy.

151. Mam pytanie odnośnie tablic/plakatów. W ramach poddziałania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność*, beneficjenci zobowiązani są do informowania o pozyskanych środkach w formie tablic lub plakatów. Jak należy prawidłowo rozpisać kwoty przy podejmowaniu działalności gospodarczej, gdzie beneficjenci otrzymują 100 000,00zł w formie premii. Dla przykładu:

1) kwota operacji (koszty kwalifikowalne) 86 000,00 - otrzymał 100 000,00zł

2) kwota operacji (koszty kwalifikowalne) 102 000,00 - otrzymał 100 000,00zł

- jaką kwotę należy wpisać w polu "wartość realizowanej operacji, a jaka będzie kwota środków z EFRROW? W załączniku wzór tablicy.

Zarówno z przepisów załącznika III do rozporządzenia UE nr 808/2014, jak również z Księgi wizualizacji nie wynika, że beneficjent ma obowiązek informować o wielkości wsparcia jakie otrzymał, w tym o wielkości całkowitego wsparcia publicznego, jak i wielkości wsparcia z EFRROW. Zgodnie z Księgą wizualizacji plakat lub tablica zawiera odpowiednio, w zależności od działania/poddziałania PROW 2014-2020:

- nazwę/tytuł operacji,
- główny cel operacji

oraz

- nazwę działania PROW 2014-2020, w ramach którego realizowana jest operacja,
- znak (smbol) Unii Europejskiej,
- slogan „Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”,
- logo KSOW - w przypadku działań angażujących środki finansowe w ramach KSOW,
- logo Leader w przypadku działań angażujących środki finansowe w ramach Leader,
- logo PROW 2014-2020.

Informacje te zajmują przynajmniej 25% powierzchni plakatu lub tablicy. Jeżeli na beneficjenta poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” nałożone są w umowie o przyznaniu pomocy dodatkowe obowiązki, to powinny one być zgodnie z tą umową wykonane. Jeżeli ich nie ma, a jest wyłącznie odesłanie do załącznika III do rozporządzenia nr 808/2014 lub Księgi wizualizacji, nie ma obowiązku podawania informacji o wartości operacji, w tym środków z EFRROW.

152. W związku z realizacją zadania współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, proszę o akceptację logotypów, które będą umieszczone na opisach faktur oraz listach obecności.

Na wstępie należy podkreślić, że nie ma obowiązku, jak również zalecenia, aby na opisach faktur i innych dokumentów księgowych zamieszczać logotypy i slogany określone w Księdze wizualizacji znaku PROW. Od dnia 1 września br. obowiązuje nowa, zaktualizowana wersja Księgi wizualizacji, dostępna na stronie internetowej Ministerstwa. Zgodnie ze zmienioną Księgą, dozwolone jest umieszczenie logo beneficjenta, lokalnej grupy działania, herbu/logo województwa, gminy, godła państwowego lub logo Partnera KSOW pomiędzy znakiem UE i logo PROW 2014-2020. W przypadku umieszczania herbu województwa, gminy lub godła państwowego należy obok symbolu UE zamieścić wskazanie na udział Unii poprzez tekst: Unia Europejska. Tekst Unia Europejska można zamieścić poniżej lub po prawej stronie symbolu UE. W przypadku partnerów KSOW, którzy zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku o wybór operacji, mogli rozpocząć realizację operacji najwcześniej już w następnym dniu po dniu złożenia wniosku, obowiązki w zakresie działań informacyjno-promocyjnych określa formularz umowy na realizację operacji, stanowiący załącznik do ogłoszenia o konkursie. Formularz ten w §11 ust. 1 stanowi, że partner KSOW jest zobowiązany do informowania i rozpowszechniania informacji o wsparciu otrzymanym z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich zgodnie z przepisami załącznika III do rozporządzenia 808/2014 opisanymi w Księdze wizualizacji znaku PROW 2014-2020, opublikowanej na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w okresie realizacji operacji. Zatem, jeżeli partner KSOW rozpoczął realizację operacji przed zawarciem umowy, również jest zobowiązany do przestrzegania obowiązków w zakresie działań informacyjno-promocyjnych określonych w formularzu tej umowy, w tym w Księdze wizualizacji znaku PROW. Zatem w przypadku stosowania herbu należy obok symbolu UE zamieścić wskazanie na udział Unii poprzez tekst: Unia Europejska, tak jak to wskazano powyżej. Dodatkowo zwracamy uwagę, iż zgodnie z Księgą wizualizacji, przy stosowaniu zestawienia kilku znaków/logo należy przestrzegać zasady, że pozostałe logotypy nie mogą być większe od symbolu UE (mierzone wysokością). W omawianym przypadku wszystkie 3 logotypy są większe od flagi UE. Ponadto nie są zachowane wymiary flagi UE, zgodne z opisem geometrycznym zawartym w Księdze np. stosunek długości boków powinien wynosić 1 do 1,5. Jednocześnie informuję, iż MRiRW interpretuje przepisy dot. działań informacyjno-reklamowych oraz zapisy Księgi wizualizacji. Natomiast nie akceptuje wzorów dokumentów wytworzonych przez beneficjenta.

153. Projekt naszych tablic jest zrobiony na wzór Państwa, ale chciałam się zapytać czy np. lepszą formą nie byłoby zrobienie plakatów (A3) pod konkretne nasze wnioski z PT (1plakat=1wniosek), np. tytuł operacji: „Koszty utrzymania i eksploatacyjne samochodu użytkowanego na potrzeby PROW 2014 -2020 w województwie małopolskim w okresie od sierpnia 2015 do stycznia 2018”?

Proszę o informację, jak długo tablice muszą wisieć w siedzibie UM. Ponadto, proszę o informację, czy Beneficjenci, którym zostało przyznane dofinansowanie na rozpoczęcie działalności są zobowiązani do posiadania tablicy. Z księgi wizualizacji wynika, że ten obowiązek dotyczy Beneficjentów, których całkowity koszt dofinansowania przekracza 50 000 euro, natomiast koszt dofinansowania np. na premie maksymalnie wynosi 100 000 zł. Należy mieć też na uwadze, iż w załącznikach do księgi jest wzór tablicy właśnie na premie. W związku z tym, mamy dużo telefonów, czy te tablice są obowiązkowe czy nie.

W przypadku gdy dane operacje są realizowane w tym samym miejscu i w ramach tego samego schematu (I lub II) pomocy technicznej, wówczas informacje o realizowanych operacjach (dla których, każdej z osobna, całkowite wsparcie publiczne przekracza 50 tys. euro) można zamieścić na jednym plakacie lub tablicy, dobierając taki rozmiar plakatu lub tablicy, by zawarte informacje były czytelne i widoczne. Zatem jest taka możliwość, ale nie jest to obowiązek beneficjenta. Jeżeli Urząd Marszałkowski woli zrobić osobne plakaty dla każdej operacji zamiast jednej tablicy dla wszystkich operacji (lub kilku tablic dla np. pogrupowanych projektów) spełniających ww. kryteria, to ma w tym zakresie swobodę wyboru formy. Ministerstwo nie ocenia, która forma jest lepsza. To należy do decyzji beneficjenta. Ministerstwo również nie weryfikuje i nie akceptuje projektów wizualizacji oraz wzorów dokumentów wytworzonych przez beneficjentów. Wszystko zostało opisane w Księdze wizualizacji. Tablice muszą być umieszczone w miejscu łatwo widocznym dla ogółu społeczeństwa w okresie realizacji operacji (pojęcie zakończona operacja zostało zdefiniowane w art. 2 pkt 14 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 - „zakończona operacja” oznacza operację, która została fizycznie ukończona lub w pełni zrealizowana, w odniesieniu do której beneficjenci dokonali wszystkich powiązanych płatności oraz otrzymali odpowiedni wkład publiczny). Plakat A3 (format minimum) lub tablicę informacyjną beneficjent zamieszcza wtedy, gdy całkowite wsparcie publiczne na operację przekracza 50 tys. euro (wsparcie publiczne = wsparcie krajowe + wsparcie z EFRROW). Do wyliczenia wartości całkowitego wsparcia publicznego w euro stosuje się kurs wymiany złotego na euro, wyznaczony przez Europejski Bank Centralny, obowiązujący w przedostatnim dniu roboczym miesiąca poprzedzającego dzień zawarcia umowy/wydania decyzji.

154. Fundacja EFRWP wraz z Polską Izbą Produktu Regionalnego i Lokalnego oraz Stowarzyszeniem Serowarzy Rodzinni przeprowadza Operację pt. „Upowszechnianie dobrych praktyk w farmerskiej produkcji sera”. W zestawieniu rzeczowo-finansowym mamy pozycję wynagrodzenie za prowadzenie sekretariatu partnera. Fundacja jako lider partnerstwa odpowiada za rozliczenie i otrzyma refundację, w związku z tym musimy podpisać umowę na prowadzenie sekretariatu z Izbą. W zestawieniu zostały wpisane 2 osoby na umowę zlecenie. Czy zamiast tego możemy przygotować umowę współpracy i rozliczyć się z Izbą na koniec operacji na podstawie faktury VAT na całą kwotę z budżetu?

Tego rodzaju zmiana w zakresie zestawienia rzeczowo-finansowego wymaga aneksowania umowy w trybie w §14 ust. 5 umowy na realizację operacji. Należy jednak zauważyć, że skoro Izba miałaby wystawić fakturę VAT na Fundację, jako partnera KSOW, z którym zawarto umowę na realizację operacji, a kwota na takiej fakturze miałaby stanowić koszt kwalifikowalny dla partnera KSOW, podlegający refundacji, to Izba nie mogłaby zostać potraktowana wyłącznie jako podmiot współpracujący/partner przy realizacji projektu, lecz także jednocześnie jako wykonawca usługi dla Fundacji. W takim zaś przypadku kwota na takiej fakturze powinna być nie wyższa niż 20 tys. zł netto i być racjonalna, tj. odpowiadać cenom rynkowym za takie usługi. Jeżeli kwota przekracza 20 tys. zł netto, wówczas partner KSOW powinien zastosować konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy, do czego jest zobowiązany na podstawie §9 ust. 2 pkt 2 umowy na realizację operacji, chyba że zachodzą przesłanki określone w §9 ust. 3 tej umowy. Izba, jako partner Fundacji, z uwagi na przepisy o powiązaniach osobowych lub kapitałowych, obowiązujące w ramach ww. konkurencyjnego trybu wyboru wykonawcy, nie mogłaby zostać wybrana przez Fundację jako wykonawca danej usługi, a w przypadku wybrania oferty Izby, koszt wykonania przez nią zamówienia byłby niekwalifikowalny na podstawie §7 ust. 9 pkt 3 lit. b umowy na realizację operacji.

Należy zwrócić uwagę, że te same zasady obowiązują w przypadku zawierania umowy zlecenia z osobą fizyczną lub Izbą na prowadzenie sekretariatu.

155. Czy zawarta z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi umowa licencyjna będzie przewidywała po stronie Ministerstwa uprawnienia do odpłatnego zbycia powstałych w ramach projektu publikacji naukowych?

Na wstępie należy podkreślić, że umowa na realizację operacji, która zawiera m.in. postanowienia w zakresie majątkowych praw autorskich, a nie umowa licencyjna, została zawarta z FAPA, a nie z Ministerstwem. Odpowiedź na pytanie dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej jest zawarta w § 17 ust. 2 pkt 2 umowy zawartej przez Instytut z FAPA. Zgodnie z tym postanowieniem, w celu realizacji przez Fundację FAPA zadań Jednostki centralnej w zakresie funkcjonowania KSOW, Partner KSOW nieodpłatnie udziela Fundacji FAPA oraz Ministerstwu wyłącznej, terminowej (na okres 10 lat) i nieograniczonej terytorialnie licencji do utworów powstałych podczas realizacji operacji w szczególności: programów, konspektów wykładów, prezentacji, materiałów szkoleniowych i informacyjno-promocyjnych, informacji zamieszczanych na stronie internetowej, zdjęć i relacji z realizacji operacji, publikacji monograficznych w wersji papierowej i elektronicznej oraz materiałów wykorzystanych do ich przygotowania, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 880, z późn.zm.) na następujących polach eksploatacji: wszelkiego obrotu oryginałem i egzemplarzami utworów wytworzonych zgodnie z pkt 1 – wprowadzania ich do obrotu, najmu, użyczenia lub oddawania na podstawie innego stosunku prawnego. Definicje legalne wymienionych pojęć określa art. 6 ust. 1 ww. ustawy.

156. Pytanie dotyczące tablic w ramach poddziałania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność*. W załączniku Zał 1. Tablica RSL do Księgi wizualizacji pod logotypem unijnym nie ma podpisu typu Unia Europejska czy podpis jest wymagany, jeżeli tak to w jakiej formie oraz czy na końcu Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 powinna być kropka czy nie?

Zgodnie z aktualną wersją Księgi wizualizacji, obowiązującą od dnia 1 września br., obok symbolu UE należy zamieścić wskazanie na udział Unii poprzez tekst „Unia Europejska” (poniżej lub po prawej stronie symbolu) w przypadku gdy jednocześnie umieszcza się obok herb województwa, gminy lub godło państwowe. Forma nie jest określona. Napis powinien być czytelny. Na końcu zdania (treść tablicy), w którym występuje nazwa Programu, ze względów stylistycznych powinna być kropka, jednak jej brak nie ma wpływu na ocenę działań informacyjno-reklamowych beneficjenta.

157. Partner KSOW zrealizował w dniach 2-3.09.2017 r. wyjazd studyjny, za który łącznie poniósł koszt 7 488,00 zł. Zgodnie z zawartą z nami umową łączna wysokość kosztów kwalifikowalnych operacji wynosi 7 501,03 zł, niestety poszczególne formy realizacji operacji po zapytaniu nieco się zmieniły (przedstawia to poniższa tabelka)

Poszczególne formy realizacji operacji	Kwota zgodna z zestawieniem rzeczowo-finansowym załączonym do umowy (zł)	Kwota zaproponowana przez wykonawcę zgodnie z zapytaniem ofertowym (zł)
Wyżywienie (2x obiad, 1x kolacja, 1x śniadanie)	2 699,97	2 280,00
Zakwaterowanie	2 099,98	2 400,00
Transport	2 701,08	2 808,00
Razem	7 501,03	7 488,00

§ 14 ust. 3 pkt. 3 umowy mówi, że bez aneksu możemy przesunąć do 10% kwoty danego postępowania, a co w sytuacji gdy oszczędności są większe? Czy w opisanym przypadku mogę z Partnerem podpisać aneks na poniesioną kwotę 7 488,00 zł? Czy mogę tylko zrobić przesunięcie do 10% na prośbę pisemną PARTNERA?

Poszczególne formy realizacji operacji	Kwota zgodna z zestawieniem rzeczowo-finansowym załączonym do umowy (zł)	Kwota zaproponowana przez wykonawcę zgodnie z zapytaniem ofertowym (zł)	Kwota kosztów kwalifikowanych po przesunięciu 10% (zł)
Wyżywienie (2x obiad, 1x kolacja, 1x śniadanie)	2 699,97	2 280,00	2 280,00
Zakwaterowanie	2 099,98	2 400,00	2 309,98
Transport	2 701,08	2 808,00	2 719,08
Razem	7 501,03	7 488,00	7 309,06

Zgodnie z § 14 ust. 3 pkt 3 formularza umowy na realizację operacji, nie wymaga zmiany umowy w formie aneksu, lecz wymaga zgody jednostki upoważnionej do zawarcia umowy, zmiana dotycząca przesunięcia pomiędzy poszczególnymi postępowaniami określonymi w zestawieniu rzeczowo-finansowym bez wpływu na zakres rzeczowy operacji do 10% kwoty danego postępowania. Z tego wynika, że zmiana dotycząca przesunięcia pomiędzy

poszczególnymi postępowaniami określonymi w zestawieniu rzeczowo-finansowym bez wpływu na zakres rzeczowy operacji powyżej 10% kwoty danego postępowania wymaga aneksowania umowy. Zgodnie z odpowiedzią na pytanie nr 107 zawartą na stronie internetowej Ministerstwa, takie przesunięcie może dotyczyć zarówno postępowania/zamówienia, którego wartość ulega zmniejszeniu, jak i tego, którego wartość ulega zwiększeniu. W tym przypadku z wnioskiem o aneksowanie umowy powinien wystąpić partner. Jeżeli partner nie chce aneksować umowy, może wystąpić w formie pisemnej o zgodę jednostki, z którą zawarł umowę, na przesunięcie pomiędzy poszczególnymi postępowaniami określonymi w zestawieniu rzeczowo-finansowym bez wpływu na zakres rzeczowy operacji tylko do 10% kwoty danego postępowania.

158. Partner KSOW zrealizował operację składającą się z pięciu form realizacji operacji. Ponieważ żaden wydatek nie przekraczał 20 000 zł netto Partner zgodnie z umową § 9 nie był zobowiązany dla poszczególnych postępowań o wybór wykonawcy zastosowania przepisów o zamówieniach publicznych lub ustawy ROW i rozporządzenia określającego tryb konkurencyjnego wyboru wykonawców. Dla wydatków w ramach operacji Partner zastosował wewnętrzny „Regulamin udzielania zamówień publicznych o wartości szacunkowej nieprzekraczającej równowartość kwoty 30 000 euro”. Zgodnie z regulaminem, ponieważ wartość zamówienia była powyżej 5 000 zł i nie przekraczała 20 000 zł tylko dwa wydatki wymagały udokumentowania. Dla tych wydatków została sporządzona notatka służbowa z przeprowadzonego rozeznania rynku m.in. stron internetowych (brak wydruków stron) oraz rozeznanie telefoniczne (na etapie składania wniosku o przyznanie rozeznanie telefoniczne było niedozwolone). Natomiast dla pozostałych trzech form realizacji operacji nie przedstawiono żadnej dokumentacji. Jak Województwo ma zbadać racjonalność, zachowanie równego traktowania, uczciwą konkurencję i przejrzystość. Które koszty Województwo ma uznać za kwalifikowalne? Czy wszystkie koszty przedstawione do refundacji czy tylko koszty poświadczone notatką służbową?

Koszty, których poniesienie nie wiąże się z koniecznością zastosowania określonego trybu wyboru wykonawców, tj. przepisów ustawy PZP lub ustawy ROW, mają być przede wszystkim racjonalne, aby mogły zostać uznane za kwalifikowalne. Z § 11 rozporządzenia w sprawie pomocy technicznej wynika, że racjonalny jest ten koszt, którego wysokość odpowiada jego wartości rynkowej. Na etapie sporządzania wniosku o wybór operacji partner miał obowiązek uzasadnić każdy koszt ujęty w zestawieniu rzeczowo-finansowym pod względem zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia celu operacji oraz racjonalności. Miał podać metody rozeznania rynku, nazwy wykonawców (sprzedających), u których dokonano rozeznania rynku z podaniem proponowanych cen oraz uzasadnienie dokonanego wyboru cenowego. W związku z tym może posiadać dokumenty, w tym notatki, z takiego rozeznania, które mógłby załączyć do wniosku o refundację. Jeżeli partner posiada swój wewnętrzny regulamin udzielania zamówień publicznych, zgodnie z którym dla zamówień o wartości do 20 000 zł netto jest zobligowany do udokumentowania przeprowadzenia rozeznania rynku, to pomimo że nie jest zobowiązany przepisami dotyczącymi pomocy technicznej do dokumentowania rozeznania rynku we wniosku o refundację, powinien ww. dokumenty, skoro je posiada, przedłożyć w rozliczeniu operacji. Jeżeli ich nie posiada, za wystarczające informacje należy uznać te, które partner miał podać w kolumnie 10 zestawienia rzeczowo-finansowego do wniosku o wybór operacji. Jeżeli na etapie realizacji operacji wysokość niektórych kosztów wzrosła, nie powodując jednak wzrostu całkowitej kwoty kosztów kwalifikowalnych operacji, a partner nie posiada

dokumentów z wyboru wykonawców zamówień, których wartość nie przekroczyła 20 tys. zł netto, bo nie jest do tego zobowiązany, jednostka, która zawarła umowę powinna samodzielnie sprawdzić racjonalność tych kosztów w oparciu o rozeznanie rynku. Brak takich dokumentów nie może skutkować odmową uznania poniesionych kosztów za kwalifikowalne. Telefoniczne rozeznanie rynku, zgodnie z odpowiedzią na pytanie nr 58 zamieszczoną na stronie Ministerstwa, zostało uznane za dopuszczalne.

159. Chodzi o sprawę związaną z indywidualną interpretacją Urzędu Skarbowego dotyczącą możliwości odzyskiwania podatku Vat. Partner ma obowiązek wraz ze złożeniem wniosku o refundację dołączyć taką interpretację o ile ona go dotyczy. Każdy Partner na etapie podpisywania Umowy dołączył stosowne oświadczenie o kwalifikowalności podatku VAT. Pytanie moje dotyczy sytuacji co, kiedy Partner do momentu rozliczenia operacji ze środków KSOW nie zdąży uzyskać stosownej interpretacji. Wystąpił do Urzędu Skarbowego o taką interpretację ale nie otrzymał dokumentu w odpowiednim terminie. Nadal jednak mamy jego oświadczenie, w którym Partner oświadcza i potwierdza własnoręcznym podpisem stan faktyczny. Żaden z naszych dokumentów nie przewiduje takiej sytuacji, nie ma też mowy o ewentualnym zastosowaniu wskaźnika procentowego (zmniejszenia kwoty przyznanej do refundacji) przepisanego do niezgodności. Sytuacja jest dosyć poważna. Nie powinniśmy podejmować decyzji w tym zakresie samodzielnie jako jednostka regionalna, ponieważ nie wiemy jak w takiej sytuacji, na kolejnym etapie może zachować się ARIMR. Proszę o wskazanie rozwiązania z Państwa strony?

Refundacji środków na rzecz beneficjenta PT na podstawie wniosku o przyznanie pomocy technicznej/wniosku o płatność (w którym będą również operacje partnerów KSOW) dokonywać będzie ARiMR. Zgodnie ze stanowiskiem ARiMR, po realizacji umów i dokonaniu rozliczeń z partnerami KSOW Agencja będzie oczekiwać od beneficjenta złożenia kompletnego wniosku o płatność. Jeżeli w wyniku autoryzacji takiego wniosku wykryte zostaną braki, Agencja wezwie do ich usunięcia w wezwaniu nr I. Jeżeli beneficjent nie usunie wskazanych braków, zostanie wysłane do niego wezwanie nr II. W przypadku gdy wraz z odpowiedzią na wezwanie nr II beneficjent nie przekaże brakującego dokumentu, czyli indywidualnej interpretacji podatkowej (w przypadkach gdy jest ona wymagana), Agencja dokona korekty kwoty i wypłaci beneficjentowi wartość netto poniesionego kosztu.

160. W związku z wątpliwością proszę o interpretację. Dotyczy: Umowa nr DOW-O/184/2017 z 09.08.2017 :

Edukacja przyrodniczo-leśna jako narzędzie działań na rzecz odtwarzania, ochrony i wzmocnienia ekosystemów związanych z leśnictwem na obszarze Doliny Baryczy:

zadanie 1.Opracowanie i wydanie folderu promocyjno- edukacyjnego o tematyce przyrodniczo-leśnej na obszarze działania Nadleśnictwa; w wersji trójjęzycznej polsko/niemiecko/ angielskiej; ilość - 2000 szt; termin realizacji operacji– do 30.10.2017r.

1 – 26.06.2017 – Zgodnie z Prawem Zamówień Publicznych Nadleśnictwo umieściło na stronach: www.portalogloszen.arimr.gov.pl (ogłoszenie nr 43/26/06/2017) oraz : www.zmigrod.wroclaw.lasy.gov.pl zapytanie ofertowe NL.060.1.2017 - na realizację folderu promocyjnego

2- do 17.07.2017 na zapytanie odpowiedziało 4 oferentów: Tomasz Müller Grupa Vega; Amistad Sp. z o.o; Pracownia C & C Sp. z o.o.; Multigraf S. C.

- 3- zgodnie z procedurą określoną w Zapytaniu Nadleśnictwo przeprowadziło rozpatrzenie złożonych ofert i 19.07.2017 r. sporządziło Protokół rozpatrzenia ofert
- 4- 20.07.2017 – Nadleśnictwo wysłało informację o wyborze najkorzystniejszej oferty do wszystkich oferentów
- 5- 24.07.2017 – do Nadleśnictwa wpłynęło pismo od firmy Amistad Sp. z o.o. o ponowne rozpatrzenie sprawy
- 6- 25.07.2017 – Nadleśnictwo po ponownym rozpatrzeniu sprawy odpowiedziało na pismo firmy Amistad Sp. z o.o., gdzie nie uznało zarzutów oferenta jednak W trosce o prawidłowe gospodarowanie środkami publicznymi Komisja proponuje unieważnić postępowanie, powołując się na Zapytanie Ofertowe punkt 14, podpunkt 1: „Zamawiający zastrzega sobie możliwość zakończenia postępowania w sprawie wyboru Wykonawcy bez wyboru żadnej z ofert lub unieważnienia postępowania na każdym jego etapie. W takim wypadku Wykonawcy nie przysługuje wobec Zamawiającego żadne roszczenie”.
- 7- W wyniku unieważnienia postępowania Komisja powołana do rozstrzygnięcia zapytania zwróciła się 25.07.2017 do Nadleśniczego z Wnioskiem o wszczęcie kolejnego postępowania o sygnaturze NL.060.2.2017 i otrzymała zgodę.
- 8- 26.07.2017 – Zgodnie z Prawem Zamówień Publicznych Nadleśnictwo umieściło na stronach: www.portalogloszen.arimr.gov.pl (ogłoszenie nr 79/26/07/2017) oraz : www.zmigrod.wroclaw.lasy.gov.pl zapytanie ofertowe NL.060.2.2017 - na realizację folderu promocyjnego
- 9- do 08.08.2017 na zapytanie odpowiedziało 4 oferentów: Tomasz Müller Grupa Vega; Pracownia C & C Sp. z o.o.; Multigraf S. C.; MULTICO Oficyna Wydawnicza Sp. z o.o.
- 10- Ponowne otwarcie i rozpatrzenie ofert nastąpiło 09.08.2017 o godz.11:00
- 11- 10.08.2017 Sporządzono protokół zgodnie z którym za najkorzystniejszą ofertę uznano ofertę firmy Multigraf S. C.
- 12- 10.08.2017 Nadleśnictwo wysłało informację o wyborze najkorzystniejszej oferty do wszystkich oferentów
- 13- 21.08.2017 – Oferent podpisał Umowę nr NL.060.2.2017 w myśl której ostateczny termin dostarczenia Folderu przypada na 23.10.2017, a jednym z warunków Umowy jest konsultacja na każdym etapie realizacji Umowy
- 14- 30.08.2017 – Oferent otrzymał całkowity projekt w wersji papierowej i elektronicznej – co zostało potwierdzone przez oferenta mailem i potwierdzeniem odbioru
- 15- od 30.08.2017 do 24.09.2017 – Nadleśnictwo próbowało kontaktować się z Wykonawcą telefonicznie, niestety Wykonawca nie odbierał telefonów,
- 16- od 25.09.2017 do 10.10.2017 – Nadleśnictwo rozpoczęło próby kontaktu drogą mailową, Wykonawca odpowiedział tylko raz 28.09.2017 informując że możemy spodziewać się projektu Folderu do akceptacji w ciągu tygodnia
- 17- 18.10.2017 – Nadleśnictwo napisało pismo przypominające o terminie realizacji Umowy i informujące o konsekwencjach braku realizacji. Wykonawca nie odpowiedział na powyższe pismo i do 23.10.2017 (czyli terminu kończącego Umowę) nie przesłał zrealizowanego folderu.
- 18- 19.10.2017 – pismo zostało wysłane do Wykonawcy,
- 19- 20.10.2017 – kurier potwierdził dostarczenie pisma o godzinie 14:15 – Wykonawca nadal nie odpowiedział i nie podjął żadnej próby kontaktu
- 20- 23.10.2017 – ostateczny termin realizacji Umowy – brak jakiegokolwiek kontaktu ze strony Wykonawcy,

21- 24.10.2017 - Nadleśnictwo przesłało Wykonawcy Oświadczenie o odstąpieniu od Umowy z winy Wykonawcy z żądaniem zwrotu wszystkich przekazanych w celu realizacji Umowy materiałów

22- 30.10.2017 – Wykonawca przesłał przekazane materiały bez jakiegokolwiek wyjaśnienia.

23- W chwili obecnej Nadleśnictwo przygotowuje notę obciążającą Wykonawcę karami umownymi zgodnie z § 13 pkt 1 i 2 Umowy.

W związku z zaistniałą sytuacją Umowa DOW-O/184/2017 z 09.08.2017 w części dotyczącej Folderu nie została przez Nadleśnictwo zrealizowana. Jednocześnie informuję że w związku z podejrzeniem o niedotrzymanie warunków Umowy ze strony Wykonawcy firmy Multigraf S. C. Nadleśnictwo nawiązało kontakt telefoniczny z drugim w kolejności oferentem firmą: Tomasz Müller Grupa Vega który poinformował nas że byłby w stanie wykonać Folder do końca listopada 2017r. Proszę o informację w jaki sposób w zaistniałej sytuacji Nadleśnictwo powinno postąpić przy rozliczaniu Umowy DOW-O/184/2017 z 09.08.2017.

Jak wynika z art. 57a pkt 2 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW 2014–2020, operacje w ramach dwuletniego planu operacyjnego realizują partnerzy KSOW, których operacje zostały wybrane w drodze konkursu ogłoszonego przez instytucję zarządzającą. Zgodnie zaś § 18 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie KSOW, konkurs ogłasza się przez zamieszczenie ogłoszenia o tym konkursie na określonych stronach internetowych, a ogłoszenie o konkursie zawiera co najmniej wskazanie terminu zakończenia realizacji operacji wybranych w ramach konkursu. Ponadto, zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia, wniosek o wybór operacji oprócz wymagań, o których mowa w art. 57d ust. 4 ww. ustawy, musi dotyczyć operacji, której termin realizacji jest zgodny z terminem realizacji operacji określonym w ogłoszeniu o konkursie. Stosownie do przepisu art. 57d ust. 5 ww. ustawy, jeżeli wniosek o wybór operacji nie spełnia innych niż określone w ust. 4 wymagań, jednostka właściwa do stwierdzenia spełnienia warunków wyboru operacji wzywa partnera KSOW do uzupełnienia braków w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia. Zgodnie z pkt. 3 ogłoszenia o konkursie nr 1/2017 dla partnerów KSOW z dnia 26 stycznia br., realizacja operacji wybranych w ramach konkursu kończy się w dniu 15 listopada 2017 r. – w przypadku operacji objętych wnioskami składanymi do urzędów marszałkowskich.

W związku z powyższym przedłużenie terminu wykonania Folderu do końca listopada br. byłoby niezgodne z treścią ogłoszenia o konkursie, jak również z ww. przepisami. Gdyby bowiem wniosek o wybór operacji złożony do urzędu marszałkowskiego zawierał termin realizacji operacji niezgodny z terminem realizacji operacji określonym w ogłoszeniu o konkursie, tj. zamiast np. 15 listopada br. wskazany byłby termin 30 listopada br. jako termin zakończenia realizacji operacji, jednostka, do której taki wniosek został złożony, powinna wezwać partnera do uzupełnienia tego wniosku o prawidłową datę, zgodną z treścią ogłoszenia, a w razie nieuzupełnienia wniosku zgodnie z wezwaniem – pozostawić wniosek bez rozpatrzenia. Poza tym wydłużenie terminu realizacji operacji niezgodnie z terminem zakończenia realizacji operacji podanym w ogłoszeniu byłoby nierównym traktowaniem wnioskodawców – tych potencjalnych, którzy zrezygnowali ze składania wniosków z uwagi na termin wskazany w ogłoszeniu, oraz tych, których operacje wybrano, a ich realizacja musiała zakończyć się wcześniej, bo zgodnie z terminem podanym w ogłoszeniu. Żadna z jednostek, która zawarła z partnerem KSOW umowę na realizację operacji, nie może wprowadzać do niej takich zmian, które będą niezgodne z treścią ogłoszenia o konkursie i ww. przepisami. Konkurs ogłasza Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi i tylko on może zmienić

treść ogłoszenia, w tym podany w nim termin zakończenia realizacji operacji. Ogłoszenie nie przewiduje możliwości zmiany wskazanego w nim terminu zakończenia realizacji operacji bez zmiany ogłoszenia, niezależnie od tego, czy jego niedochowanie przez partnera KSOW jest przez niego zawinione, czy też wynika z przyczyn od niego niezależnych. § 14 ust. 6 formularza umowy dopuszcza możliwość zmiany okresu realizacji operacji wskazanego w § 5 ust. 1 tego formularza, jednak przedłużony termin nie może być niezgodny z terminem określonym w ogłoszeniu o konkursie jako termin zakończenia realizacji operacji. Zgodnie z § 1 pkt 32 formularza umowy, określenie „termin realizacji operacji” w rozumieniu umowy oznacza termin, w jakim partner KSOW zrealizuje wszystkie formy i poniesie wszystkie koszty realizacji operacji, określone w zestawieniu rzeczowo-finansowym. Z powyższego wynika, że partner KSOW, który złożył wniosek o wybór operacji do urzędu marszałkowskiego, jest zobowiązany najpóźniej do dnia 15 listopada br. zrealizować wszystkie formy i ponieść wszystkie koszty realizacji operacji określone w zestawieniu rzeczowo-finansowym. W związku z powyższym termin realizacji operacji mógłby być wydłużony maksymalnie do 15 listopada br.

Zatem, w opinii MRiRW (biorąc pod uwagę opisaną sytuację) partner może rozliczyć realizację operacji w pozostałej części, tj. z wyjątkiem części dotyczącej Folderu, który nie został opracowany. Przy rozliczaniu umowy UM winien jednak wziąć pod uwagę, czy brak opracowania Folderu nie wpłynie istotnie na realizację celu operacji.

161. Jeden z naszych partnerów KSOW złożył wniosek o refundację, który nie został jeszcze oceniony, a Partner prosi o jego wycofanie. W związku z tym, że w Regulaminie ani Umowie brak zapisów regulujących takie sytuacje, uprzejmie proszę o Państwa stanowisko w tej sprawie.

W opinii MRiRW, mimo iż umowa i regulamin konkursu tego nie regulują, partner KSOW może wycofać wniosek o refundację.

162. Jaka podstawa prawna wskazuje (oprócz umowy partnerskiej) konieczność złożenia przez Partnera KSOW interpretacji indywidualnej z urzędu skarbowego dot. możliwości odzyskiwania VAT? Partner KSOW odmawia złożenia interpretacji, powołując się na ustawę o podatku dochodowym. W opinii prawnej Urzędu, oświadczenie Partnera nie jest wystarczające i konieczność złożenia interpretacji jest niezbędna. Partner wymaga jednak od jednostki regionalnej podania konkretnej podstawy prawnej, na podstawie której wymóg złożenia interpretacji z US został zamieszczony w umowie partnerskiej. Według Partnera, zapis w umowie oraz wszelkie pisma i interpretacje z Ministerstwa Rolnictwa, jakie otrzymywaliśmy w roku bieżącym, mówiące o podatku VAT, nie odnoszą się do żadnej ustawy, czy rozporządzenia.

Projektując system zarządzania i kontroli (w tym system dot. konkursu dla partnerów KSOW) Instytucja Zarządzająca (MRiRW) jest zobowiązana wprowadzić mechanizmy kontrolne, które zapobiegą refundacji kosztów niekwalifikowalnych. Mechanizmem, który został zaprojektowany dla konkursu w 2017 r., który ma zapobiec refundacji niekwalifikowalnego podatku VAT, jest interpretacja wydana przez właściwy urząd skarbowy, dotycząca możliwości odzyskiwania VAT. Natomiast obowiązek ustanowienia przez Państwo Członkowie (Instytucję Zarządzającą) skutecznego systemu zarządzania i kontroli wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Zatem podstawą wprowadzenia mechanizmu kontrolnego (tj. w tym przypadku interpretacji) jest ww. rozporządzenie unijne. Partner KSOW podpisując umowę akceptuje warunki refundacji kosztów określone w dokumentacji konkursowej. Odstępstwa od obowiązku składania ww.

interpretacji zostały udostępnione na stronie MRiRW (Konkurs dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich - FAQ).